

**ANTALYA İLİ TOPALLI KÖYÜNÜN
SOSYO-EKONOMİK YAPISININ
İNCELENMESİ**

Orhan SUGEÇ

**Yüksek Lisans Tezi
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Aydın GÜREL**

2008

**T.C.
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ANTALYA İLİ TOPALLI KÖYÜNÜN
SOSYO-EKONOMİK YAPISININ İNCELENMESİ**

ORHAN SUGEÇ

TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: PROF.DR. AYDIN GÜREL

TEKİRDAĞ-2008

Her hakkı saklıdır

Prof. Dr. Aydın GÜREL danışmanlığında, Orhan SUGEÇ tarafından hazırlanan “Antalya İli Topallı Köyünün Sosyo-Ekonomik Yapısının İncelenmesi” başlıklı çalışma ...../...../2008 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Aydın GÜREL

İmza:

Üye : Doç. Dr. Aydın ADİLOĞLU

İmza:

Üye : Doç. Dr. Ahmet KUBAŞ

İmza:

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Orhan DAĞLIOĞLU
Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

ANTALYA İLİ TOPALLI KÖYÜNÜN SOSYO-EKONOMİK YAPISININ İNCELENMESİ

Orhan SUGEÇ

Namık Kemal Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Danışman: Prof.Dr. Aydın GÜREL

Bu çalışmada, Antalya İl merkezine bağlı (20 km.) ve genel olarak bitkisel üretim yapılan Topallı köyünün sosyo-ekonomik yapısı araştırılmıştır.

Bu çalışmalar ışığında, 414 haneden oluşan Antalya İli Merkez İlçesi Topallı Köyünde 275 hanenin tarımsal üretim yaptığı saptanmıştır. Bu işletmelerden 63'üne (%22,9 anket uygulanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre deneklerin %42'lik bir kısmı 1–10 dönüm arasında, %33'lük bir kısmı 11–20 dönüm arasında, %10'luk bir kısmı 21–30 dönüm arasında, %10'luk bir kısmı ise 31–50 dönüm arasında bir arazi varlığına sahiptir. Anket uygulanan deneklerin %71'inin çiftçilikten başka herhangi bir ek gelir kaynağının bulunmadığı, %29'unun ise çiftçilik yanı sıra ek gelir kaynağına da sahip oldukları saptanmıştır. Anket uygulanan deneklerin büyük çoğunluğu (%61) verimlilik çağındaki yaş grubundan (30–49) oluşmaktadır. Deneklerin eğitim seviyesi; % 90 oranında ilkokul, % 5 oranında lise mezundur. % 5 oranında da okuma-yazma bilmeyen denek bulunmaktadır. Anket uygulanan deneklerin büyük bir çoğunluğu sahip oldukları arazi alanlarına buğday, yulaf, domates, biber, bamy, karpuz ve kavun ekmektedirler. Anket uygulanan deneklerin %71'inin köy yollarının dar ve asfalt olmamasını, %48'inin köyde lise ve yüksekokul ile sosyal tesislerinin bulunmamasını, %19'unun da köye yatırım yapılmamasını köyün genel sorunları arasında gördükleri saptanmıştır. Anket uygulanan deneklerin %24'ü Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğinin kendi yaşamlarını olumlu etkileyeceğini, %33'ü olumsuz etkileyeceğini, %5'i değişen bir şey olmayacağını düşünmektedirler. %38'inin ise bu konuda herhangi bir fikri olmadığı saptanmıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye olması konusunda bir referandum yapılsa; deneklerin % 48'i evet yönünde, %38'i ise hayır yönünde oy kullanacaklarını belirtmişlerdir. Deneklerin %14'ünün ise kararsız oldukları saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Antalya, Topallı köyü, sosyo-ekonomik yapı

Yıl, 2008 sayfa 84

ABSTRACT

MSc. Thesis

RESEARCHING OF THE SOCIAL-ECONOMICS BASIS OF ANTALYA CITY, TOPALLI VILLAGE

Orhan SUGEÇ

Namık Kemal University
Graduate School of Natural and Applied Sciences of Agricultural Economics Department

Supervisor : Prof. Dr. Aydın GÜREL

The purpose of this study is to research the socio-economics framework of the Topallı village which belongs to Antalya city center (20 km.) and generally does vegetable manufacture.

According to this study, it has been established that 275 houses are doing agricultural production in Antalya city, Topallı village which is composed of 414 houses. And 63 managements survey has been applied.

According to the findings; 42 percent of the subjects own a land measure between 1 to 10 thousand square meters, 33 percent of the subjects own a land measure between 11 to 20 thousand square meters, 10 percent of the subjects own a land measure between 21 to 30 thousand square meters and 10 percent of the subjects own a land measure between 31 to 50 thousand square meters. 71 percent of the subjects who were surveyed don't have another income except agriculture while 29 percent have also another income. Mass majority of the subjects are between the ages of 30 and 49_ their most profitable ages. The level of education of the subjects; 90 percent primary school graduated, 5 percent high school graduated. There is also 5 percent who don't know reading and writing. Mass majority of the subjects who were surveyed sow wheat, oats, tomato, pepper, okra, water melon and melon to their lands. It has been established that, 71 percent of the subjects who were surveyed see narrow and not asphalted village roads, 48 percent see the lack of high-school, university and their social facilities and 19 percent see the lack of investment to the village as the main problems of the village. 24 percent of the subjects who were surveyed think the membership of Turkey to the European Union effects their lifes positively, 33 percent think it effects their lifes negatively and 5 percent think there will be no change. 38 percent of the subjects have no idea about this matter. 48 percent of the subjects stated that they vote for yes if there will be a referendum about the membership of Turkey to the European Union while 38 percent stated their vote for no. It has been established that 14 percent of the subjects are not sure.

Keywords : Antalya, Topallı village, social-economics framework

Year 2008, page 84

ÖNSÖZ

Toplumsal hayat gibi toplumsal sorunlar da son derece karmaşık ve çok nedenli bir yapıya sahiptir. Toplumsal hayatta yaşanan her toplumsal sorunun, birçok diğer sorunları da tetiklediği bilinen bir gerçektir. Günümüz Türk toplumunun yaşamakta olduğu birçok sorunun temelinde, ihmal edilmiş köy olgusu ve kırsal Türkiye insanının görmezden gelinmiş sorunları yatmaktadır. Bir başka anlatımla kırdan kente göç, gecekondulaşma, kentlileşememe, kentsel işsizlik, radikalleşme, suç oranlarında ve sosyal-psikolojik sorunlarda gözlemlenen hızlı artış gibi birçok toplumsal sorunun özünde, “insanları doğduğu yerde doyuramama ve insanca yaşatamama” gerçeği saklıdır.

Köy ve köylünün sorunlarına çözüm üretmek amacına yönelik ciddi ve kalıcı çabalar Cumhuriyet’in ilk yıllarında, Atatürk döneminde başlatılmıştır. Ne var ki Atatürk sonrası dönemde köy olgusu ve kırsal Türkiye’nin sorunları göz ardı edilmiş; sorunların çözümüne yönelik etkin ve kalıcı politikalar üretilmemiştir. Sorunların çözümüne yönelik samimi ve ciddi girişimler ise az sayıda ve sınırlı düzeyde kalmıştır.

Yapılan bu araştırma ile Antalya İl merkezine bağlı ve genel olarak bitkisel üretim yapılan Topallı köyünün sosyo-ekonomik yapısı incelenerek sorunlarına ışık tutmaya çalışılmıştır.

Çalışmamın her aşamasında bilgi ve tecrübelerini esirgemeyen, fikirleri ile yönlendirildiğim danışman hocam, Sayın Prof.Dr. Aydın GÜREL başta olmak üzere;

Bugüne kadar yaşamımın her döneminde olduğu gibi bu tez çalışmam boyunca da gösterdikleri özveriyi hiçbir zaman yitirmeyen ve verdikleri destekle hep yanımda olan değerli eşim Nilgün SUGEÇ’e ve ailesine teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ	viii
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ	3
3. MATERYAL VE YÖNTEM	9
4. ANTALYA İLİNİN GENEL TANIMI	12
4.1. Tarihi Gelişimi.....	12
4.2. Coğrafi Yapısı.....	13
4.3. İklim Özellikleri.....	13
4.4. Arazi Dağılımı.....	14
4.5. Nüfus Yapısı.....	15
4.6. Sağlık.....	16
4.7. Ulaşım.....	16
4.8. Eğitim.....	17
4.9. Ekonomik Yapı.....	17
4.10. Tarımsal Yapı.....	18
4.10.1. Tarımın il ekonomisindeki yeri.....	18
4.10.2. Tarım işletmelerinin yapısı.....	20
4.10.3. Tarım alanlarının kullanımı.....	22
4.10.4. Bitkisel üretim.....	24
4.10.4.1. Sebze ve meyve üretimi.....	24
4.10.4.2. Tarla bitkileri üretimi.....	28
4.10.4.3. Süs bitkileri üretimi.....	29
4.10.4.4. Organik tarım.....	30
4.10.5. Hayvansal üretim.....	31
4.10.6. Tarım sektörü ve alt sektörlerin problemleri.....	32

5. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	34
5.1. Araştırma Alanının Tanımı.....	34
5.1.1. Köyün tarihçesi ve nüfus gelişimi.....	34
5.1.2. Coğrafi yapısı.....	35
5.1.3. İklim özellikleri.....	35
5.1.4. Sosyal güvence ve sağlık.....	36
5.2. Deneklerin Sosyo-Ekonomik Karakterleri.....	38
5.2.1. Arazi genişliği.....	38
5.2.2. Gelir durumu.....	39
5.2.3. Yaşı.....	39
5.2.4. Eğitim durumu.....	40
5.2.5. Meslek durumu.....	42
5.2.6. Bitkisel üretim.....	43
5.2.7. Hayvansal üretim.....	45
5.2.8. Tarımsal üretimde en önemli sorunlar.....	46
5.2.9. Tarımsal destek ve yatırım tercihleri.....	47
5.2.10. Haberleşme davranışları.....	48
5.2.10.1. Üretilen ürünler hakkında bilgi düzeyi.....	49
5.2.10.2. Tarımsal kuruluşlar ile iletişim düzeyi.....	49
5.2.10.3. Tarımsal eğitim ve kursa katılma durumu.....	50
5.2.11. Köyün genel sorunları hakkında görüşler.....	51
5.2.12. Refah düzeyi ve Avrupa Birliği'ne bakış.....	51
5.2.12.1. Refah düzeyi.....	51
5.2.12.2. Avrupa Birliği'ne bakış.....	52
5.3. Köye Özgü Bazı Kültürel Özellikler.....	55
5.3.1. Köye özgü doğum adetleri ve çocukluk çağı törenleri.....	55
5.3.2. Köye özgü askere uğurlama törenleri.....	57
5.3.3. Köye özgü evlenme adetleri.....	57
5.3.4. Köye özgü bayram adetleri.....	61
5.3.5. Köye özgü cenaze adetleri.....	61
5.3.6. Yöreye özgü kılık kıyafet.....	62
5.3.7. Köy yemekleri.....	65

6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
7. KAYNAKLAR.....	72
EKLER.....	76
EK 1. Köy ve bölge atasözleri ve deyimleri.....	76
EK 2. Yöresel kelimeler.....	78
EK 3. Köy ve bölge hayır duaları ve bedduaları.....	80
EK 4. Köy ve bölge batıl inançları.....	82
ÖZGEÇMİŞ.....	84

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa No
Şekil 4.1. Antalya ili genel arazi dağılımı.....	14
Şekil 4.2. Türkiye ve Antalya ili genel arazi dağılım oranları karşılaştırması.....	15
Şekil 4.3. Antalya ili yıllık nüfus artışları.....	16
Şekil 4.4. Antalya ilinde faaliyet alanlarına göre tarımsal işletmelerin sayısal dağılımı	21
Şekil 4.5. Antalya ilinde tarımsal faaliyetlerin arazi miktarlarına göre dağılımı.....	22
Şekil 4.6. Antalya ili tarım alanlarının Türkiye geneli içerisindeki payı.....	23
Şekil 4.7. Türkiye genelinde tarım alanlarının dağılımı.....	23
Şekil 4.8. Antalya ili tarım alanlarının kullanım şekline göre dağılımı.....	24
Şekil 4.9. Türkiye ve Antalya örtü altı alanı gelişim seyri.....	27
Şekil 4.10. Antalya ilinde örtü altı alanların çeşitlere göre dağılımı.....	27
Şekil 5.1. Topallı Köyü Sağlık Ocağı Tabipliği.....	36
Şekil 5.2. Topallı Köyü Eczanesi.....	37
Şekil 5.3. Topallı İlköğretim Okulu.....	41
Şekil 5.4. Bamyas hasatı.....	44
Şekil 5.5. Avrupa Birliği Ülkeleri.....	53
Şekil 5.6. Oyalı yazma.....	62
Şekil 5.7. Üçetek.....	63
Şekil 5.8. İç yelek.....	63
Şekil 5.9. Aba.....	63
Şekil 5.10. Çorap.....	64
Şekil 5.11. Camadan (İç yeleği).....	64
Şekil 5.12. Kebe (cepken).....	64

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa No
Çizelge 3.1. Anket Uygulanan Deneklerin Saptanması.....	10
Çizelge 4.1. Antalya İli Nüfus ve Yoğunluk Dağılımı.....	15
Çizelge 4.2. Türkiye Karşılaştırmalı Olarak Antalya'da Gelir ve Büyüme.....	17
Çizelge 4.3. Antalya İli Kişi Başına GSYİH Sıralaması.....	18
Çizelge 4.4. Tarımın GSYİH'daki Payı (%).....	19
Çizelge 4.5. Tarımda Büyüme Hızı (%).....	19
Çizelge 4.6. Tarımın Yıllar İtibarıyla İstihdamdaki Yeri.....	20
Çizelge 4.7. Antalya ilinde Tarımda işletme Büyüklüğü ve Arazi Edinim Biçimi.....	21
Çizelge 4.8. Bazı Sebzelerin Üretim Miktarları.....	24
Çizelge 4.9. Ürün Bazında Antalya Yaş Sebze İhracat Miktarları ve Değerleri.....	25
Çizelge 4.10. Antalya-Türkiye ve Dünyada Meyve Üretimi.....	26
Çizelge 4.11. Türkiye ve Antalya İli Tarla Bitkileri Ekilisi.....	28
Çizelge 4.12. Türkiye ve Antalya'da Süs bitkileri Üretim Alanları (da).....	29
Çizelge 4.13. Antalya İli Mevcut Hayvan Varlığı	31
Çizelge 5.1. Deneklerin sosyal güvence durumu.....	37
Çizelge 5.2. Deneklerin arazi genişliği.....	39
Çizelge 5.3. Deneklerin ek gelir kaynakları	39
Çizelge 5.4. Anket uygulanan deneklerin yaş dağılımı.....	40
Çizelge 5.5. Deneklerin eğitim düzeyi.....	41
Çizelge 5.6. Deneklerin meslek durumu.....	42
Çizelge 5.7. Deneklerin çiftçilik mesleğini bırakma düşünceleri.....	42
Çizelge 5.8. Deneklerin üretilen tarım ürünleri	45
Çizelge 5.9. Deneklerin sahip olunan hayvan varlığı.....	46
Çizelge 5.10. Deneklerin bitkisel ve hayvansal üretimdeki sorunları.....	46
Çizelge 5.11. Yeni ürün yetiştirme durumu.....	47
Çizelge 5.12. Tarımsal destek istenilen alan.....	47
Çizelge 5.13. Tarımsal destek yapıldığında yatırım tercihi.....	48
Çizelge 5.14. Deneklerin üretilen ürünler hakkında bilgi düzeyi.....	49
Çizelge 5.15. Deneklerin tarımsal kuruluşlar ile iletişim düzeyi.....	50
Çizelge 5.16. Deneklerin açılacak bir eğitime katılım tercihleri.....	50
Çizelge 5.17. Deneklerin köyün genel sorunları hakkındaki görüşleri.....	51
Çizelge 5.18. Deneklerin refah düzeyi.....	52
Çizelge 5.19. Deneklerin Avrupa Birliği üyeliğinin yaşamlarına etkisi.....	54
Çizelge 5.20. Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği ve referandum.....	54

1. GİRİŞ

İnsanoğlu tarih sahnesinde aktif rol almaya başladığından itibaren doğası gereği birlikte yaşama ihtiyaacı duymuştur. Birlikte yaşam ihtiyaacı insanları bir araya getirmiş, bunun sonucu olarak köy-kent toplulukları ortaya çıkmıştır. İşte insanların birlikte yaşama ihtiyaacından doğan bu topluluklar karşılıklı sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkiler içine girmektedirler. Bu ilişkiler ağı insanlar ve toplumlar var olduğu sürekli olmaktadır. Bu süreklilik toplumsal değişme dediğimiz olguyu da beraberinde getirmektedir. Toplumsal değişme toplumsal bir olgudur ve değişme her toplumda kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Köy dediğimiz toplu yerleşim birimi olan topluluklar da toplumsal değişmeden nasibini almaktadır.

Günümüz Türk toplumunun yaşamakta olduğu birçok sorunun temelinde, ihmal edilmiş köy olgusu ve kırsal Türkiye insanının görmezden gelinmiş sorunları yatmaktadır. Bir başka anlatımla kırdan kente göç, gecekondulaşma, kentleşme sorunu, işsizlik, radikalleşme, suç oranlarında ve sosyal-psikolojik sorunlarda gözlemlenen hızlı artış gibi birçok toplumsal sorunun özünde, “insanları doğduğu yerde doyuramama ve insanca yaşatamama” gerçeği saklıdır.

Köy ve köylünün sorunlarına czm üretmek amacına yönelik ciddi ve kalıcı çabalar Cumhuriyet’in ilk yıllarında, Atatürk döneminde başlatılmıştır. Ne var ki Atatürk sonrası dönemde köy olgusu ve kırsal Türkiye’nin sorunları göz ardı edilmiş; sorunların czmne yönelik etkin ve kalıcı politikalar üretilmemiştir. Sorunların czmne yönelik samimi ve ciddi girişimler az sayıda ve sınırlı düzeyde kalmıştır. Olgunun kaynağına inilip yıllanmış yaralara neşter atılması gerekirken, soruna daha çok dışarıdan ve tepeden bakılmış, köyün gerçekleri ile çakışmayan masa başı kararları alınmıştır. Kimi akademisyenler ve devlet adamları konuyla akademik ya da toplumsal boyutta ciddi olarak ilgilenmiş olmalarına rağmen, bunlar ötekilere oranla azınlıkta kalmışlar, çoğunlukla da düşündüklerini ve tasarladıklarını hayata geçirebilme imkn ve olanağını bulamamışlardır. Genellikle de bu sorunlar görmezlikten gelinmiş ya da ihmal edilmiş ve Anadolu köylüsünün yaşantısında ne yazık ki halen gelişmiş Avrupa lkeleri ile karşılaştırıldığında önemli niteliksel gelişmeler kaydedilememiştir denilebilir.

Saltan (2006) yaptığı çalışmada, ülkemizde, bölgeler arasında, başta doğal kaynaklar olmak üzere birçok açıdan önemli farklılıklar bulunduğunu belirtmiştir. Bu nedenle, dengeli bir kalkınmanın sağlanabilmesi için, nüfus dinamikleri ile doğal kaynaklar, ekonomik faaliyetler, teknolojik gelişmeler, sosyal ve kültürel yapılar arasındaki dengenin planlama ve

politika geliştirme süreçlerinde göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Özlenen hedeflere ulaşabilmek için, toplumun eğitim, sağlık ve insan gücü yönünden niteliklerinin iyileştirilmesi, yaşam standardının yükseltilmesi ve bu konularda bölgeler ve yerleşim yerleri arasındaki farklılıkların giderilmesi temel ilke olmalıdır (Anonim 2002).

Gelişmekte olan ülkelerin tümünde olduğu gibi ülkemizde de kırsal alan ve kırsal nüfus, ülke kalkınmasını doğrudan etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Gelişmekte olan ülkelerde nüfusun büyük bir kısmının kırsal kesimde yaşadığı ve geçimlerinin de tarım sektörüne bağlı olduğu bilinmektedir. Tarım sektörü; ülkenin gıda maddeleri ihtiyacını karşılaması ve sanayi sektörünün hammadde ihtiyacını karşılamasının yanı sıra sanayi ürünlerine talebin artırılması, istihdam olanakları sağlaması, milli gelire katkısı ile kalkınmanın finansmanına destek vermesi, dış ticarete yönelik ürünler üreterek ülkeye döviz girdisi sağlaması gibi nedenlerle, başta gelişmekte olan ülkeler olmak üzere, ülke ekonomilerinin temel dinamikleri arasındadır. Türkiye’de, tarım sektörünün ülke ekonomisine katkısı yıllar itibari ile azalmaktadır. Ancak tarım sektörünün ülke ekonomisine katkı payının azalması, mevcut tarımsal potansiyelin en üst düzeyde kullanılmamasının yanı sıra, diğer sektörlerdeki gelişmelerin tarım sektöründekinden daha hızlı olması ile ilişkilidir. Kırsal ve kentsel alanlar arasındaki gelişmişlik farklılıklarının daha da derinleşmesi nedeni ile kırsal alana yapılan yatırımlardan elde edilecek ekonomik sonuçlar oldukça önemlidir. Bu nedenle toplumun kalkınması ve atılımların olumlu yönde yapılabilmesi, kırsal alanda yaşayan nüfusun bilinçlendirilmesi ve refah düzeylerinin yükseltilmesi ile mümkün olacaktır. Kırsal alanda yaşayan nüfusun sosyo-ekonomik düzeylerinin iyileştirilmesi ülke kalkınmasının sağlanabilmesi açısından önemli bir kriterdir. Tarım sektöründeki sorunların giderilmesi ve refah seviyelerinin yükseltilmesi için kalkınmanın odak noktası olan insan faktörünün eğitilmesi, bölgenin sosyo-ekonomik yapısının ve köylü sorunlarının iyi analiz edilmesi, ekonomik ve sosyal yaşamın değişme ve gelişmesini yönlendiren etmenlerin saptanması ve kalkınma açısından tarımsal yayım imkânlarının belirlenmesi gerekmektedir (Saltan 2006).

Çalışmanın temel amacı, Antalya İl merkezine bağlı Topallı köyünün sosyo-ekonomik yapısını ortaya koymak, kalkınma açısından ve tarımsal yayım açısından değerlendirmektir.

Araştırmanın ilk safhasını kaynak özetleri, materyal ve yöntem (2. ve 3. bölümler) oluştururken, 4. bölümde Antalya İlının genel tanımı yapılmaktadır. 5. bölümde Topallı Köyü ile ilgili araştırma bulgularına yer verilmekte ve bunu sonuç ve kaynaklar bölümleri izlemektedir.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Konu ile ilgili yararlanılan kaynakların özetleri yayım yılına göre sıralanarak aşağıda verilmiştir.

DPT (1970), Türk Köyünde Modernleşme Eğilimleri Araştırması (Rapor 1), adlı araştırma raporunda bugüne kadar ülkemizde ele alınan köye yönelik araştırma faaliyetlerinin en önemlilerinden birisidir. DPT (1970)'nin ilgili yayını köy ve köylü sorunları ile doğrudan ve dolaylı ilgilenecek kişiler için temel ve sağlam bir kaynak niteliğindedir

DPT (1971), Türk Köyünde Modernleşme Eğilimleri Araştırması (Rapor 3) isimli yayında orman köylerinin sosyo-ekonomik durumları araştırılmıştır. Orman köylerinin orman dışı köylerden hangi yönlerden ve ne seviyede farklılık gösterdikleri karşılaştırmalı olarak tespit edilmiştir.

Ayyıldız (1975), “Büyüdere Köyünün Sosyo-ekonomik Yapısı” adlı çalışmada, bir Doğu Anadolu köyü olan Büyükdere köyünde yürüttüğü çalışmada söz konusu köyün sosyo-ekonomik yapısını incelemiştir.

Yurttaş (1979), ”Tarımsal Yayım Yönünden Bir Köy İncelemesi ve Program Değerlendirmesi Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmada, Erzurum ilinin bir köyü olan Ortadüzü köyünün coğrafi ve fiziki; sosyal kültürel, ekonomik ve tarımsal durumu Tarımsal yayım açısından incelenerek, köyün durumu, tarımsal yayım açısından önemli olan sorunları ve bu sorunların uygulanabilir çözüm yollarının belirlenmesine çalışılmıştır. Araştırmanın diğer bölümlerinde Erzurum Teknik Ziraat Müdürlüğü'nün uyguladığı bir tarımsal yayım projesinin Ortadüzü köyünde uygulanması ve etkinliklerinin tarımsal yayım sürecindeki aşamalara dayalı olarak değerlendirilmesine ayrılmıştır. Yapılan değerlendirmede, ele alınan tarımsal yayım projesinin üreticilere birçok yararlar sağlamasına karşılık proje amaçlarının gerçekleştirilmesinde yüksek düzeyde bir etkinlik sağlanamadığı saptanmıştır.

Taluğ ve ark. (1986), “Tarımsal Yayım Hizmetlerinin Düzenlenmesi” adlı çalışmada, GAP bölgesinde, Harran Ovasında yapılan çalışmada, yayım hizmetlerini yürüten teknik kadronun oldukça deneyimsiz ve bölgenin ekonomik, sosyal ve kültürel özelliklerini tümüyle özümlememiş elemanlardan oluştuğu belirlenmiştir. Bu nedenle çeşitli düzeylerdeki yayım elemanlarının eğitilmelerinin gereği vurgulanmıştır.

Gürgen (1988), “Aşağı Seyhan Sulama Alanına Götürülen Yayım Hizmetlerinde Öncelik Verilen Konular, Başlıca Sorunlar ve Nedenleri” adlı çalışmada, Aşağı Seyhan sulama alanına götürülen yayım hizmetlerinde daha çok tarımsal üretimde verimliliği artırıcı teknik konular üzerinde durulduğu, yayım hizmetlerinin daha çok büyük tarım işletmeleri

üzerinde yoğunlaştırıldığı ve küçük tarım işletmelerinin ihmal edildiği, yayım elemanlarının teknik ve özellikle mesleki yönden yeterli olmadıkları ve üreticiler üzerinde güven duygusunun yaratılmadığını belirlemiştir.

Gürgen (1989), “Adana Tarım İl Müdürlüğündeki Yayım Elemanlarının Yayımcı Niteliklerini Belirleme Üzerine” konulu yaptığı araştırmada, yayımcılara mesleki ve teknik bilgilerin büyük bir kısmının, Ziraat Fakültelerinde veya Tarım Meslek Liselerinde verildiğini belirlemiş ve yayım elemanlarının yayımcılık niteliklerinin gelişmesinde katkısı olabilecek bazı dersleri ise, ne okullardaki eğitim dönemlerinde ve ne de kuruma girdikten sonraki dönemlerinde almadıklarını belirlemiştir. Ancak çok az sayıdaki yayım elemanının kişisel gayretleri ile izledikleri bazı eğitim programlarında Beşeri İlişkiler, Sosyoloji ve Psikoloji gibi dersleri aldıklarını saptamıştır.

Yüksel (1989), “Sera Planlaması ve Yapımı” adlı makalesinde ülkemiz seracılığının durumu ve gelişme olanakları incelenmiştir.

Güngör (1990), “Tarımsal Yüksek Öğretiminin Bugünü” adlı çalışmasında, tarımsal öğretim kalitesinin iyileştirilmesinin fakültelere alınan öğrenci sayısının yarıya indirilmesi ile mümkün olacağını, fakültelerdeki öğretim üyesi sayısının ideal düzeye yaklaştırılması gerektiğini, fakültelerin yeterli sosyal, fiziksel ve maddi kapasiteye sahip olmadığını ve fakültelerle bakanlıklar arasında sıkı bir ilişkinin sağlanmasının faydalı olacağını belirlemiştir.

Gürgen ve Kutan (1990), “Adana ili Osmaniye İlçesinde Yerfıstığı Yetiştiriciliği ile İlgili Üretici Sorunları” adlı çalışmada, Osmaniye’de yerfıstığı üretimini engelleyen faktörleri saptamış ve bu faktörlerin yer fıstığı üreticilerinin en önemli sorunları olduğunu tespit etmiştir.

Soysal (1994a), “Çukurova Bölgesinde Köy Araştırmaları (Kuşçu Köyü Eğricek Merkez Mahallesi-Adana.)” adlı çalışmada bir dağ köyü olan Kuşçu köyünün merkez mahallesi konumundaki Eğricek’i sosyo-ekonomik açıdan incelemiştir.

Soysal (1994b), “Çukurova Bölgesinde Köy Araştırmaları (Yeniyayla-Adana)” adlı çalışmada bir diğer çalışmayı Çukurova Bölgesi köylerinden olan Yeniyayla’da yürütmüştür. Bu çalışmada orman kenarı ve bir muhacir yerleşme birimi olan Yeniyayla köyünün sosyo-ekonomik yapısı incelenmiştir.

Soysal ve ark. (1995) Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinden Adana İli Anadolu mahallesine göç eden ailelerin sosyo-ekonomik yapılarını incelemiştir.

Gürel (1996), Tekirdağ Önder Çiftçi Gruplarında Uygulanan Tarımsal Yayım Modeli ve Yayım Faaliyetleri Üzerine Bir Araştırma adlı çalışma ile Önder Çiftçi Gruplarınca değişik

ortamlarda (büroda, arazide vb.) yürütülen bireysel ve gruplara yönelik tarımsal yayım faaliyetleri incelenerek çiftçinin bu yeniliğe (proje) katılımını incelemiştir.

Gülçubuk (1997), “Kırsal Kalkınma Çalışmalarında Türkiye Kalkınma Vakfı’nın (TKV) Yeri ve İşlevi: Bu Kuruluşun Uzunyayla Uygulaması” isimli çalışmasında, hükümete bağlı olmayan gönüllü kuruluşlar tarafından yürütülen kırsal kalkınma çalışmalarının önemini vurgulamış ve örnek kuruluş olarak seçilen TKV’nin çalışmalarını incelemiştir.

Soysal ve ark. (1997), “Çukurova Bölgesinde Köy Araştırmaları (Eğner/Adana)” adlı çalışmada orman kenarı ve bir dağ köyü olan Eğner’in sosyo-ekonomik yapısı incelenmiştir.

Ceylan (1998), “Sözleşmeli Tarımda Yayım Eğitimi ve Çiftçi Katılımı” konulu araştırmada sözleşmeli tarımda firma ile üreticiler arasındaki ilişkiler ve bu ilişkilerde çiftçi eğitimi, çiftçi katılımı, işletmecilik kararları üzerine etkinliklerde izlenen yöntemler değerlendirilmiştir.

Gürel (1998), Malkara İlçesinde Ayçiçeği Üreticilerinin Teknolojik Yeniliklere Karşı Davranışlarını Etkileyen Etmenler Üzerine Bir Araştırma adlı çalışmada Tekirdağ’ın Malkara ilçesinde sosyo-ekonomik yapısını ve bu ilçedeki ayçiçeği üreticilerinin tarımsal yeniliklere karşı davranışlarını araştırmıştır.

Gürel ve ark. (1998), “Tekirdağ İlinde Alman Tarımsal Yayım Modeli ve Bu Modelin Etkinliğinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında Tekirdağ İlının tarımsal yapısını ve bu ilde Önder Çiftçi Projesine üye işletmeleri incelemiştir.

Özkan ve ark. (1998), “Antalya İlının Tarımsal Yapısı ve Gelişimi” isimli çalışmalarında Antalya İlının Tarımsal Yapısı ve gelişimi genel olarak ele alınmış; tarım sektörünün il ekonomisi içerisindeki yeri, payı, istihdamdaki payı, diğer sektörlerle mukayesesi ve tarımsal verimlilik konuları incelenmiştir.

Özkaya (1998), “Kırsal Kalkınmada Çiftçi Katılımının Önemi Üzerine Bir Araştırma, Halilbeyli Köyü Örneği” adlı çalışmada Halilbeyli Köyünde katılımcı kırsal değerlendirme yaklaşımıyla yerel toplumun kendi hayat ve koşullarında bilgilerini paylaşma, analiz etme, planlama ve eyleme geçirme gücünü kazandıran bir yaklaşımı, uygulamalı olarak ele almış ve köyde hayvan hastalıkları, hayvan besleme, silaj yapımı gibi sorunlar üreticiler ile birlikte tartışılarak saptamış ve çözüm önerileri getirilmiştir.

Erel (1999), “Türkiye’deki Kırsal Nüfusun Kalkındırılmasında Kırsal Sanayinin Yeri ve İşlevi (Huğlu Örneği)” isimli doktora çalışmasında, kırsal sanayi örneği uygulaması olan “Huğlu Av Tüfekleri Kooperatifi’nin” faaliyetlerini ve bu faaliyetlerin kırsal alanda yaşayan bireyler üzerindeki etkilerini incelemiştir. Çalışmada, Huğlu Av Tüfekleri Kooperatifi’nin

bölge halkının gelir ve istihdam olanaklarının artmasında, örgütlenme bilincinin yerleşmesinde ve girişimcilik isteğinin artmasında etkili olduğu ortaya konmaktadır.

Gürel (1999), Tekirdağ Tarım İl Müdürlüğü Tarımsal Yayım Çalışmalarının Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma; “Silaj Yapımının Benimsenmesi Örneği” adlı araştırmada silaj yapan süt sığırcıları işletmelerinin sosyo-ekonomik yapısını ve silaj yapımının benimsenmesini incelemiştir.

Akder (2000), “Türkiye’deki Bölgesel Eşitsizlikler ve Kırsal Yoksulluk (İnsani Gelişme Yaklaşımı)” isimli çalışmasında, Türkiye’deki insani gelişme endeksi ile bölgesel ve kırsal sorunlar arasındaki ilişkiyi vurgulamıştır. Araştırmada, Türkiye’deki 915 bölgenin insani gelişme endeksleri; yaşam ümidi, eğitime ulaşma düzeyi ve kişi başına düşen gelir kriterleri kullanılarak araştırma alanı; “çoğunlukla kırsal”, “kayda değer oranda kırsal” ve “çoğunlukla kentleşmiş bölge” olarak üçe ayrılmıştır.

Çukurçayır ve Arabacı (2000), “Antalya İklimi” adlı eserinde Antalya bölgesinin genel özelliklerini, Antalya ilinin ortalama sıcaklık ve yağış değerleri ile Antalya ili iklim sınıflandırması konularını incelemiştir.

Gökçe (2000), Ege Köylerinde Toplumsal Değişme adlı bildiri ile Ege köylerindeki çiftçilerde tarımsal gelirin etkisi ve bunun toplumsal değişime olası etkileri araştırılmıştır.

Gökçe ve ark. (2000), Tarımda Yeni Ufuklar, Kent ve Kent Çevresi Tarım adlı çalışmada İzmir’in Bornova İlçesi’nde kent ve kent çevresi tarımı incelenmiş ve kent çevresi tarımın dünyada örgütlü bir şekilde yürütüldüğünü ve Türkiye için de önem arz ettiğini vurgulamıştır.

Kumlu (2000), “Hayvancılık Örgütleri” adlı kitabında hayvansal üretim ile hayvancılık sektöründe pazarlama ve örgütlenme konuları incelenmiştir.

Özkaya ve ark. (2000), “Kırsal Kalkınma, Yayım ve Tarımsal Araştırmalarda Katılımcı Kırsal Değerlendirme Yaklaşımı ve Uygulama Sonuçları” adlı çalışmada “Katılımcı öğrenim ve Eylem” yaklaşımının araştırma ve uygulamanın bir arada yapılmasının kırsal kalkınmada önemini vurgulamıştır.

Yıldırak ve ark. (2000), “Kırsal Kalkınma Çalışmalarında Birliklerin Toplumla Bütünleşmesinin Önemi, Malkara Örneği” adlı çalışmada her türlü bilgi ve deneyim alışverişi, iletişim ve etkileşim ile yenilik ve gelişmelerin izlenmesi ve katılımcılığın geliştirmesi açısından kırsal kesimde yeniliklerin benimsenmesinde birliklerden ziyade çiftçi örgütlerinin daha etkili bir araç olabileceği ve kırsal bölge aleyhine olan dengesizliğin en aza indirgenmesinde çiftçi örgütlerinin önemli bir rol oynayacağı vurgulanmıştır.

Erkan ve ark. (2001), “Sustainable Development of Small-Scale Farmers of the Taurus Mountains of Turkey” adlı çalışmalarında 1990 yılından 1998 yılı üretim dönemi sonuna kadar Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi, ICARDA ve Tarım ve Köy işleri Bakanlığı tarafından yürütülen küçük ölçekli tarım işletmelerinde sürdürülebilir kırsal kalkınma projesi kapsamında, araştırma alanı olarak seçilen Toros Dağları üzerinde ve yüksekliği 600 m ve üstünde olan arazilerde tarımsal faaliyetler yapılan 6 köydeki kırsal kalkınma çalışmaları ve sonuçları anlatılmıştır.

Yanmaz (2001), “Organik tarım ve Türkiye’de Organik Meyve ve Sebze Üretiminin Durumu” adlı makalede organik tarımın tanımı genel olarak anlatılmış, Türkiye’de organik tarım alanındaki mevcut meyve ve sebze üretimin nasıl ve ne şekilde olduğu incelenmiştir.

Altinkaynak (2002), “Erzurum İli Uzundere İlçesinin Sosyo-Ekonomik Yapısı ve Tarımsal Yayım Açısından Kalkınma Olanakları” isimli çalışmada, Erzurum ili Uzundere ilçesinin sosyo-ekonomik durumu ortaya konulmuş ve ilçenin kalkınma olanakları tarımsal yayım açısından araştırılmıştır. Araştırmada Erzurum iline bağlı Uzundere ilçesi ve köylerinde gözlem ve mülakata dayanan ve kamu görevlileri ile çiftçilerden sağlanan birincil verilerin yanında kamu kuruluşları belgelerinden, Türkiye Kalkınma Vakfı’nın çalışma raporlarından ve önceden yapılmış araştırma raporlarından elde edilen ikincil veriler değerlendirilmiştir.

Gülçubuk ve ark. (2002), “AB’ye Uyum Sürecinde Türkiye’nin Kırsal Kalkınma Politikası ve Yükümlülükleri” adlı çalışmada, Türkiye’de kırsal kalkınma yaklaşımlarının; bölgesel projeler kapsamında gerçekleştirilen kalkınma çalışmaları, kalkınmada öncelikli yörelere yönelik yürütülen çalışmalar, kırsal kalkınma projeleri ve gönüllü kuruluşlar tarafından yürütülen çalışmalar olarak dört grupta toplanabileceğini belirtmişlerdir.

Yavuz (2002), “Bursa’ya göç eden ailelerin sosyo-ekonomik durumları üzerine bir araştırma” isimli çalışmada, Türkiye’nin en fazla göç alan kentlerinden birisi olan, Bursa’ya göç eden ailelerin, sosyo-ekonomik durumlarını incelemiştir. Bunların ekonomik sıkıntı, eğitim, sağlık gibi sorunlarını incelemiştir.

Yıldırac ve ark. (2002), “Türkiye’de Gezici ve Geçici Olarak Çalışan Kadın Tarım İşçilerinin Çalışma ve Yaşam Koşulları ve Sorunları” adlı çalışmada gezici ve geçici kadın tarım işçilerinin yaş, mesleği, tarım işçiliğinden kurtulmanın, zengin olmanın, eğitim yapma istekleri incelenmiştir.

Özkaya (2003), İzmir’de katılımcı kırsal değerlendirme yaklaşım ile kırsal sorunların saptanmasına ve çözümüne önem vermektedir.

Anonim (2004a), “Antalya’da Örtü Altı Tarımı ve Gelişme Projesi” adlı çalışmada, 1940’lı yıllarda Antalya’da kurulan seralar ile başlayan Türkiye’deki örtü altı yetiştiriciliğinin gelişim seyri ve çeşitlere göre dağılımı incelenmiştir.

Yurttaş ve Atsan (2007), “Tarımsal Yayım ve İletişim Teknikleri” isimli eserinde Türkiye’de tarıma açılacak alanların çok az olduğunu, bu bakımdan tarımsal üretimde artışı sağlamanın ve böylece tarımla uğraşan kişilerin kalkınması için birim alandan daha yüksek verim alınması gerektiğini, bunun ise büyük ölçüde Tarımsal Yayım çalışmalarını ile çiftçilere ulaştırılması ve benimsetilmesine bağlı olduğunu belirtmektedir.

Anonim (2008a), Antalya Tarım İl Müdürlüğü’nün “Antalya Tarım Master Planı” adlı çalışmasında , Antalya ilinin kendine has koşulları ve özellikleri göz önünde bulundurularak, mevcut tarımsal profilini yansıtacak ve bu koşullar üzerine geliştirilecek tarımsal kalkınmada rehber niteliği taşıyabilecek bir veri tabanı oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada, İlin tarımsal kaynakları, kısıtları ve İlde tarımın performansı ortaya konarak, “İlin tarımsal kalkınma koşulları” belirlenmekte ve ardından, bu kalkınma koşulları ışığında geliştirilen strateji ve amaçlar doğrultusunda öngörülen hedeflemeler ve projeksiyonlar yer almaktadır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmada Kullanılan Materyal

Bu araştırmanın ana materyalini, Topallı köyünde yaşayan aile reislerine uygulanan anket çalışması sonucu elde edilen birincil veriler oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra bireysel ve grupsal görüşmelerle muhtar, azalar, kooperatif başkanları ve öğretmenler ile de görüşülerek köyün sosyal, ekonomik ve kültürel yapısına ilişkin bilgiler alınmıştır. Ayrıca araştırmada köyün sosyal, kültürel, iktisadi ve coğrafi yapısı hakkında bilgi edinebilmek amacıyla muhtar, imam ve köyün nüfuzlu kişileri ile köyde bireysel ve grupsal görüşmeler yapılmış ve “köy genel bilgi formu” oluşturulmuştur.

Araştırmanın ikincil verilerini Antalya Tarım İl Müdürlüğü, Antalya Ticaret ve Sanayi Odası, Antalya Valiliği, Antalya İhracatçı Birlikleri ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlardan elde edilen veriler ile daha önce konu ile ilgili yapılmış çalışmalardan derlenen veriler oluşturmaktadır. Ayrıca Türkiye İstatistik Kurumu ve konuya ilişkin çeşitli internet sitelerinden de geniş ölçüde yararlanılmıştır.

3.2. Araştırmada Kullanılan Yöntem

Antalya İli Topallı Köyü'nün sosyo-ekonomik yapısını saptamak amacıyla köy muhtarı ve köyün nüfuzlu kişileri ile görüşülerek köy hakkında genel bilgiler derlenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda Antalya Tarım İl Müdürlüğü kayıtlarından köyün 414 haneden oluştuğu ve köyde 275 hanenin tarımsal üretim yaptığı saptanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda araştırma kapsamına alınacak deneklerin saptanması amacıyla Antalya Tarım İl Müdürlüğü kayıtlarından yararlanılarak işletmeler arazi genişliğine göre üç gruba (1-10 dönüm, 11-20 dönüm ve 21+ dönüm) ayrılmıştır. Bu gruplar içinde 1-10 dönüm arazisi olan işletme sayısı 115, 11-20 dönüm arazisi olan işletme sayısı 92 ve 21 dönüm ve daha büyük işletme sayısı 68 olarak saptanmıştır. Zaman ve maddi olanakların sınırlı olması nedeniyle her gruptaki işletmelerin % 25'ine anket uygulanması kararlaştırılmıştır. Böylece 1-10 dönüm arazisi olan işletme grubundan 29, 11-20 dönüm arazisi olan işletme grubundan 23 ve 21 dönüm ve daha büyük işletme grubundan 17 işletme olmak üzere anket uygulanacak toplam denek sayısı 69 olarak saptanmıştır (Çizelge 3.1).

Çizelge 3.1. Anket Uygulanan Deneklerin Saptanması

Arazi Genişliği	İşletme Sayısı	% 25'i
1-10	115	29
11-20	92	23
21 +	68	17
Toplam	275	69

Her grup içinde (1-10, 11-20 ve 21+) anket uygulanan deneklerin seçimi rast gele yapılmıştır. Rast gele anket uygulanmasının nedeni; işletmelerin anket sorularına yanıt vermeye hazır olup olmama durumları dikkate alınmış ve böylece geçerli anket sayısı yüksek tutulmaya çalışılmıştır. Ancak, yine de her gruptan ikişer işletme olmak üzere toplam 6 ankete verilen yanıtlar sağlıklı olmadığından değerlendirme dışı bırakılmıştır. Bu nedenle değerlendirilen toplam anket sayısı 1-10 dönüm arazisi olan işletme grubunda 27, 11-20 dönüm arazisi olan işletme grubunda 21 ve 21 dönüm ve daha büyük işletme grubunda 15 işletme olmak üzere geçerli toplam anket sayısı 63 olmuştur. Bu da toplam işletmelerin % 22,9'unu oluşturmaktadır. İşletmelere anket uygulanmadan önce bir pretest anket uygulamasından sonra (10 işletmeye) şekillenen anket uygulanmıştır.

Anketin uygulandığı her işletmeye, araştırmanın amacı ayrıntılı olarak anlatılmış, bazı işletmeler anket sorularına yanıt vermek istemedilerse de, onlara araştırmanın gayesi açıklanarak, söz konusu araştırmanın kendileri ve köyün geleceği için faydalı olacağı belirtilmiş ve sonuçta ikna olmaları sağlanılmıştır.

Araştırma yönteminin belirlenmesinde aşağıdaki kaynaklardan yararlanılmıştır:

İnan ve Güngör (1992), Gallup araştırmalarına göre, belirli bir yörede eğilim yoklaması belirlenirken her bir köyden 5 adet anketin yeterli olabileceğinin savunulmakta ve daha yüksek sayıda yapılacak anketlerin genel yapıyı önemli ölçüde değiştirmedeğini vurgulanmaktadır.

Gökçe (2001), Ege Köylerinde Toplumsal Değişim: İzmir Örneği adlı araştırmada her köyde basit tesadüfi yöntemle seçilmiş 5 aile reisi, 3 genç erkek ve 3 genç kız ile anket yapmıştır.

Yıldırac ve ark. (2002), Türkiye'de Gezici ve Geçici Kadın Tarım İşçilerinin Çalışma ve Yaşam Koşulları ve Sorunları adlı araştırmada ele alınan yörede çalışan tüm geçici kadınların % 10'unu araştırma kapsamına alınmasını yeterli bulmuştur.

Bulut (2006), Antalya İli Kumluca İlçesinde Örtü altı Alanlarda Üretimde Bulunan Üreticilere Girdi Sağlayan Firmaların Tarımsal Bilgi Sistemindeki Yeri ve Rolü adlı yüksek lisans çalışmasında (Danışman: Prof. Dr. Cemal TALUĞ) ana kitlenin özelliklerinin belirlenmesi bakımından örnek hacminin %10'luk bir kısmının yeterli olacağını belirtmektedir.

3.3. Verilerin Değerlendirilmesi

Anketlerden elde edilen birincil veriler bilgisayara yüklenmiş, tasnif ve analizleri yapılarak sonuçları tablolara aktarılmıştır. Araştırma ağırlıklı olarak gözlem ile elde edilen verilere ve anket sonuçlarına göre değerlendirilmiştir.

4. ANTALYA İLİ'NİN GENEL TANIMI

4.1. Tarihi Gelişimi

Anadolu'nun en eski yerleşme bölgelerinde biri olan Antalya yöresinin tarihi, insanlığın Anadolu'da görülmeye başladığı çağa kadar uzanır. Helenistik dönemde Bergama Kralı II. Attalos (M.Ö. 159-138) bölgenin stratejik önemini dikkate alarak buraya bir şehir aynı zamanda bir deniz üssü kurdu muştur. Kent, kurucusunun adından da dolayı "Attaleia" olarak anılmıştır. Arap kaynaklarında şehrin adı "Antaliye" Türk kaynaklarında ise "Adalya" olarak geçmektedir. Yerleşme 20. yy. ilk çeyreğinden başlayarak "Antalya" olarak adlandırılmıştır.

Bizanslılarla Türkler arasında altı kez el değiştiren Antalya'nın Bizanslılardan ilk alınışı 860'da Abbasi Halifesi Müvekkil'in Kumandanı, Türk asıllı Fazl B.Karin tarafından denizden bir saldırıyla olmuştur. İkinci kez ise, Malazgirt Savaşı'ndan sonra Selçuklu Sultanı ve Anadolu Fatihi Kutalmışoğlu Süleyman Şah tarafından 1085 yılında şehir alınmıştır. Ancak uzun süre elde tutulamamış, 1103'te İmparator Alex Kumnen zamanında Bizans'a geçmiştir. Türkler bir süre sonra şehri geri almışlarsa da, 1120 yılında İmparator İoannes Komnenos zamanında şehir tekrar Bizanslılara geçmiştir. Bu defa Antalya 87 yıl Bizans'ın elinde kalmıştır (Anonim 2007a).

Nihayet 5 Mart 1207'de Latin idaresinden memnun olmayan Rumlar'ın da desteği ile Selçuklu Sultanı I.Gıyaseddin Keyhüsrev Antalya'yı fethetmiştir.

1215'te Gautier de Montbeliard, Kıbrıs'tan Antalya'ya gelerek, şehri işgal edip Türkleri kılıçtan geçirmiştir. Düşmanın bu saldırısı uzun sürmemiş, Sultan İzzettin Keykavus şehri savaşıarak geri almıştır. Bu olay Antalya'nın beşinci kez Türkler tarafından fetih edilmiştir.

Antalya ve civarı, Selçuklu Devleti'nin zayıflaması üzerine Isparta ve Teke bölgesine hakim olan Hamidoğulları'nın eline geçmiştir.

Antalya'nın Osmanlı denetimine girişi ile ilgili kaynaklarda farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bazı kaynaklarda, Antalya'nın I.Murat zamanında ve 1391 yılında Osmanlı topraklarına katıldığı belirtilmektedir. Diğer bazı kaynaklar ise bölgeyi Yıldırım Beyazıd'ın aldığını ve Antalya'yı oğlu Sultan Murad'a hediye ettiğini ileri sürmektedir. Birinci Dünya Savaşı'na kadar Osmanlı yönetiminde kalan Antalya, Birinci Dünya Savaşı sonrasında, 29 Nisan 1919'da İtalyan'lar tarafından işgal edilmiştir.

5 Temmuz 1921 de ise Antalya, İtalyan işgalinden tamamen kurtulmuştur (Anonim 2007a).

4.2. Coğrafi Yapısı

Antalya ili, Anadolu'nun güneybatısında Türkiye'nin Akdeniz kıyısında 29° 20' -32° 35' doğu boylamları ile 36° 07' - 37° 2' kuzey enlemleri arasında yer alır. Yüzölçümü 29,591 km² olup, Türkiye yüzölçümünün %2,6'sını kaplar.

İlin büyük bir bölümü (%76'sı) Toros Dağları ile kaplıdır. İlin güneyinde Akdeniz, doğusunda İçel, Konya ve Karaman, kuzeyinde Isparta ve Burdur, batısında ise Muğla illeri yer alır. İlin kıyılarının uzunluğu; girinti, çıkıntı dahil 640 km'dir.

İl arazisinin ortalama olarak %77,8'i dağlık, %10,2'si ova, %12'si ise engebeli bir yapıya sahiptir (Anonim 2007b).

Sahil kesimi ilçeleri; Merkez, Gazipaşa, Alanya, Manavgat, Serik, Kemer, Kumluca, Finike, Kale ve Kaş'tır. Bu ilçe merkezlerinin denizden yüksekliği 5-44 m arasındadır. Yayla kesimi ilçeleri ise; Korkuteli, Elmalı, Gündoğmuş, Akseki ve İbradı'dır. Bu ilçelerin denizden yüksekliği ise 900-1000 m. arasındadır.

Arazinin yaklaşık %60'ı çam ormanları ve Akdeniz bitkileri ile kaplıdır.

İlde dağlardan denize ulaşan birçok bağımsız ırmak vardır. Ovalar alüvyonlu topraklar ile verimli tarım arazisi karakteri taşımaktadır. 640 km'lik sahil bandının 290 km'si doğal kumsallardan oluşmaktadır (Anonim 2007b).

4.3. İklim Özellikleri

Antalya ili iklimi, genelde yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı olarak ifade edilen Akdeniz iklimi içerisinde mütalaa edilmektedir.

Antalya'nın sahil ve yayla kesimi arasında iklim ve dolayısıyla bitki örtüsü bakımından önemli bir farklılık göze çarpar. Sahil kesimi Muz ve Narenciye gibi tropik ve subtropik iklim bitkilerinin yetiştirilmesine ve sera tarımı yapılmasına uygundur. Yayla kesimi ise soğuğa dayanıklı elma, armut, ayva gibi mutedil iklim meyve türlerinin yetişebilmesi için elverişlidir.

Antalya ili, en fazla yağışı kış mevsiminde almaktadır. Aralık ve Ocak aylarında aylık ortalama yağış miktarı 250 mm. civarındadır. Yaz aylarında ise bu miktar 50 mm.'nin altına düşmektedir (Anonim 2008a).

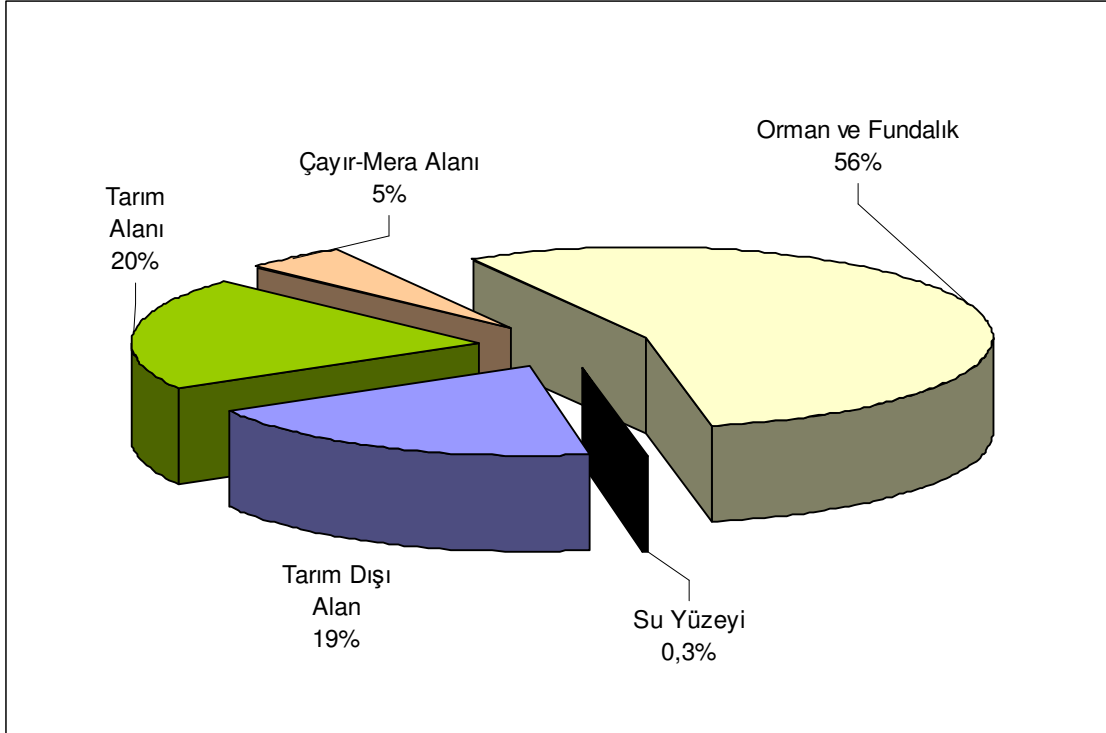
Dünyanın Kuzey yarım küresinde en fazla güneş ışığı alan yerlerden biri olan Antalya, yaz aylarında günün yarısına yakın süre güneş ışığı almaktadır. (Çukurçayır ve Arabacı 2000).

4.4. Arazi Dağılımı

Antalya İli'nin yüzölçümü 2.073.000 ha'dır. Antalya ili genel arazi dağılımında %56'lık oranla Orman ve Fundalık alanlar birinci sırada, %20'lik oranlar Tarım Alanları 2. sırada, %19'luk oranla Tarım Dışı Alanlar 3. sırada ve %5'lik oranla Çayır ve Mera alanları 4. sırada yer almaktadır. Su Yüzeyi ise %0.3'lük bir orana sahiptir (Anonim 2008a).

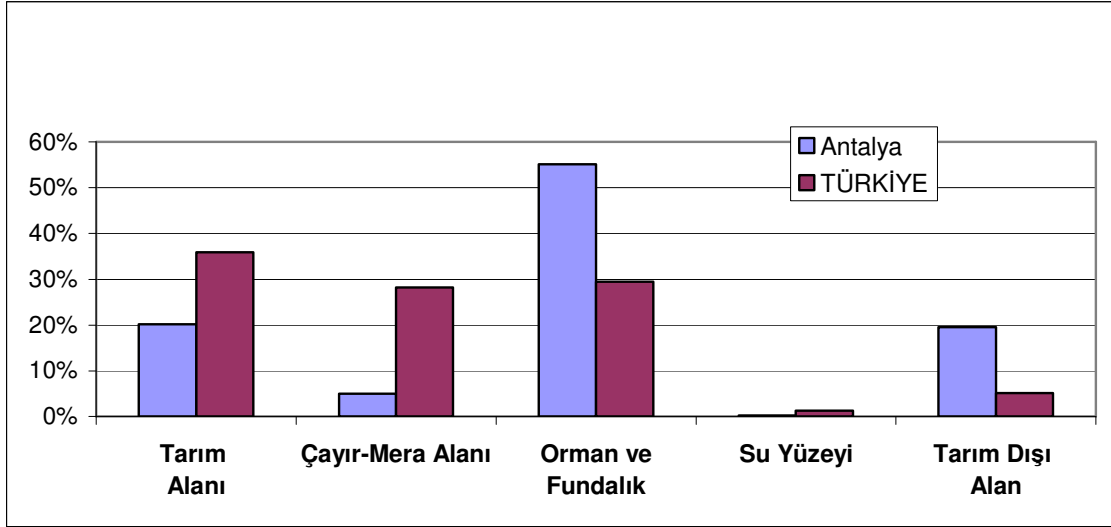
Şekil 4.1. Antalya İli Genel Arazi Dağılımı

Kaynak: Anonim 2008a.

İlin arazi dağılım oranları Türkiye genelindeki oranlarla karşılaştırıldığında, Antalya ilinde orman ve fundalık alanlar ile tarım dışı alanların Türkiye ortalamasının önemli düzeyde üzerinde, bunun yanı sıra ildeki tarım alanlarının ve çayır mera alanlarının ise Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir.

Şekil 4.2. Türkiye ve Antalya İli Genel Arazi Dağılım Oranları karşılaştırması

Kaynak: Anonim 2008a.

4.5. Nüfus Yapısı

2000 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre Antalya ilinin toplam nüfusu 1.719.751'dir. İlde, Merkez ilçe dahil 15 ilçe, 103 belde, 545 köy mevcuttur ve buralarda 107.534 çiftçi ailesi ikamet etmektedir (Anonim 2007c).

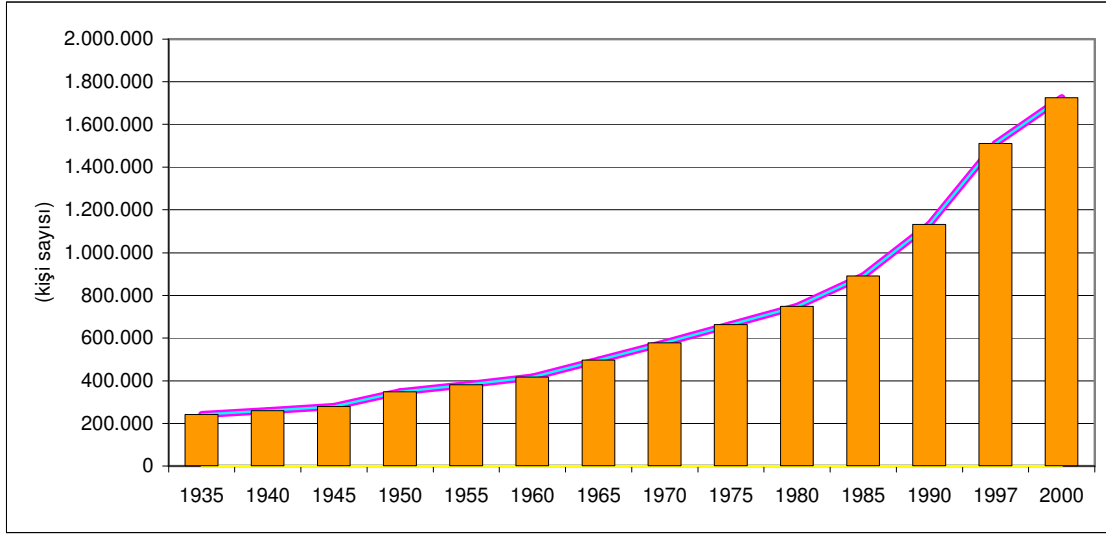
Çizelge 4.1. Antalya İli Nüfus ve Yoğunluk Dağılımı

	Şehir Nüfusu	Köy Nüfusu	Toplam Nüfus	Yüzölçümü (km ²)	Şehir Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)	Köy Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)
İl Toplamı	936.330	783.421	1.719.751	20.723	45	38

Kaynak: Anonim 2007c.

Toplam nüfusun %54,44'u şehirlerde, %45,55'i köylerde yaşamaktadır ve ilde km² başına 83 kişi düşmektedir.

Şekil 4.3. Antalya İli Yıllık Nüfus Artışları

Kaynak: Anonim 2008a.

Antalya’da 1985 yılından sonra nüfus artışında belirgin düzeyde hızlanma meydana gelmiştir. Bu artışın önde gelen sebepleri arasında, turizm yatırımlarının 80’li yıllarda bölgede artmasıyla birlikte sektörde çalışanların bu bölgeye göçü, ilin elverişli iklimi nedeniyle emekliler tarafından yerleşim bölgesi olarak tercih edilmesi ve Anadolu’nun çeşitli yerlerinden ve özellikle Doğu ve Güneydoğu illerinden göç alması sayılabilir. Bunların dışında, son yıllarda Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınav sonuçlarına göre Türkiye sıralamasında il olarak 1. sıraya yerleşmiş olan Antalya, çocuklarının daha iyi eğitim almasını amaçlayan ailelerin göçüne maruz kalmıştır (Anonim 2008a).

4.6. Sağlık

İlde sağlık hizmetleri Sağlık Bakanlığına bağlı 24 Hastane, 3 Sağlık Merkezi, 146 Sağlık Ocağı, 730 Sağlık Evi, 8 Dispanseri ile yürütülmektedir. İl genelinde yataklı tedavi kurumlarındaki toplam yatak sayısı 2.513 iken yatak başına düşen kişi sayısı 505’dir. İlde toplam hekim sayısı 1.754 ve hekim başına düşen hasta sayısı 1114’dür. İl genelinde 1.461 hemşire, 1.251 ebe ve 537 eczane bulunmaktadır. (Anonim 2008a).

4.7. Ulaşım

Antalya'nın diğer illeriyle bağlantısı hava, kara ve deniz yolları ile sağlanmaktadır. Burdur-Afyon-Ankara karayolu (E-24) kenti ülkeye bağlayan en önemli karayoludur. Önem

bakımından ikinci sırada Isparta yolu gelmektedir. Bunlar yanı sıra, ilin Doğu ve Batı ile bağlantısını sağlayan Antalya-Mersin ve Antalya-Kaş-Muğla karayolları bulunmaktadır.

Antalya'da tren istasyonu yoktur. Raylı sistem olarak 1999 yılında hizmete giren ve 5 km. uzunluğunda şehir içi tek hatta çalışmakta olan tramvay mevcuttur.

Antalya'da deniz taşımacılığı konusunda hizmet veren üç liman mevcuttur. Bu limanlar Antalya Merkez ile Alanya ve Finike ilçelerinde bulunmaktadır.

Kentin doğusunda Antalya-Alanya karayolu üzerinde Antalya hava limanı yer alır. Antalya hava limanı 1960 yılında hava trafiğine, 1985 yılında da uluslararası trafiğe açılmış I. sınıf bir hava limanıdır. (Anonim 2008a).

4.8. Eğitim

2000–2001 öğretim yılında Antalya ili sınırları içinde ana sınıfından her türlü liselere kadar özel okullar dahil toplam okul sayısı 1.387'dir. Bu okullardaki okuyan öğrenci sayısı 275.177 ve öğretmen sayısı da 12.056'dır. İlde ilköğretim kurumlarında derslik başına düşen öğrenci sayısı 34, genel liselerde 32 ve meslek-teknik liselerde 26'dır. (Anonim 2008a).

4.9. Ekonomik Yapı

Tarımsal potansiyelinin zenginliği ve ekolojik koşulların uygunluğu sebebiyle tarım Antalya ekonomisinin temel sektörü olma niteliğini taşımaktadır. İlin ekonomik yapısı hakkında büyüme ile kişi başına gelir miktarları açısından veriler aşağıda incelenmiştir.

Çizelge 4.2. Türkiye Karşılaştırmalı Olarak Antalya'da Gelir ve Büyüme

	Cari fiyatlarla (2001)		1987 Fiyatlarıyla		
	GSYİH (katrilyon TL)	Gelişme Hızı %		GSYİH (katrilyon TL)	Gelişme Hızı %
TÜRKİYE	178,4	43,2	TÜRKİYE	109,9	-7,5
Antalya	4,7	51	Antalya	2,96	0,6

Kaynak: Anonim 2007d.

2001 yılında Türkiye'de Gayri Safi Yurtiçi Hasıla cari fiyatlarla 178,4 katrilyon TL. cari fiyatlarla gelişme hızı % 43,2, sabit fiyatlarla (1987 yılı) Türkiye Gayri Safi Yurtiçi Hasıla 109,9 katrilyon TL., sabit fiyatlarla gelişme hızı % -7,5 olmuştur (Anonim 2007d).

Aynı yılda Antalya'da Gayri Safı Yurtiçi Hasıla 4,7 katrilyon TL. ve gelişme hızı % 51, sabit fiyatlarla (1987 yılı) Gayri Safı Yurtiçi Hasılası 2,96 Katrilyon TL ve gelişme hızı % 0,6 olarak gerçekleşmiştir (Anonim 2007d).

Çizelge 4.3. Antalya İli Kişi Başına GSYİH Sıralaması

1998		1999		2001	
Kişi Başına GSYİH (\$)	Türkiye Sıralaması	Kişi Başına GSYİH (\$)	Türkiye Sıralaması	Kişi Başına GSYİH (\$)	Türkiye Sıralaması
3.547	19	2.972	22	2.193	20

Kaynak: Anonim 2007e.

Türkiye genelinde 2001 yılı Cari Fiyatlarla Kişi Başına Gayri Safı Yurtiçi Hasıla 2.146 dolar ve gelişme hızı %40,8 olarak gerçekleşmiştir.

Aynı yılda Antalya' da cari fiyatlarla Kişi Başına Gayri Safı Yurt İçi Hasıla 2.193 dolar ve gelişme hızı % 45,3 olarak gerçekleşmiştir. Antalya 2.193 Dolar ile Türkiye sıralamasında 20. sırada yer almaktadır (Anonim 2007e).

Antalya, Türkiye'nin ve Dünyanın en önemli turizm bölgelerinden biridir. 2006 yılında T.C. vatandaşları hariç 6.011.183 turist Antalya'yı ziyaret için ülkemize gelmiştir. İl, Türkiye'nin en büyük deniz limanlarından birine ve hava trafiği bakımından 2. büyük havalimanına sahiptir (Anonim 2007f).

Turizm sektörü çalışanı ve misafiriyle birlikte düşünüldüğünde, tüketici potansiyeli olarak tarım sektörüne artı değer kazandırmak gibi bir etkiye sahiptir. Bunun yanında, tarımda atıl kalan iş gücünün değerlendirilmesi açısından da önem arz eder.

4.10. Tarımsal Yapı

4.10.1. Tarımın il ekonomisindeki yeri

Antalya ili ekolojik şartların uygunluğu nedeniyle Türkiye'nin önde gelen tarım merkezleri arasında yer almaktadır. Gayri safı hâsıla payı, gerek tarımda istihdam edilen nüfusun yeri ve gerekse Antalya ili dış ticaretindeki ağırlığı nedenleriyle tarım Antalya'da önemli sektör olarak yerini korumaktadır.

İlin, Türkiye'deki toplu ekilebilir-dikilebilir alanların %1,6'sına sahip olmasıyla birlikte, tarımsal üretim değeri bakımından ülkeye yaptığı katkı %4,3'tür (Anonim 2008a).

Kentin son 15 yıl içindeki hızlı gelişmesine paralel bir süreç yaşayan tarım sektörü kendi yapısında da derin değişimlere uğramıştır. 1997 yılı değerleriyle ilin GSYİH' sına ticaretin katkısı %33,2, tarımın %19, sanayi sektörünün %5,6'dır (Anonim 2008a).

Tarımın GSYİH içindeki payı 1987 yılı üretici fiyatları baz alındığında; Türkiye genelinde 1990 yılında % 16,3' lük olan payı, 2000 yılında % 13,9'a gerilemiştir (Çizelge 4.4).

Çizelge 4.4. Tarımın GSYİH'daki Payı (%)

Yıllar	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Türkiye	16,3	16,1	15,8	14,5	15,3	14,4	14,0	13,3	13,5	13,9	13,9
Antalya	21,3	22,1	22,6	22,7	23,1	21,8	21,2	18,6	19,1	20,7	19,1

Kaynak: Anonim 2008a.

Aynı değerlendirme çizelgeden de görüleceği üzere, Antalya il ekonomisi içerisinde yapıldığında, 1990 yılında %21,3'lük katkı sağlayan tarım sektörü, Türkiye genelinde görülen gerilemeye oranla daha az bir kayıpla 2000 yılında %19,1' lik pay ile Antalya il ekonomisine (GSYİH) katkıya devam etmektedir.

Tarımda büyüme hızı 1987 yılı baz alınarak üretici fiyatlarıyla değerlendirildiğinde Türkiye'de tarım sektörünün 1990-2000 yılları arasında zaman zaman %7 ilâ %-6,1 arasında değişim yaşadığı görülmektedir (Anonim 2008a).

Çizelge 4.5. Tarımda Büyüme Hızı (%)

Yıllar	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
TÜRKİYE	7,0	-0,9	4,3	-2,2	-0,7	2	4,4	-2,3	7,6	-5	-6,1
ANTALYA	-10,6	4,4	11,9	6,2	8,5	1,9	3,9	-4,9	4,9	1,1	-3,7

Kaynak: Anonim 2008a.

Antalya ili için aynı değerlendirme yapıldığında 1991-1997 yılları arasında tarımda büyüme (+) değerler almışken, 1997-2000 yılları arasında ise (+) ve (-) değerler arasında değişim yaşamakta olduğu görülmektedir (Anonim 2008a).

Antalya ilinde 1980-2000 döneminde toplam istihdam içinde en yüksek paya sahip olan tarım sektöründe istihdam edilenlerin payı sürekli olarak azalmaktadır.

1998 yılında, tarım tek başına Antalya ili istihdamının %57'sini oluşturmaktadır. Bu oran 1970'den bu yana hızlı bir düşüş eğilimi izlemişse de halen Türkiye malamasının (%42,5) çok üzerindedir.

Yıllar itibariyle tarımın istihdamdaki yeri irdelendiğinde, 1970-2000 yılları arasında Türkiye genelinde %66'dan başlayan oranın gittikçe düştüğü ve %42 düzeyine indiği görülmektedir (Anonim 2008a).

Çizelge 4.6. Tarımın Yıllar İtibarıyla İstihdamdaki Yeri

Yıllar	ANTALYA			TÜRKİYE		
	Genel Toplam	Tarım	(%)	Genel Toplam	Tarım	(%)
1970	273.646	217.347	79,4	14.051.209	9.285.224	66,1
1980	351.596	248.913	70,8	17.219.571	9.972.361	57,9
1990	555.859	316.658	57,0	18.047.000	8.845.000	49,0
1999	792.892	451.833	57,0	21.860.000	9.184.000	42,0
2000	760.514	377.654	49,7			

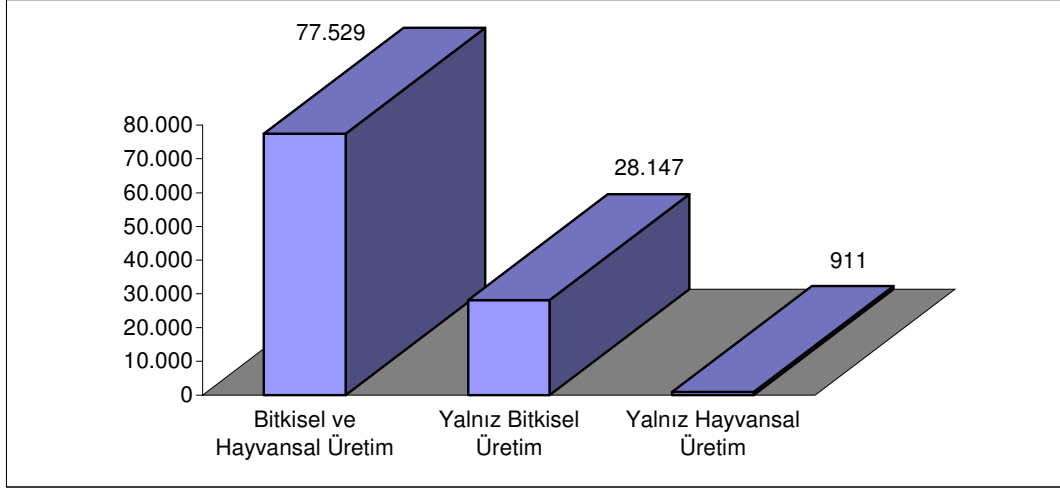
Kaynak: Anonim 2008a.

Antalya ilinde 1970 yılında çalışan nüfusun %80'e yakını tarımda istihdam edilmekteydi. Bu oran 1990 yılına kadar Türkiye geneline paralel şekilde bir düşüş göstererek %57 düzeyine inmiş ve 10 yıl sabit bir düzeyde kalmıştır. Dolayısıyla Antalya ilinde son 10 yılda çalışan nüfus artarken, tarımda istihdam edilenlerin oranında düşüş olmamıştır.

4.10.2. Tarım işletmelerinin yapısı

Antalya ilinde tarım işletmelerinin büyük bir kısmı bitkisel ve hayvansal üretimi birlikte yapan işletmelerdir. İşletmelerin %72.7'si bitkisel ve hayvansal üretimi birlikte yapmakta iken, yalnız bitkisel üretim yapan işletmelerin oranı %26.4 ve yalnız hayvansal üretim yapan işletmelerin oranı da %0.9'dur (Anonim 2008a).

Şekil 4.4. Antalya İlinde Faaliyet Alanlarına Göre Tarımsal İşletmelerin Sayısal Dağılımı

Kaynak: Anonim 2008a.

Türkiye genelinde olduğu gibi Antalya ilinde de işletmelerin büyük bir çoğunluğu kendi mülk arazilerini işlemektedirler. Buna karşılık kira ve ortaklıkla arazi işleyen işletmelerin sayısı oldukça düşüktür (Anonim 2008a).

Antalya ilinde toplam 106.587 adet tarımsal işletmenin 93.170 adedi sadece kendi arazisini, 9.516 adedi kendi arazisi yanında ek olarak kiralama yoluyla başkasının arazisini ve 2.629 adedi de yalnızca kiraladığı araziyi kullanarak tarımsal faaliyetini yürütmektedir.

Çizelge 4.7. Antalya ilinde Tarımda İşletme Büyüklüğü ve Arazi Edinim Biçimi

İşletme Büyüklüğü	Toplam İşletme Sayısı	Toplam Arazi (da)	Yalnız Kendi Arazisini İşletenler		Başkasından Arazi Tutup Başkasına Arazi Vermeyenler		Yalnız Kira ile Arazi İşletenler	
			İşletme Sayısı	Arazi Miktarı (da)	İşletme Sayısı	Arazi Miktarı (da)	İşletme Sayısı	Arazi Miktarı (da)
<5da	13.526	36.473	12.755	33.719	0	0	911	0
5-9	14.614	103.959	12.352	86.675	1.337	10.945	827	5.457
10-19	19.219	265.418	17.574	243.236	1.462	18.705	183	3.477
20 - 49	33.579	1.042.209	29.772	908.268	2.862	101.930	542	17.187
50 - 99	16.666	1.139.588	14.326	974.393	2.174	156.895	166	8.300
100-199	6.944	899.539	5.530	725.496	1.414	174.043	0	0
200 -499	1.127	262.679	860	199.419	267	63.260	0	0
500-5000	0	0	0	0	0	0	0	0
>5000	1	6.035	1	6.035	0	0	0	0
Toplam	106.587	3.755.900	93.170	3.177.241	9.516	525.778	2,629	34.421

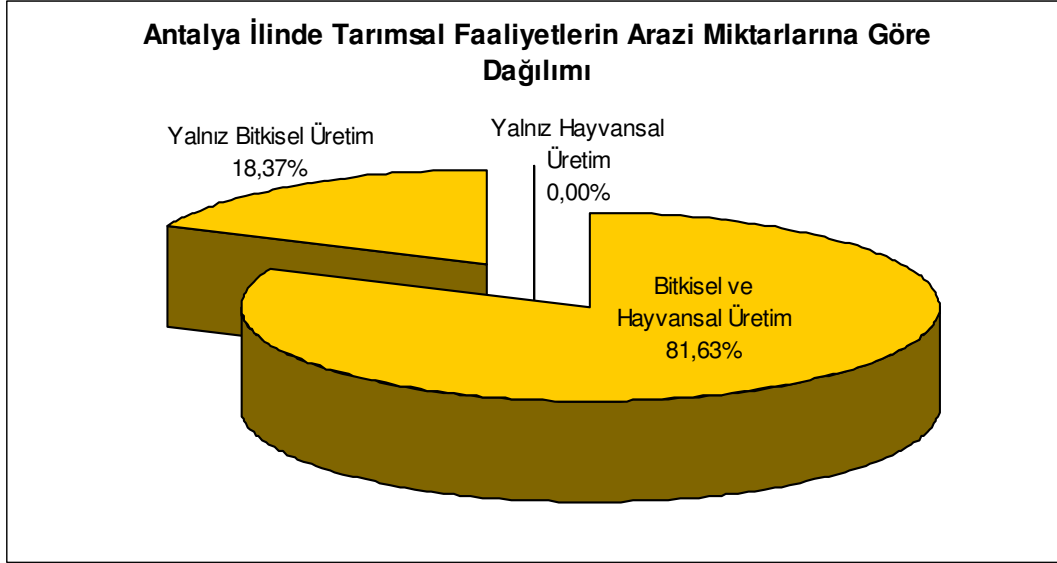
Kaynak: Anonim 2008a.

Tarımsal işletmelerin arazi büyüklükleri gün geçtikçe azalmaktadır. Halen mevcut tarımsal işletmelerin %39'u 50 dekardan küçük, %69'u ise 100 dekardan küçük işletmelerdir.

Antalya ili, Türkiye'de işlenen arazi varlığının %1,6'sına sahiptir. İilde kendi arazisini işleten işletmelerin 3.755.900 dekar olan toplam arazi varlığının %95,7'si işlenebilmektedir (Anonim 2008a).

Şekil 4.5. Antalya İlinde Tarımsal Faaliyetlerin Arazi Miktarlarına Göre Dağılımı

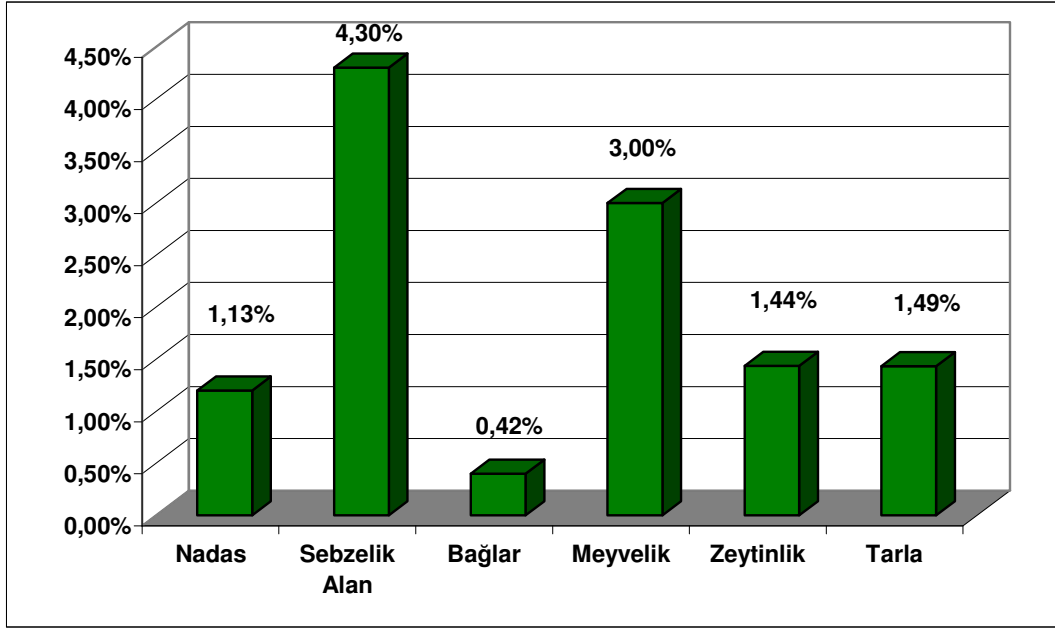
Kaynak: Anonim 2008a.

İilde hayvansal üretim yapan işletmelerin aynı zamanda bitkisel üretim de yapmaları sebebiyle, tek başına hayvansal üretim yapan işletmelerin oranı sıfır düzeyindedir (Anonim 2008a).

4.10.3. Tarım alanlarının kullanımı

Antalya ilindeki tarım alanları Türkiye geneli içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle %4,30'luk yer tutan sebzelik alanlar ile %3'lük yer tutan meyve alanları, ilin tarımsal potansiyelinin belirleyici bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Anonim 2008a).

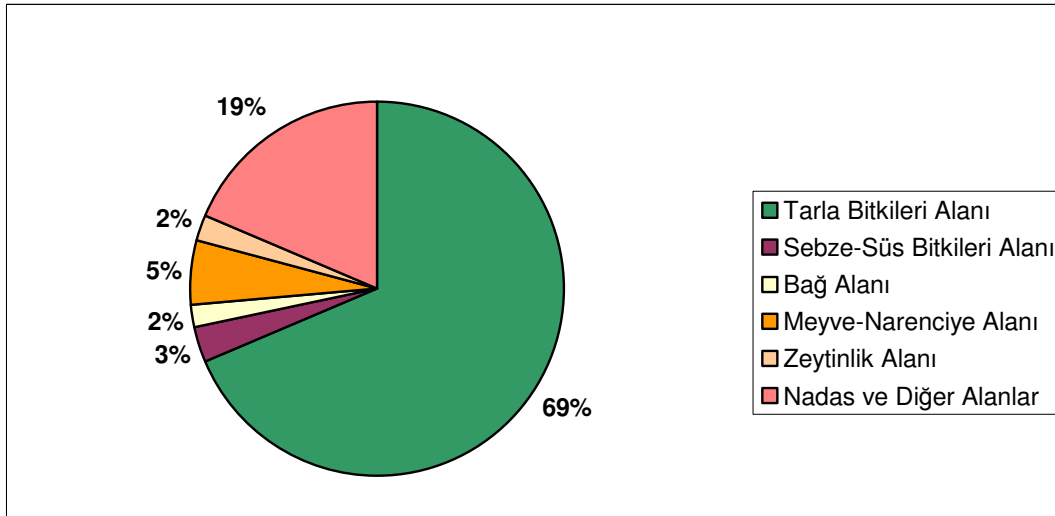
Şekil 4.6. Antalya İli Tarım Alanlarının Türkiye Geneli İçerisindeki Payı

Kaynak: Anonim 2008a.

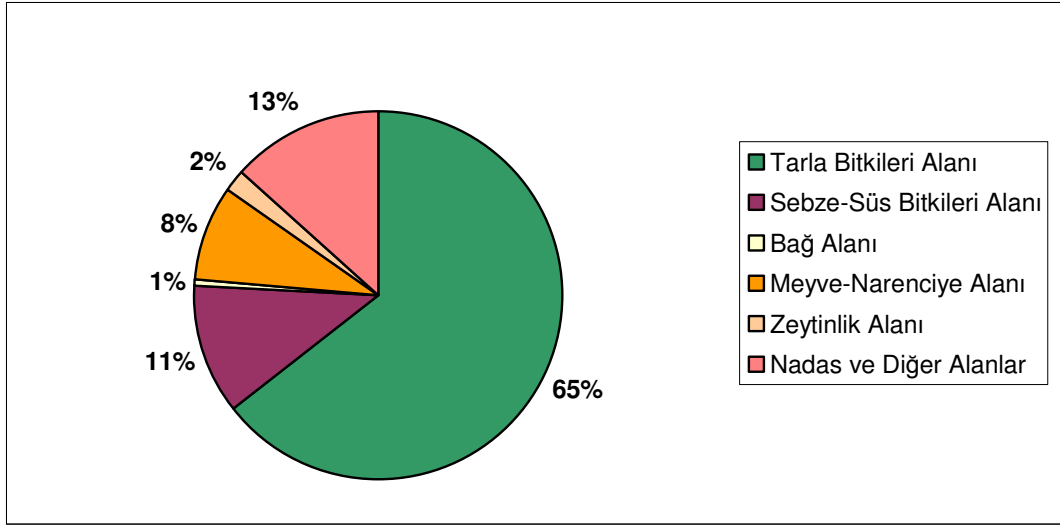
Türkiye geneli yanında Antalya ilindeki tarım alanlarının kullanım şekline göre karşılaştırılabilmesi ve farklılıklar aşağıdaki şekilde izlenebilmektedir.

Şekil 4.7. Türkiye Genelinde Tarım Alanlarının Dağılımı

Kaynak: Anonim 2008a.

Şekil 4.8. Antalya İli Tarım Alanlarının Kullanım Şekline Göre Dağılımı

Kaynak: Anonim 2008a.

Türkiye geneli ile Antalya ilindeki durum karşılaştırıldığında, oransal olarak Antalya'da tarla bitkilerine tahsis edilmiş alanların azlığı, bunun yanı sıra meyve, sebze ve süs bitkileri yetiştirilen alanların fazlalığı göze çarpmaktadır. En önemli farklılık ise, sebze ve süs bitkileri alanlarındaki %8'lik farktır.

4.10.4. Bitkisel üretim

4.10.4.1. Sebze ve meyve üretimi

Antalya'da sebze ekilisi 2004 yılı verilerine göre; 24.837 hektar açık tarlada, 24.192 hektar örtü-altında olmak üzere toplam 49.029 hektar alanda yapılmaktadır (Anonim 2008a).

Çizelge 4.8. Bazı Sebzelerin Üretim Miktarları

Sebzeler	Antalya	TÜRKİYE	%
Patlıcan	149.814	924.000	16
Hıyar	493.762	1.825.000	27
Biber	205.255	1.480.000	13.8
Kavun-Karpuz	152.958	5.805.000	2.8
Kabak (sakız)	44.027	260.000	16.9
Fasulye (taze)	38.872	514.000	7.5
Bakla (taze)	7.438	45.000	16.5
Karnabahar	1.355	90.000	1.5
Domates	1.403.377	8.890.000	15.7

Kaynak: Anonim 2008a.

Türkiye toplam sebze üretiminin %13'ü Antalya ilinde üretilmektedir. Domates üretiminin %15,7'si, hıyar üretiminin %27'si, sakız kabağı üretiminin %16.9'u, patlıcan üretiminin % 16'sı, biber üretiminin %13,8'i Antalya ilinde yapılmaktadır (Anonim 2008a).

Çizelge 4.9. Ürün Bazında Antalya Yaş Sebze İhracat Miktarları ve Değerleri

Ürün Çeşidi	2003 yılı		2004 Yılı	
	Miktar (kg)	Değer FOB (\$)	Miktar (kg)	Değer FOB (\$)
Domates	59.626.761	30.444.339	69.730.692	40.039.587
Biber	22.117.014	21.527.950	23.382.762	26.555.923
Hıyar-Kornişon	6.024.073	3.389.439	6.554.621	3.570.066
Patlıcan	3.356.811	2.696.350	2.797.038	2.430.875
Diğer sebzeler	16.306.162	6.780.968	15.329.907	6.617.473
Toplam	107.430.821	64.839.046	117.795.020	79.213.924

Kaynak: Anonim 2005.

2003 yılında 107.430 ton olarak gerçekleştirilen yaş sebze ihracatı, 2004 yılında 117.795 tona çıkmıştır. Elde edilen FOB değeri yaklaşık 64 milyon dolardan 79 milyon dolara çıkmıştır. İlde üretilen sebzenin %95'i yurtiçinde tüketilirken %5'i yurtdışına pazarlanmaktadır.

Üreticiler Yeni Hal Yasası ile ürettikleri ürünlerin büyük bir bölümünü belediye sınırları ve mücavir alanlar içindeki toptancı hallerine getirmektedirler. Ürünler hallerdeki komisyonculara verilirken üreticiden ortalama %15 kesinti yapılmaktadır. Küçük üretici bu kesintiden olumsuz etkilenmektedir. Komisyoncular ürünleri yurtiçi perakendecilere ve ihracatçılara vermektedirler (Anonim 2005).

Ayrıca sebze üretiminde hem üretici hem ihracatçı olan firma sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu firmalar ürünlerini kendi tesislerinde paketleyip tasnifleyerek ihraç etmektedirler. İhraç edilen ürünün büyük bir bölümü yurtdışındaki toptancılara verilmektedir. Çok az bir bölümü de doğrudan süper marketlere gönderilmektedir. Üreticiler ürettikleri ürünün bir bölümünü de il dışından gelip peşin ödeme yapan tüccarlara vermektedirler.

Antalya ili, jeolojik ve jeomorfolojik yapı birimleri ve bu birimlerin üzerinde gelişmiş topraklarının özellikleri ile birlikte su kaynaklarının kalite ve kantitesi yanı sıra iklimsel özelliklerindeki çeşitliliği nedeniyle çok sayıda meyvenin kaliteli olarak yetişmesine olanak sağlayacak son derece uygun farklı ekosistemlere sahiptir. Bu nedenle subtropik ve hatta bazı tropik ve soğuklanma ihtiyacı düşük olan ılıman iklim meyveleri dahil pek çok meyvenin

büyük bir rahatlıkla ve kaliteli bir şekilde yetiştirildiği İlin, meyvecilik açısından sayılamayacak kadar fazla avantajları bulunmaktadır.

Türkiye'de üretilen portakalın %26'sı, muzun %42'si, avokadonun %51'i, narın %13'ü, elmanın %4'ü, keçiboynuzunun %37'si ve yenedünyanın ise %64'ü Antalya ilinde üretilmektedir (Anonim 2008a).

Çizelge 4.10. Antalya-Türkiye ve Dünyada Meyve Üretimi

Ürün	Antalya (ton)	Türkiye (ton)	Dünya (ton)	Antalya /Türkiye (%)	Türkiye /Dünya (%)
Elma	130.351	2.400.000	59.963.060	0,05	0,04
Armut	32.092	380.000	16.626.473	0,08	0,02
Muz	26.900	64.000	58.687.215	0,42	0,00
Çilek	5.000	130.000	3.110.186	0,04	0,04
Portakal	274.133	1.070.000	66.046.079	0,26	0,02
Limon	37.047	460.000	9.972.298	0,08	0,05
Yeni dünya	7.340	11.500		0,64	
Avokado	154	300		0,51	
Keçiboynuzu	5.165	14.000		0,37	
Nar	7.632	59.000		0,13	

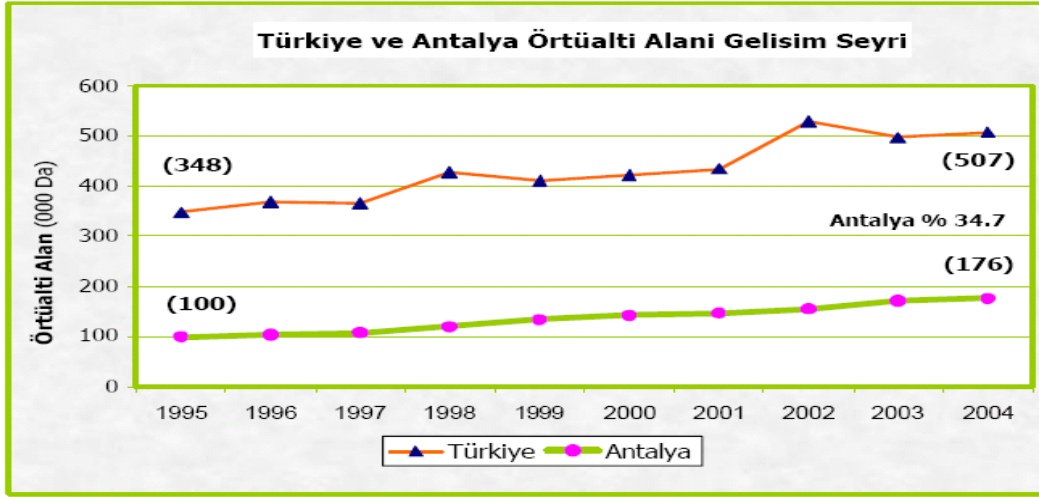
Kaynak: Anonim 2008a.

Antalya İli'nde meyveciliğin 2000-2003 yılları arasındaki son dört yıllık değişimi irdelendiğinde bazı meyvelerde önemli oranda artışlar göze çarpmaktadır. Özellikle nar ve çilekte 2003 yılı istatistik verilerine göre 2000 yılı rakamlarının dört katı değerlere ulaşarak büyük gelişme sağlanmıştır. Benzer bir durum kayısı üretiminde ortaya çıkmış olup, 2000-2003 yılları arasında sürekli olarak üretim artışı görülmüştür. Yine ilin ayrıcalıklı ürünü olan muz üretiminde de yıllar itibarıyla sürekli artış görülmektedir.

Seralar, iklimle ilgili çevre koşullarına tamamen veya kısmen bağlı kalmadan gerektiğinde sıcaklık, nem, ışık ve havalandırma gibi faktörleri kontrol altında tutarak, bütün yıl boyunca çeşitli kültür bitkileri ile bunların tohum, fide ve fidanlarını üretmek, bitkilerini saklamak ve sergilemek amacıyla cam, plastik vb. ışık geçirebilen maddelerle kaplanarak, değişik şekillerde inşa edilen yüksek sistemde bir örtü altı yetiştiriciliği yapısı olarak tanımlanmaktadır (Yüksel 1989).

Türkiye'de örtüaltı yetiştiriciliği 1940'lı yıllarda Antalya'da kurulan seralar ile başlamıştır.

Şekil 4.9. Türkiye ve Antalya Örtü altı Alanı Gelişim Seyri

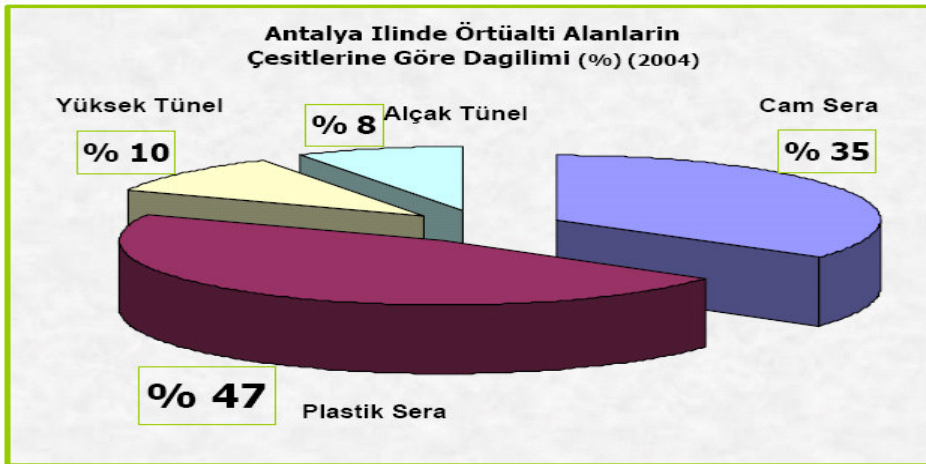

Kaynak: Anonim 2004a.

Antalya ili, Türkiye'de örtü-altı yetiştiriciliğinin hem miktar olarak ve hem de oransal olarak en fazla yapıldığı ildir. 2004 üretim sezonu itibariyle Antalya ilindeki 176.000 dekar olan örtü-altı alanların miktarı, Türkiye'deki toplam 507.000 dekar olan örtü-altı alanlarının %34,7'sini teşkil etmektedir.

Antalya ili, aynı zamanda Türkiye'de en fazla plastik ve cam seranın bulunduğu ildir. Türkiye'deki cam sera alanının %84'ü, plastik sera alanının %36'sı Antalya'da bulunmaktadır. Antalya'da örtü-altı alanların %47'sini plastik seralar oluştururken, bu oram %35 ile cam seralar takip etmektedir (Anonim 2004a).

Şekil 4.10. Antalya İlinde Örtü Altı Alanların Çeşitlere Göre Dağılımı

Kaynak: Anonim 2004a.

4.10.4.2. Tarla bitkileri üretimi

Tarımın önemli bir kolu olan tarla bitkileri üretimi; ekolojik, sosyal ve ekonomik faktörlerden ileri gelen bazı sorunlardan dolayı arzulanan düzeye ulaşamamıştır. Bitkisel üretim yapan işletmelerin büyük bir kısmı küçük işletmeler olup, işletmeler dağınık ve parçalanmış durumdadır.

Tarım işletmelerinin giderek küçülmesi sonucu; tarımda makine alet ve ekipman kullanılmadığı gibi, modern teknolojilerin ve tarımsal girdilerin uygulaması da zorlaşmaktadır. Tarımda iş gücünün pahalı ve zamanında bulunamaması, mekanizasyonun ve teknolojik gelişmelerin yaygınlaştırılmaması sonucu tarla bitkileri üretiminde verim düşmekte birim alan maliyeti yükselmektedir.

Ortakçılık ve kiralama yoluyla işletilen tarım topraklarında toprak işleme ve yetiştirme tekniklerine önem verilmemekte, toprak verimliliği korunamamaktadır. Uygulanan fiyat politikaları, arazi konumu ve ekolojik faktörler sonucu tarla bitkileri üretiminde çeşitlilik azalmakta, ekim nöbeti uygulamaları ihmal edilmektedir.

Özellikle son yıllarda bölgede narenciye ve seracılık gibi rakip ürünlerin getirisinin artması da tarla bitkileri üretiminin düşme trendine girmesine neden olmuştur.

Çizelge 4.11. Türkiye ve Antalya İli Tarla Bitkileri Ekilisi

Tarla Bitkileri Ekilişleri	Antalya (ha)	Türkiye (ha)
Tahıllar	202.209	13.413.600
Endüstri bitkileri	19.926	1.298.256
Baklagiller	26.410	1.513.650
Yumrulu bitkiler	1.691	291.900
Toplam	250.236	16.517.406

Kaynak: Anonim 2008a.

Tarla bitkileri ekilişi içerisindeki tahıl alanları, hem Türkiye'de hem de Antalya'da en yüksek paya sahiptir. Türkiye'de tarla bitkileri alanları içerisinde tahıl alanlarının oranı % 81,2 iken, Antalya'da bu oran % 80,8'dir.

Antalya'da üretilen Tarla bitkileri ürünlerinin Türkiye üretiminde büyük bir yer kaplamadığı görülmektedir. Türkiye'de üretilen susamın % 29' u, hasıl mısırın % 22' si, pamuğun % 1,6' sı, buğdayın % 2,4' ü, nohudun % 3,6' sı ve kuru yoncanın % 0,03' ü Antalya'da üretilmektedir (Anonim 2008a).

Antalya'da üretilen tarla ürünlerinden pamuk, tek alıcısı olan Antbirlik'e, hububat Toprak Mahsûlleri Ofisi'ne, anason Tekel'e, şeker pancarı ise Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi'ne pazarlanmaktadır.

Yağ sanayi sektörünün yeterince gelişmemesi yağlı tohumlu bitkilerin pazarlamasını da olumsuz yönde etkilemektedir.

Bunlar dışındaki diğer tarla bitkileri üretimi genelde aile içi tüketime yönelik olup, çok azı da tüccarlar aracılığıyla iç piyasaya sunulmaktadır.

4.10.4.3. Süs bitkileri üretimi

Kırsal alanlardan kentlere olan göçler sonucu betonlaşmanın artması, eğitim seviyesinin yükselmesi ve çevre bilincinin artmasına paralel olarak süs bitkilerine olan talep de artış göstermiştir. Gittikçe artan talep, birim alandan fazla ürün alınarak gelir seviyesinin yükselmesi ve ihracat olanaklarının doğması bir çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de bu sektörün hızla gelişmesine neden olmuştur.

Süs bitkileri; genel anlamda kesme çiçek, iç ve dış mekan süs bitkileri, yabancı soğanlı, yumrulu, rizomlu bitkiler olarak gruplandırılabilir.

Çizelge 4.12. Türkiye ve Antalya'da Süs bitkileri Üretim Alanları (da)

Süs Bitkisi	2001-2002		2002-2003		2003-2004	
	Türkiye	Antalya	Türkiye	Antalya	Türkiye	Antalya
Kesme Çiçek	10.365	2.643	11.455	3.371	11.988	4.099
İç ve Dış Mekan Bitkiler	8.028	387	9.759	814	12.664	806
Yabancı Soğanlı Yumrulu. Rizomlu Bitkiler	193	94	510	140	543	113
Toplam	18.586	3.124	21.724	4.325	25.195	5.018

Kaynak: Anonim 2007g.

Antalya ilinin 2003-2004 yılı itibarıyla Türkiye toplam süs bitkileri alanları içerisindeki payı %20'dir.

Kesme çiçek üretim alanları açısından ise %34 pay almakla birlikte kesme çiçek ihracatında Antalya birinci sıradadır (Anonim 2007g).

Kesme çiçek üretiminin %95'i ihraç edilmekte, %5'i iç piyasada değerlendirilmektedir. Çiçekler iç piyasada kooperatiflerin bünyesinde olan mezahlarda satılmaktadır. İhracatı hem üretici hem de ihracatçı konumunda olan firmalar yapmaktadırlar. Ayrıca ilde bulunan çiçek kooperatifleri de ihracat yapmaya başlamışlardır. Küçük üreticiler firmalara sözleşmeli olarak bağlıdır, üretimin başından itibaren firma denetiminde çiçeklerini yetiştirirler. Hasat zamanı olan Ekim ile Mayıs ayları arasında üreticilerin bağlı oldukları firmalar ihracatı gerçekleştirir.

İç ve dış mekan bitkilerinde üretim iç piyasa içindir, ihracat yapılmamaktadır. Son yıllarda dış mekan bitkilerinde ihracat yapılmaya başlanmıştır. Turizm sektörünün de gelişmesiyle bu bitkilere olan talep gün geçtikçe artmaktadır.

Ülkemizde doğal çiçek soğanları ile ilgilenen 4 firma bulunmaktadır.

İç ve dış mekan süs bitkileri pazarlaması, genelde üreticiden toptancıya ve oradan Yurtiçi perakendeciye (çiçekçi dükkanları ile pazar ve sokak satıcıları), bazen de direkt Yurtiçi perakendeciye yapılmaktadır (Anonim 2007g).

4.10.4.4. Organik tarım

Organik tarım; " Üretimde tamamen veya olabildiğince yapay üretim girdilerinin kullanımını ortadan kaldıran, bunun yerine ekim nöbeti, ürün artıkları, hayvan gübresi, yeşil gübre ve tarım dışı organik atıklar kullanılan, hastalık, zararlılar ve yabancı ot mücadelesinde biyolojik mücadele yöntemlerinin kullanıldığı toprak verimliliğini artırabilmek amacıyla topraktaki organizma faaliyetlerinin artırılmasına dönük bir üretim sistemidir (Yanmaz 2001).

Organik ürün pazarı tüm dünyada hızla artarak önemli bir sektör durumuna gelmiştir. Halen Avrupa Birliği ülkeleri, A.B.D. ve Japonya ana pazarlar konumundadır. Ülkemiz iklim, toprak, su kaynakları, ürün çeşitliliği ve iş gücü bakımından organik tarım için elverişli koşullara sahiptir.

Türkiye'de yetiştirilen organik tarım ürünleri 20 ülkeye ihraç edilmektedir. Bu ihracatta en önemli pazarımızı AB Ülkeleri oluşturmaktadır. 2002 yılı verilerine göre, 16.093 ton ürün ihraç edilerek 33.076.320 Dolar gelir sağlanmıştır (Anonim 2004b).

Konvansiyonel tarımın yoğun olarak yapıldığı Antalya'da ise son yıllarda organik tarım felsefesi hızla yayılmaya başlamıştır.

Alanya ilçesinde sözleşmeli üretim sistemi ile organik üretim yapılmakta, özellikle de kekik yağı, gül yağı, gül suyu vs. ihracatı yapılmakta, muhtelif şifalı uçucu yağlar pazarlanmaktadır.

Antalya Merkezde fesleğen, nane, kimyon, anason vb. ürünler sözleşmeli olarak üreticilere ürettirilmekte ve bu ürünler kurutarak ihraç edilmektedir.

Kaş İlçesi'nde yaklaşık 100 dekarlık bir alanda organik kekik, adaçayı ve dağ çayı üretilerek başta Almanya olmak üzere Hollanda, İsviçre ve Fransa'ya ihraç edilmektedir. Ayrıca bölge ekolojisine uygun kolay yetişen zeytin, incir ve badem gibi ürünlerde de organik tarım yapılmaktadır. Korkuteli ve Elmalı İlçelerinde organik elma, kuru fasulye ve mercimek üretimi yapılmaktadır. Kemer İlçesi'nde 15 dekar alanda örtü-altında kabak, biber, hıyar, domates, marul, patlıcan, maydanoz, nane gibi sebzelerin yetiştiriliciliği yanında doğal ortamdan da kekik toplanmaktadır. 22 dekar alanda ise organik portakal, nar, avokado, limon, mandarin yetiştiriciliği yapılmaktadır (Anonim 2004b).

4.10.5. Hayvansal üretim

Antalya ilinde rakımı yüksek bölgelerde büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği ağırlık kazanmaktadır. Sahil kesimlerine doğru inildikçe ve rakım düştükçe hayvan yetiştiriciliği azalmakta bitkisel üretim ağırlık kazanmaktadır. İklimsel çevrenin etkisiyle yüksek yerlerdeki hayvan yetiştiriciliğinde başarı ve karlılık atmaktadır.

Çizelge 4.13. Antalya İli Mevcut Hayvan Varlığı

	Sığır	Koyun	Keçi	Tavuk	Hindi	Ördek	Kaz	Kovan
Toplam	144.659	231.830	585.891	673.084	24.056	14.200	1.980	129.134

Kaynak: Anonim 2008a.

İldeki toplam Büyükbaş hayvan varlığının %19'unu kültür ırkı, %70'ini melez, %11 'ini de yerli ırklar teşkil etmektedir. Yerli sığır cinsi olarak Yerli Kara ve kültür ırkı olarak Holstein yaygındır.

1990 yılında 800.000 civarında olan Keçi sayısı, ekonomik sebeplerden dolayı 2000 yılında 585 bine düşmüştür. Koyun varlığı da yine aynı ekonomik sebeplerden dolayı 1990'lı yıllarda 300.000 civarında iken 2000 yılı itibarıyla 230.000 civarına inmiştir. Koyunculukta Batı geçit bölgesinde Dağlıç ve Merinos melezleri, keçi cinsi olarak ta kıl keçisi en yaygın ırktır (Anonim 2008a).

Antalya'da kanatlı hayvan varlığı, tamamen aile içi üretim ve genellikle de aile içi tüketim şeklindedir.

İklim koşulları ve bitki örtüsünün uygunluğu nedeniyle yayla ve sahil kesimi arasında gezginci arıcılık yapılmaktadır. 1997 ile 2000 yılları arasında ildeki kovan varlığının 125.000 civarında olduğu gözlenmiştir (Kumlu 2000).

Hayvan ve hayvansal ürünlerin çağın değişen koşullarına uygun bir biçimde üretim ve kalitesinin artırılması, İlin ekonomisi açısından büyük önem taşımaktadır. Bunun başarılabilmesi ise, büyük ölçüde pazarlama organizasyon ve fonksiyonlarının etkin bir biçimde yerine getirilmesine bağlıdır.

Hayvansal üretimin yapıldığı işletmelerde; örneğin yetiştirme ve besi faaliyetlerinde başarıya ulaşılsa dahi, pazarlamada ortaya çıkan problemler çözülmedikçe, üretim ve kaliteyi yükseltmek çoğu zaman güç ve bazen de imkânsızdır. Hayvansal ürünlerin pazarlanması, ürünlerin ham maddeden mamul halini alıp, tüketim aşamasına geçme anına kadar devam eder. Bu bakımdan pazarlama, hayvansal ürünlerin imalat safhalarını da kapsamaktadır.

4.10.6. Tarım sektörü ve alt sektörlerin problemleri

Özkan ve ark. (1998), Antalya ilinin tarım ve alt yapı sorunlarını aşağıdaki gibi belirtmektedir.

1. Antalya'da hızlı gelişen turizm ve sanayileşme nedeniyle arazi rantı yüksektir. Tarım arazilerinin önemli bir kısmı tarım alanı olarak görünmesine rağmen, turizm sektörüne iyi fiyattan satıldığından tarım alanları bu şekilde el değiştirmektedir.

2. İldeki nüfus artışına paralel olarak yoğun konut talebi yüzünden ilde sağlıklı bir yapılaşma ortaya çıkmakta, yeşil alanlar ve tarım alanları azalmaktadır.

3. Türkiye'de olduğu gibi Antalya'da da veraset yolu ile araziler parçalanmaktadır. Tarım arazilerinin küçük ve parçalı olması üretimde verim düşüklüğüne ve maliyetlerin yükselmesine neden olmaktadır.

4. Genç nüfusun göç etmesiyle köylerde işgücü açığı meydana gelmektedir. Bu da tarımsal faaliyetleri olumsuz etkilemektedir.

5. İlde son yıllardaki aşırı yağışlar, alt yapı yetersizliği ve derelerin ıslah edilmemiş olması nedeniyle sel felaketlerine yol açmaktadır. Tarım alanları sel felaketleri nedeniyle çok büyük zararlar görmektedir. Ayrıca yoğun rüzgar ve şiddetli fırtınalar sera gibi tarımsal yapılara zarar vermektedir.

6. Mera ve yaylaların azalması, hayvan ve yem kredi faizlerinin artması ile diğer etkenler sonucunda İlde besicilik giderek azalmakta, bununla birlikte hayvancılık ta giderek yok olmaktadır.

7. Özellikle örtü-altı yetiştiriciliğinde, gerektiği şekilde toprak ve yaprak analizleri yapılmadan bilinçsizce ve aşırı miktarda uygulanan kimyasal gübreler yüzey ve yeraltı sularına karışmakta, bu da tüm canlıların sağlığını tehdit etmektedir.

8. Sebze ve meyve üretiminin küçük ve dağınık birimlerde gerçekleşmesi nedeniyle finansman sıkıntısı içerisinde olan üreticiler yeni teknolojilerden yararlanamamaktadır.

9. Sera ürünlerinin tüm girdileri yurt dışından dövizle ithal edildiğinden dövizle paralel olarak girdi fiyatları artmaktadır. Üreticiler girdilerin yüksekliği ve ürün fiyatlarının düşüklüğü nedeniyle kaliteli ve standartlara uygun üretime yönelememekte ve biyolojik üretim metotlarını kullanamamaktadır.

10. Örgütlenme bilincinin zayıf olmasından dolayı üretici birlikleri kurulamamıştır. Ürün bazında üretici birliklerinin olmayışı, üretimden pazarlamaya kadar kesintisiz bir organik bağın temini noktasında mevcut sorunların devam etmesine sebep olmaktadır.

11. Örtü-altı yetiştiriciliğinde verim ve kaliteyi etkileyen önemli faktörlerden biri ısıtmadır. Isıtma maliyetlerinin çok yüksek olması pazardaki sürekliliği azaltmaktadır.

12. Üretimde gübre ve zirai ilaçların bilinçsiz kullanımı ihracatımızı olumsuz etkilemektedir.

13. Tüketicinin yaş meyve ve sebze için ödediği ürün bedelinin ancak 1/3'ü üreticinin eline geçmektedir.

14. Meyvecilikle ilgili tarımsal sanayi işletmeleri yetersizdir.

15. Fidan üretimi yapan büyük kapasiteli özel sektör ya da kamu kuruluşunun olmaması önemli bir eksiklik. Şekerpancarı üretim kotalarının daraltılmasıyla üreticiler mağdur olmaktadır.

16. Pamuğa yapılan desteklerin yetersiz olması, prim fiyatlarının geç açıklanması, girdi fiyatlarının (mazot - gübre - ilaç - işçilik) yükselmesi ve işçi temininde yaşanan güçlükler pamuk ekiliş alanlarını daraltmaktadır.

17. Kesme çiçek sektöründe ana üretim materyali olan fide, ithal yolu ile temin edilmektedir. Bu da ürün programlama, maliyet ve kayıplar ile ilgili birçok problemleri de beraberinde getirmektedir.

18. İlde örtü-altı sebze ve süs bitkileri yetiştiriciliği yaygın olmasına rağmen sera sabit yatırım malzemelerinin bir standardizasyonunun olmaması, teknoloji gerektiren yatırımların ithal edilmesine neden olmaktadır.

5. ARAŞTIRMA BULGULARI

5.1. Araştırma Alanının Tanımı

5.1.1. Köyün tarihçesi ve nüfus gelişimi

Osmanlıdan beri Ellezalan olarak anıla gelen yöre aslında bir Yörük aşiretinin kışlasıdır. Söylentilere göre Ellez(İlyas) adında bir Yörük beyinin ilk olarak bu bölgeye gelip konduğuna inanılır. Yazları Korkuteli İlçesine bağlı Söbüce Yaylasına çıkan Yörüklerden bir kaç ailenin kış mevsimlerinde gelip kondukları bu alan üzerinde, sonraları yerleşik hayata geçilmiştir. O zamanlarda hayvancılıkla uğraşan bu Yörük aileler şimdi genellikle bitkisel üretim yapmaktadırlar.

Yörede Ellezalan olarak hala söylenegelen bu Yörük Köyünün adı, Cumhuriyetimizin ilk yıllarında, Topallı Köyü olarak değiştirilmiştir. Rivayete göre köyde o zamanlar göçebe olmayan ve köyün yerlisi olan bir kişi yaşarmış ve bu kişi de topalmış. Zamanla göçebe olan insanlar bu şahıstan etkilenerek göç etmeyi bırakmış ve bu kişinin yanına yerleşmeye başlamış. Köy sakinleri, köyün yerleşim yeri olarak seçilmesinde bu kişiyi etkili gördükleri için köye Topallı adı vermişler ve göçebeliği bırakmışlardır.

Asıl köyün ilk yerleşim alanı şimdiki Zeytinlik bölgesindedir. Meşelik(Kale) olarak anılan bölge hayvanların ağılı olarak kullanılmış ilginç bir tarihi yerdir. Eski Roma tarihi kalıntlarına rastlanan bu alanda bir Roma Kalesi varmış. Zaman içinde çeşitli nedenlerle yok olmuş. Günümüzde bir kaç taş yığını ancak görebiliyoruz. Bu alan Deliktaş olarak da anılır (Anonim 2008b).

Geçmişte köyün nüfusu 950'dir (1990 yılı TÜİK verilerine göre). Günümüzde ise köyün toplam nüfusu, 2007 yılı TÜİK verilerine göre, 1299'dur. Seracılığın getirisinin yüksek olması ve Antalya il merkezine yakın olması nedeniyle köy, çevre il ve ilçelerden oldukça yoğun bir biçimde göç almaktadır. Bu nedenle nüfusu sürekli olarak artış göstermektedir. Son beş yılda yaklaşık elli aile köye göç etmiştir. Köyden şehirlere yapılan göçler ise düşük olmakla birlikte eğitim, iş, vb. gibi amaçlarla şehir merkezine günlük olarak gidilmektedir.

Kış aylarında köy nüfusunda herhangi bir değişim olmamaktadır. Yaz aylarında ise, havaların çok sıcak ve nemli olmasından dolayı Korkuteli bölgesindeki yaylalara çıkılmakta ve köy nüfusunda azalma olmaktadır. Bununla beraber şehirde yaşayanlar yazın köyelerine gelip tarlasından, bağ ve bahçelerinden yararlanmaya çalışmaktadırlar.

Köyde istihdam olanağı iyi olmadığından, özellikle gençler, şehirde bir iş sahibi olmayı ve şehirde yaşamayı tercih etmektedirler. Ancak genelde varlıklı köy ortamında

geçimin daha iyi olduğu, şehirde yaşam koşullarının daha zor olduğu görüşünde olduklarından köyde kalmayı tercih etmektedirler.

5.1.2. Coğrafi yapısı

Topallı Köyü, Anadolu'nun güneybatısında Türkiye'nin Akdeniz kıyısında yer alan Antalya ilinin bir merkez köyüdür. Antalya ilinin kuzeyini çevreleyen Masa dağı'nın kuzeye doğru alçalan uzantısının bittiği yer ile güneydoğusunda Kurşunlu Ormanları ve güneyinde Kurşunlu Şelalesi arasında kalan bölgede yer alır. Söz konusu köy, Antalya'ya 20 km. uzaklıkta olup batısında Gaziler Köyü, doğusunda Yurt pınar Belediyesi, güneyinde Fettahlı Köyü ve kuzeyinde ise, Yeşil Karaman ve Kurşunlu Köyleri bulunmaktadır. Köye en yakın ilçe Serik olup, 40 km. uzaklıktadır. Köydeki yerleşim birimleri ve çalışma alanları, Antalya-Isparta karayolunun 25. km.sinden itibaren sol ve sağ güzergahlarda yer almaktadır (Anonim 2008b).

Köy yolu genelde düzgün olup, nar ağaçları, portakal ağaçları ve köy halkının en büyük geçim kaynağı olan seralarla doludur.

Topallı Köyünde; Göçmenler, Yukarı Mahalle, Kömürcüler, Paşalar, Yörükler ve Kurtlar Mahallesi olmak üzere altı mahalle bulunmaktadır. Bu mahalleri birbirine bağlayan yollar mevcut olup, ulaşım kolaylıkla yapılabilmektedir.

Ailelerin kalabalık oluşu, zamanla toprakların paylaşılarak azalmasına, miras veya satış yoluyla elden çıkarılarak parçalanmasına neden olmuş ve arazilerin büyük bir çoğunluğu yerleşim birimleri içerisinde kalmıştır.

5.1.3. İklim özellikleri

Topallı Köyünde Akdeniz bölgesinin, dolayısıyla da Antalya'nın karakteristik iklim tipi olan Akdeniz İklimi hüküm sürekdedir. Akdeniz iklimi, genelde yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçmektedir.

Denizden yaklaşık 400 m. yükseklikte bulunan köyde Antalya'nın sahil iklimi hüküm sürmektedir. Akdeniz'in ılık suları kışın havayı da ıltır. Kış aylarında bol yağışa neden olur. Köy, en fazla yağışı kış aylarında almaktadır. Yılın ilk yağışları Ekim sonunda başlar. Kış aylarında gittikçe artarak Nisan ayına kadar sürer. Nisan ayından itibaren genellikle yağış görülmez. İlkbahar yağmurları ise gök gürlemeli ve sağanak şeklindedir. Isparta-Burdur bölgesinde kar yağışı olduğunda, ısı 0 C° 'nin altına düşmekte ve şiddetli soğuklar olmaktadır. Bölgede genellikle 20 güne yakın don olayları görülmektedir (Anonim 2002b).

Yaz ayları ise genellikle kurak geçmektedir. Dünyanın Kuzey yarım küresinde en fazla güneş ışığı alan yerlerden biri olan Antalya, yaz aylarında günün yarısına yakın süre güneş ışığı almaktadır. Ayrıca köy sahil kesiminde kaldığından yaz aylarında nem oranı oldukça yüksektir.

5.1.4. Sosyal güvence ve sağlık

Köyde 2005 yılında açılan bir sağlık ocağı ve bir eczane hizmet vermektedir. Sağlık ocağının arazi tahsisi ve inşası ile doktor ve hemşire atanması Muharrem ORHAN adlı bir hayırsever tarafından gerçekleştirilmiş ve sağlık ocağına anne ve babasının adı verilmiştir.

Sağlık Ocağı'nda iki hekim, iki ebe ve bir sağlık memuru olmak üzere 5 personel görev yapmaktadır. Günde ortalama 30-40, ayda ise 700-800 hasta tedavi edilmektedir.

Sağlık Ocağı'nda doğum ünitesi yoktur. Kalp krizi, nefes darlığı vb. acil durumlar için oksijen tüpü ve aspirasyon aleti bulunmaktadır. Yaralanma vakalarında ise dikiş atabilme gibi gerekli malzemeler mevcuttur. Sağlık Ocağı Şekil 5.1.de görülmektedir.

Şekil 5.1. Topallı Köyü Sağlık Ocağı Tabipliği

Topallı köy halkı, bazı hastalıkları kendi yöntemleriyle de tedavi etmeye çalışmaktadır. Ancak, bu tedavi yöntemleri sadece Topallı köyüne özgü olmayıp, bölgede yer alan diğer köylerde de aynı veya benzer tedavi yöntemleri uygulanmaktadır. Köy halkının uzun yıllar önce söz konusu olan tedavi yöntemlerine günümüzde önem vermeyerek Sağlık Ocağı'nı tercih ettikleri saptanmıştır.

Köyde bulunan sağlık Ocağı'ndan ve eczaneden Gaziler, Fettahlı ve Kurşunlu gibi komşu köy halkı da yararlanmaktadır. Eczane Şekil 5.2. de görülmektedir.

Şekil 5.2. Topallı Köyü Eczanesi

Köyde sosyal güvencesi olanların sayısı oldukça azdır. Anket uygulanan deneklerden 22'sinin (%35) Bağ-Kur, 11'inin (%17) ise Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamında olduğu saptanmıştır. Diğerlerinin ise hiçbir sosyal güvencesi yoktur (Çizelge 5.1).

Çizelge 5.1. Deneklerin Sosyal Güvence Durumu

	Denek sayısı	%
Bağ-Kur	22	35
Sosyal Sigortalar	11	17
Sosyal güvencesi olmayanlar	30	48
Toplam	63	100

Bu bulguya göre köy halkının yarısından fazlası (%52) sosyal güvence kapsamında değildir.

5.2. Deneklerin Sosyo-Ekonomik Karakterleri

5.2.1. Arazi genişliği

Köydeki araziler genellikle düz arazi olup, toprağı verimlidir. Toprak yapısı kırmızı ve sert topraktır. Bu topraklarda genellikle nar, muz, portakal, limon, greyfurt, zeytin vb. meyve ağaçları yetiştirilmektedir. Ayrıca seralarda domates, biber, patlıcan, kabak, çilek vb. üretimi de yapılmaktadır.

Tarlalara ulaşımı sağlayacak yollar mevcut olduğundan seralarda traktör kullanılabilir. Traktörün giremeyeceğı seralarda ise genellikle at kullanılmaktadır.

Antalya Tarım İl Müdürlüğü kayıtlarına göre 414 haneden oluşan köyün %66,4'ünün tarım arazisine sahip olduğu saptanmıştır. Köy halkının %65'i sahip olduğu toprakları su sıkıntısı, ekilebilir alanların azlığı gibi nedenlerle yeterli görmemektedir.

Arazilerde sulu ve susuz tarım yapılmaktadır. Sulama; sondajlarla dalgıç kurdurulup traktörlerle açılan küçük kanallar yoluyla, seralarda ve ağaçlar arasında ise damlama tekniğı kullanılarak yapılmaktadır.

Topallı köyünde tarlalar genellikle düz ve susuz olmasına rağmen verimli bir yapıya sahiptir. Kendi bakamayacağından daha çok seraya sahip olan köylüler ile şehirde yaşayıp köyde sera sahibi olan vatandaşlar, satılan ürünün toplam bedelinden %25'ini çalıştırdıkları işçilere vermek suretiyle dışarıdan işçi getirterek tarlalarında çalıştırmaktadırlar (üretim giderlerini arazi sahibi karşılamaktadır.)

Köyde arazi sulaması sondajlarla dalgıç kurdurulup traktörlerle açılan küçük kanallar yoluyla, seralarda ve ağaçlar arasında ise damlama tekniğı kullanılarak yapılmaktadır.

Köy muhtarı ile yapılan görüşmede köyde 51-100 dönüm arasında arazi varlığına sahip toplam 10 işletme bulunduğu ve köyde 100 dönümden daha fazla araziye sahip işletme bulunmadığı belirtilmiştir.

Anket uygulanan deneklerin %42'lik bir kısmı 1-10 dönüm arasında, %33'lük bir kısmı 11-20 dönüm arasında, %10'luk bir kısmı 21-30 dönüm arasında, %10'luk bir kısmı 31-50 dönüm arasında bir arazi varlığına sahiptir. Denekler içerisinde 50 dönümden yukarı arazi varlığına sahip olan ise üç işletme bulunmaktadır (Çizelge 5.2).

Çizelge 5.2. Deneklerin arazi genişliği

Arazi genişliği	İşletme sayısı	%
1-10 dönüm	27	42
11-20 dönüm	21	33
21-30 dönüm	6	10
31-40 dönüm	3	5
41-50 dönüm	3	5
50 dönümden yukarı	3	5
Toplam	63	100

Köy halkının çoğu sahip olduğu toprakları su sıkıntısı, ekilebilir alanların azlığı gibi nedenlerle yeterli görmemektedir. Sahip olunan mevcut toprakları yeterli görmeyen işletmeler daha fazla toprağa ihtiyaçları olduklarını ifade etmişlerdir.

Çizelge 5.2.de görüldüğü gibi Topallı Köyünde tarım işletmelerinin yarıya yakını (%42) 10 dönüme kadar arazi sahibi olan küçük işletmelerden oluşmaktadır.

5.2.2. Gelir durumu

Köy halkının temel geçim kaynağı çiftçiliktir. Anket uygulanan deneklerin %71'lik bölümü çiftçilikten başka herhangi bir ek gelir kaynağına sahip olmadığını, %29'luk bölümü ise çiftçilik yanı sıra ek gelir kaynağına da sahip olduklarını belirtmişlerdir. Deneklerin sahip olduğu ek gelir kaynağını kahve işletmeciliği, bakkal işletmeciliği ile Bağ kur ve Sosyal Sigortalar Kurumundan alınan emekli maaşları oluşturmaktadır (Çizelge 5.3).

Çizelge 5.3. Deneklerin ek gelir kaynakları

Ek gelir kaynağı	İşletme sayısı	%
Evet	18	29
Hayır	45	71
Toplam	63	100

Bu bulguya göre Topallı Köyünde işletmelerin yaklaşık $\frac{3}{4}$ 'ü tarımsal üretim dışında başka bir gelire sahip değildirler.

5.2.3. Yaşı

Denekler içerisinde 29 yaşına kadar 3 kişi bulunmaktadır. Bunlardan en genci 20 yaşındadır. 30-39 yaş grubu içerisinde 24 kişi, 40-49 yaş grubu içerisinde 15 kişi, 50-59 yaş

grubu içerisinde 12 kişi, 60-69 yaş grubu içerisinde 6 kişi yer almaktadır. 3 kişi de 70 ve yukarısı yaş kategorisine girmektedir. Denekler daha çok orta ve üstü yaş grubundan seçilmiştir. Anket uygulanan deneklerin büyük çoğunluğu (%61) verimlilik çağındaki (30-49) yaş grubundan oluşmaktadır (Çizelge 5.4).

Çizelge 5.4. Anket uygulanan deneklerin yaş dağılımı

Yaş grupları	Kişi sayısı	%
20-29	3	5
30-39	24	38
40-49	15	23
50-59	12	19
60-69	6	10
70 ve yukarısı	3	5
Toplam	63	100

Bu sonuca göre Topallı köyü tarım işletmeleri sahiplerinin büyük çoğunluğu (%80) 30-59 yaş grubundadır. Buna karşın genç (20-29 yaş grubu) ve yaşlı (60 ve daha yaşlı grup) işletme sahiplerinin oranı düşüktür.

5.2.4. Eğitim durumu

Köyde dokuz derslikli bir ilköğretim okulu bulunmaktadır. İlköğretim okuluna giden 270 öğrenci vardır. Bu öğrencilere ikisi vekil öğretmen olmak üzere toplam 17 öğretmen ders vermektedir. Muhtar ve köy halkı görüşlerine göre okulda öğretmen sıkıntısı yoktur.

Köy halkı ile yaptığımız bireysel görüşmelerde, kendilerinin zamanında okuyamadıklarını ancak günümüz koşullarında çocuklarının kendisi gibi olmasını istemediklerinden eğitime çok fazla önem verdiklerini belirtmişlerdir. Kız çocuklarının okula gönderilmesi konusunda halen bir sıkıntı yaşanmamakta, yüksek eğitim çağına gelen kızların köy dışında eğitimine devam etmeleri aileleri tarafından teşvik edilmektedir. Köy Muhtarından aldığımız bilgiye göre, lise eğitimi için 50, yüksek öğretim için ise 25 öğrenci Antalya, Isparta, Burdur, Denizli ve Afyon gibi genellikle köye yakın şehir merkezlerinde eğitimlerine devam etmektedirler. Lise ve yüksek öğrenime devam eden öğrenci sayısının bu kadar yüksek oluşu, köy halkının çocuklarının eğitime verdikleri önemin bir göstergesidir.

Köyde okuma yazma bilmeyen kişileri genellikle 60 ve üzeri yaş grubu oluşturmaktadır. (İlköğretim okulu Şekil 5.3.de görülmektedir).

Şekil 5.3. Topalılı İlköğretim Okulu

Okulda beş bilgisayarlı bir bilgisayar odası mevcuttur. Bilgisayar odalarında çocukların derslerle ilgili ödevleri ve güncel konuları takip ettikleri gibi internet imkânı da kolay iletişim olanağı sunmaktadır.

Okulda ayrıca bilgiye daha kolay ulaşabilmek, daha çok okumayı teşvik etmek için kütüphane de bulunmaktadır.

Anket uygulanan deneklerin eğitim seviyesi; % 90 oranında ilkokul, % 5 oranında lise mezunudur. Ve % 5 oranında da okuma-yazma bilmeyen bulunmaktadır (Çizelge 5.5).

Çizelge 5.5. Deneklerin eğitim düzeyi

Eğitim Düzeyi	Kişi Sayısı	%
Okur-yazar değil	3	5
İlkokul	57	90
Ortaokul	—	—
Lise	3	5
Yüksek okul	—	—
Toplam kişi sayısı	63	100

Bu sonuca göre Topallı köyünde işletme sahiplerinin eğitim seviyesi oldukça düşüktür. Ancak yeni yetişen gençlerin eğitim durumları dikkate alındığında köy halkının eğitim düzeyinin gelecekte yüksek olacağını söylemek mümkündür.

5.2.5. Meslek Durumu

Topallı köyünde çiftçilik mesleği dışında meslek sahipleri arazilerin tarıma elverişli bir yapıya sahip olması nedeniyle mesleğinin yanı sıra çiftçilik de yapmaktadır.

Anket uygulanan deneklerin %70'i çiftçi, %5'i şoför, %5'i bekçi, %5'i yazıcı-kurye ve %5'i de elektrikçidir. %10'luk bir denek ise kahvecilik ve bakkalcılık gibi ticaret işleriyle uğraşmaktadır (Çizelge 5.6).

Çizelge 5.6. Deneklerin meslek durumu

Mesleği	Kişi Sayısı	%
Çiftçi	45	70
Şoför	3	5
Bekçi	3	5
Yazıcı kurye	3	5
Elektrikçi	3	5
Ticaret	6	10
Toplam	63	100

Bu bulguya göre Topallı köyünde %70 gibi büyük bir çoğunluk geçimini yalnız tarımsal üretimden karşılarken, %30'luk bir kısım şoför, bekçi vb. mesleklerin yanı sıra çiftçilik mesleğini de yapmaktadır.

Ayrıca deneklere “Çiftçilik mesleğini bırakmayı düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya deneklerin %71 gibi büyük bir çoğunluğu çiftçiliği bırakmak istemediklerini, %19'u bırakmayı düşündüğünü, %10'u ise kararsız olduklarını cevabını vermişlerdir (Çizelge 5.7).

Çizelge 5.7. Deneklerin çiftçilik mesleğini bırakma düşünceleri

	Kişi sayısı	%
Evet	45	71
Hayır	12	19
Kararsız	6	10
Toplam	63	100

Çiftçilik mesleğini bırakmayı düşünenler, gerekçe olarak istikrar olmayışı, kendini fazla yıpratmama, maliyetin yüksek olması, satılan ürünün para kazandırmaması gibi nedenler belirtişlerdir.

Ancak bu bulguya göre Topallı köyünün büyük çoğunluğunun (%71) çiftçilik mesleğini sürdürmek istedikleri saptanmıştır.

5.2.6. Bitkisel üretim

Bitki örtüsü denilince, bir yerin doğa ve iklim koşullarına göre, toprakları üzerinde bulunan tüm bitki çeşitleri akla gelir. Çevremizdeki çayır, çimen, ot, ağaç, çiçek, vb. birer bitki örtüsü olup, bunların tümü buldukları yerin bitki örtüsünü oluşturur (Koç 1983).

Köyde daha çok Akdeniz iklimine özgü bitki örtüsü vardır. Bu bitkiler genellikle yaprak dökmezler. Bunların çoğu sert, kalın, parlak yapraklı, kimileri dikenli olur. Bu tür bitkilerden oluşan doğal bitki örtüsüne maki adı verilir. Maki bitki örtüsü zeytin, kocayemiş, defne, keçiboynuzu, dikenli meşe, yabangülü, böğürtlen, zakkum vb. bitkilerden oluşur. Köyde ayrıca kokulu otlar ve çiçekler de yetişir.

1986-1987 yıllarında devlet arazilerine fidan dikilerek köyde geniş yer kaplayan ormanlar oluşturulmuştur. Köyün sınırlarının hemen bitiminde yer alan ve turistik öneme haiz olan Kurşunlu Şelalesi de bu orman arazileri içerisinde yer almaktadır. Mevcut ormanlarda genellikle çam, meşe, selvi, kavak ve andız ağaçları vardır.

Tarımsal potansiyelinin zenginliği ve ekolojik koşulların uygunluğu nedeniyle bitkisel üretim, köy ekonomisinin temel gelir kaynağıdır.

Akdeniz iklimi sayesinde seralarda yaz-kış demeden her dönem sebze yetiştirilmesi, bölgede narenciye ve seracılık gibi rakip ürünlerin getirisinin artmasından dolayı son yıllarda halk sadece bitkisel üretim yapmaya başlamış, üretimi açık arazide yapılan ve yoğun emek gerektiren pamuk üretimi çoğunlukla terk edilmiştir. Ancak, Ant birlik'in de teşvikiyle birkaç üretici halen pamuk ekmeye devam etmektedir.

Köyde tahıl olarak Buğday, Arpa ve Mısır ekilmektedir. Ekim ayının ortalarından itibaren ürün ekimine başlanılmakta, Temmuz ayı ile birlikte de hasat işi gerçekleştirilmektedir. Buğday ve Arpa eskiden orak ile biçilirken, son zamanlarda gelişen teknoloji ile biçerdöver makinesiyle biçilmekte, arta kalan saptardan ise balya makinesiyle balya yapılarak hayvanlara kışlık yem sağlanmaktadır. Ayrıca hayvan yemi için fiğ de üretilmektedir.

Köyde Sebze olarak çoğunlukla domates, biber, salatalık ve bamyaya yetiştirilmektedir. Şekil 5.4’de bamyaya hasatı yapılırken görülmektedir.

Şekil 5.4. Bamyaya hasatı

Köyde meyve ağaçları olarak da Portakal, Mandalina vb. ağaçlar ekilmiş olup bunlardan elde edilen meyveler iktisadi bir fayda vermemektedir. Çünkü ağaç sayısı sınırlı olup elde edilen meyveler köylüler tarafından tüketilmektedir. Nar ve limon ağaçları ise ticaret amacıyla da yetiştirilmekte ve iktisadi fayda sağlanmaktadır.

Üreticiler Yeni Hal Yasası ile ürettikleri ürünlerin büyük bir bölümünü köye 15 km. uzaklıktaki toptancı hallerine getirmektedirler. Her çiftçinin anlaşmalı olduğu bir komisyoncu bulunmaktadır. Ürünler hallerdeki komisyonculara verilirken üreticiden ortalama %15 kesinti yapılmaktadır. Çiftçiler bu kesintiden olumsuz etkilenmektedir. Komisyoncular ürünleri yurtiçi perakendecilere ve ihracatçılara pazarlamaktadırlar.

Çiftçilere ödenecek fiyat komisyoncular tarafından ihracat piyasasına göre belirlenmekte ve sürekli değişiklik göstermektedir.

Anket uygulanan deneklerin büyük bir çoğunluğu sahip oldukları arazi alanlarına buğday, yulaf, domates, biber, bamyaya, karpuz ve kavun ekemektedirler. Deneklerden 42

işletme toplam 534 dönüm buğday, 51 işletme toplam 102 dönüm domates, 12 işletme toplam 48 dönüm karpuz, 6'şar işletme ise toplam 30'ar dönüm bamyaya ve yulaf ekmişlerdir (Çizelge 5.8).

Çizelge 5.8. Deneklerin üretilen tarım ürünleri (n=63)

Üretilen tarım ürünleri *	İşletme	Dönüm	Ortalama aile başı dönüm
Buğday	42	534	13
Arpa	3	15	5
Yulaf	6	30	5
Susam	3	24	8
Zeytin	6	195 (ağaç)	33 (ağaç)
Mısır	3	18	6
Domates	51	102	2
Salatalık	6	6	1
Biber	9	3	3
Patlıcan	3	3	1
Marul	3	3	1
Bamya	3	30	10
Karpuz	12	48	4
Kavun	6	36	6
Çilek	3	3	1
Portakal	3	15	5

* Birden fazla soruya yanıt verilmiştir.

Bu sonuca göre, Topallı köyündeki işletmelerin büyük çoğunluğu buğday ve domates üretimini tercih ettikleri gibi, arazilerin büyük bir kısmında da genellikle buğday ve domates üretimi yapılmakta, bunu kullanılan arazi genişliğine göre karpuz, kavun, bamya gibi ürünler izlemektedir.

5.2.7. Hayvansal üretim

Köyde küçük ve büyükbaş hayvancılık ikinci planda kalmaktadır. Ancak, bölgesel iklim koşulları nedeniyle bitkisel üretimin ağırlık kazanması, yem fiyatlarının pahalı olması, üretilen ürünün ucuza satılması gibi nedenlerle hayvancılık sınırlı bir şekilde yapılmaktadır. Köyde hayvancılık sınırlı ve süt üretimi ön plandadır. Süt sağımı klasik usullerle yapılmakta olup, bu konuda herhangi bir modern araç ve gereç kullanılmamaktadır. Köy muhtarı ile

yapılan görüşmede köyde 400'e yakın yerli süt ineği ile 200'e yakın koyun bulunduğu tespit edilmiştir.

Anket uygulanan deneklerden 39'u toplam 84 adet süt ineği, 12'si 21 adet besi danası ve 33 adet koyun, 33'ü 63 adet keçi, 45'i 495 adet tavuk ve 3'ü ise toplam 9 adet tavşan sahibidir (Çizelge 5.9).

Çizelge 5.9. Deneklerin sahip olunan hayvan varlığı (n=63)

Hayvan cinsi *	İşletme	Toplam hayvan sayısı	Aile başına ortalama hayvan sayısı
Süt ineği	39	84	2.15
Besi danası	12	21	1.75
Koyun	12	33	2.75
Keçi	33	63	1.90
Tavuk	45	495	11
Tavşan	3	9	3

* Birden fazla soruya yanıt verilmiştir.

Bu bulguya göre Topallı köyünde hayvancılığın ticaret amacıyla yapılmadığı, daha ziyade aile ihtiyaçlarına yönelik hayvan beslendiği saptanmıştır. Ayrıca iklim ve bitki örtüsünün uygunluğu nedeniyle de köyde az da olsa gezginci arıcılık yapıldığı gözlenmiştir.

5.2.8. Tarımsal üretimde en önemli sorunlar

Anket uygulana deneklere, "Bitkisel ve hayvansal üretimdeki köyde karşılaşılan en önemli sorunlar hangileridir?" sorusu sorulmuştur. Bu soruya %62'si yem fiyatlarının pahalı olması, %38'i girdi fiyatlarının yüksek olması, %19'u da ekilen üründen zarar edilmesi, gübrenin pahalı olması ve piyasalardaki istikrarsızlık ve belirtisizlik yanıtını vermişlerdir.

Çizelge 5.10. Deneklerin bitkisel ve hayvansal üretimdeki sorunları (n=63)

Sorunlar *	İşletme	%
Yem fiyatlarının pahalı olması	39	62
Girdi fiyatlarının yüksek olması	24	38
Ekilen üründen zarar edilmesi	12	19
Gübrenin pahalı olması	12	19
İstikrarsızlık	12	19

* Birden fazla soruya yanıt verilmiştir.

Bu sonuca göre Topallı köyünde hayvansal üretimde yaşanan en önemli sorunun, yem fiyatlarının pahalı olması ve bilhassa bitkisel üretimde yaşanan en önemli sorunun ise girdi fiyatlarının yüksek olması olarak saptanmıştır.

Tarımsal üretimde verimliliğin ve arzulanan kalitenin yakalanması, modern tarım tekniklerinin uygulamaya sokulması, toprak analizine dayalı kimyasal gübre seçimi, ilaçlama, kaliteli tohumlukların ekimi, gelişmiş sulama ve mekanizasyon yöntemlerinin kullanımını ile mümkün olmaktadır.

Bu amaçla deneklere son 5 yılda yeni ürün yetiştirip yetiştirmedikleri sorulmuştur. Alınan yanıtlara göre deneklerin %86'lık gibi büyük bir bölümünün son 5 yılda yeni bir ürün üretmediği, son beş yılda yeni bir ürün yetiştiren deneklerin ise 7,5'unun nar ve 2'sinin enginar yetiştirdiği saptanmıştır.

Çizelge 5.11. Yeni ürün yetiştirme durumu

Yeni ürün	İşletme sayısı	%
Evet	9	14
Hayır	54	86
Toplam	63	100

Bu sonuca göre Topallı köyü halkı daha önceden bildiği ve öğrendiği ürünlerin üretimini yapmakta, yeni bir ürün arayışına girmemekte ve dolayısıyla tarımsal üretimden sağladığı geliri artıramadığı gibi, yeniliklere kapalı bir hakim olduğunu söyleyebiliriz.

5.2.9. Tarımsal destek ve yatırım tercihleri

Anket uygulanan deneklerin %76 gibi büyük bir çoğunluğu kredi ve bilgi desteği yapılırsa sebze, meyve ve tavukçuluk gibi ürünleri üretebileceğini, %5'i tarımsal destek konusunda sadece bilgilendirmenin yeterli olacağını, %5'i sadece kredi verilmesinin yeterli olacağını belirtmişlerdir. %14'lük bir grup ise tarımsal desteğe ihtiyacı olmadığını ifade etmiştir.

Çizelge 5.12. Tarımsal destek istenilen alan

Tarımsal destek	İşletme Sayısı	%
Yalnız kredi verilmesi yeterli	3	5
Yalnız bilgilendirme yeterli	3	5
Kredi ve bilgi desteği yapılırsa	48	76
İlgim yok	9	14
Toplam	63	100

Tarımsal destek sağlanırsa; deneklerin %33'ü sebzeçilik alanında, %29'u hayvancılık alanında, %14'ü ağaçlandırma alanında, %5'i meyvecilik alanında, %19'u ise seracılık alanında yatırım yapacaklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 5.13. Tarımsal destek yapıldığında yatırım tercihi

Üretim alanı	İşletme sayısı	%
Sebzeçilik	21	33
Hayvancılık	18	29
Ağaçlandırma	9	14
Meyvecilik	3	5
Seracılık	12	19
Toplam	63	100

Bu bulguya göre, tarımsal destek yapıldığı takdirde anket uygulanan işletmelerin büyük çoğunluğunun sebzeçilik ve hayvancılık (%62) alanında yatırım yapacakları saptanmıştır. Tarımsal destek sağlansa da deneklerin meyvecilik alanında yatırım yapmak istemedikleri saptanmıştır. Bunun nedeni ise deneklerin sebze üretimini daha karlı olarak gördükleri ve bu alanda bilgilerinin daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Köyde sınırlı bir şekilde yapılan hayvancılığa tarımsal destek sağlanırsa köy halkının sadece sebze üretimi ile sınırlı olan gelir düzeyinin yükseleceğini söyleyebiliriz.

5.2.10. Haberleşme davranışları

Topallı Köyü ile Antalya'yı birbirine bağlayan kara yolu asfalt olup en son 2006 yılında genişletilmiştir. Köy ile il ve köyler arasındaki iletişim her iki saatte kalkan otobüs veya dolmuş ile yapılmaktadır. Köy sakinlerinin çoğunlukla özel araçları olduğundan, toplu taşıma araçlarına genellikle okula gidip gelmek amacıyla öğrenciler rağbet göstermektedirler.

Köyün güneyinde Antalya-Alanya kara yolu üzerinde köye 10 km. uzaklıkta Antalya Havalimanı yer almaktadır.

Köyde kullanılan haberleşme araçlarının başında telefon gelmektedir. Köyde ayrıca santral mevcut olduğundan, bu iletişim aracından düzenli ve sorunsuz olarak yararlanılması mümkündür. Köye ilk telefon 1992 yılında bağlanmıştır. Çağımızın en önemli ve en çok kullanılan iletişim araçlarından biri olan cep telefonu ise köyün her noktasında çekmektedir. Aynı zamanda hemen hemen her evde renkli televizyonlar vardır. Toplumsal yaşamda önemli rol oynayan, sosyal değişimde etkili bir unsur olan televizyon sayesinde köylüler günlük

yaşamdan haberdar olabilmektedirler. Bir başka kitle iletişim aracı olan radyonun birçok evde oluşu köylülerin türkü, haber vb. programları dinleyebilmesini mümkün kılmıştır. Köylüler gazete, dergi, kitap vb. ihtiyaçlarını ulaşım zorluğu yaşanmadığı için Antalya şehir merkezinden kolayca temin edebilme imkânına sahiptirler.

Köyde PTT hizmetleri bir PTT acentesi tarafından yapılmaktadır. Mektuplar her Perşembe günü postacı vasıtasıyla sahiplerine ulaştırılmaktadır. Elektrik, su, telefon vb. faturalar Aksu Belediyesinde veya Antalya şehir merkezinde yatırılmaktadır.

5.2.10.1. Üretilen ürünler hakkında bilgi düzeyi

Anket uygulanan deneklerin %14'ü sebze üretiminde az, %81'i ise orta düzeyde bilgi sahibidir. Sadece üç işletme çok iyi düzeyde bilgiye sahiptir. Meyve üretimindeki bilgi düzeyinde ise durum daha kötü olup, işletmelerin %81'i meyve üretiminde az, %19'u da orta derecede bilgi düzeyine sahiptir. Meyve üretiminde çok iyi düzeyde bilgiye sahip olan işletme yoktur (Çizelge 5.14).

Çizelge 5.14. Deneklerin üretilen ürünler hakkında bilgi düzeyi

Ürünler	Az		Orta		Çok		Toplam İşletme Sayısı
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Sebze	9	14	51	81	3	5	63
Meyve	51	81	12	19	—	0	63
Yumurta amaçlı tavuk	10	16	50	79	3	5	63

Deneklerden alınan yanıtlardan anlaşılacağı üzere Topallı köyü çiftçileri gerek sebze ve gerekse meyve üretiminde yeterli bilgi düzeyine sahip olmayıp, geleneksel üretim teknikleri ile üretim yapmaktadır. Bu durumun ise yeni üretim tekniklerinin gelişmesinin önünde engel teşkil ettiğini söyleyebiliriz.

5.2.10.2. Tarımsal kuruluşlar ile iletişim düzeyi

Çizelge 5.14'de görüleceği gibi, deneklerin %57'si Tarım İlçe Müdürlüğünden az, %10'u ise orta düzeyde bilgi almaktadır. Kooperatifler için de hemen hemen aynı durum söz konusu olup, deneklerin %52'si az, %10'u ise orta düzeyde bilgi almaktadır. Özel kuruluşlardan ise %10'luk bir aile az, %67'lik bir aile orta ve %14'lük bir aile ise yeterli

düzye bilgi almaktadır. Tarımsal üretimde aradığı bilgi desteğini komşu ve akrabalarđan alanların oranı ise %38 ile az düzeyindedir.

Çizelge 5.15. Deneklerin tarımsal kuruluşlar ile iletişim düzeyi (n=63)

Kurum ve kuruluşlar *	Az		Orta		Çok	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Tarım İlçe Müdürlüğü	36	57	6	10	—	—
Kooperatifler	33	52	6	10	—	—
Özel kuruluş	6	10	42	67	9	14
Komşu, akraba	24	38	—	—	—	—

* Birden fazla soruya yanıt verilmiştir.

Bu sonuca göre Topallı köyü çiftçileri, Tarım İlçe Müdürlüğü ve Kooperatiflerden yeterli düzeyde bilgi desteği alamamaktadır. Tarımsal üretimde aranan bilgi desteğini ise daha ziyade özel kuruluşlardan almaktadır. Bunu komşu ve akrabalar izlemektedir. Çiftçilerin birbirlerinden bilgi almaları ise oldukça azdır.

5.2.10.3. Tarımsal eğitim ve kursa katılma durumu

“Hangi alanda bir kurs verilirse ilgi duyar ve katılırsınız?” sorusuna anket uygulanan deneklerin %48’i bitkisel üretim, %41’i hayvancılık, %17’si arıcılık, %13’ü siyaset ve %7’si ise futbol alanında bir kurs düzenlenirse ilgi duyacaklarını ve katılacaklarını ifade etmişlerdir. %24’lük bir kısım ise hangi alanda kurs düzenlenirse düzenlensin katılmayacağını belirtmiştir.

Çizelge 5.16. Deneklerin açılacak bir eğitime katılım tercihleri (n=63)

Eğitim/kurs alanı *	İşletme	%
Bitkisel üretim	30	48
Hayvancılık	26	41
Arıcılık	11	17
Siyaset	8	13
Futbol	5	7
İlgim yok	15	24

* Birden fazla soruya yanıt verilmiştir.

Bu bulgulara göre tarımsal üretim alanında açılacak olan kurslar Topallı köyü çiftçilerinin öncelikli tercihleridir.

5.2.11. Köyün genel sorunları hakkında görüşler

“Sizce köyünüzün en önemli sorunları hangileridir?” sorusuna deneklerin %71’i köy yollarının dar olması ve asfalt olmaması, %48’i köyde lise ve yüksekokul ile sosyal tesislerinin bulunmaması, %19’u da fabrika, atölye kurulması vb. alanlarda yatırım yapılmaması hususunda görüş bildirmişlerdir.

Çizelge 5.17. Deneklerin köyün genel sorunları hakkındaki görüşleri (n=63)

Sorunlar *	İşletme sayısı	%
Köy yollarının dar olması ve asfalt olmaması	45	71
Lise/yüksekokul bulunmaması	30	48
Sosyal tesislerin olmaması	30	48
Diğer	12	19

* Birden fazla soruya yanıt verilmiştir.

Bu bulgulara göre, köy halkının büyük çoğunluğu köy yollarının dar olmasını ve asfalt olmamasını köyün en önemli sorunu olarak görmektedirler. Bunu köyde lise/yüksekokul, sosyal tesislerinin olmaması ve köye fabrika, atölye gibi tesislerin kurulmaması gibi sorunlar izlemektedir.

5.2.12. Refah düzeyi ve Avrupa Birliği’ne bakış

5.2.12.1. Refah düzeyi

Anket uygulanan deneklere, “Türkiye’de yaşayan insanların refah düzeyini 11 basamaklı bir merdiven olarak düşündüğünüzde (en mutlu basamak 11. basamak) kendinizi kaçınıcı basamakta görürsünüz?” sorusu sorulmuştur. Alınan yanıtlara göre, deneklerin % 29’u kendilerini 1. basamakta, %19’u 2. basamakta, %10’u 3. basamakta, %23’ü 4. basamakta, %14’ü 5. basamakta, %5’i ise 6. basamakta görmektedirler. Kendisini 7. ve daha üst basamakta gören bulunmamaktadır.

Çizelge 5.18. Deneklerin refah düzeyi

Refah düzeyi basamağı	İşletme sayısı	%
1	18	29
2	12	19
3	6	10
4	15	23
5	9	14
6	3	5
7 ve üstü	—	—
Toplam	63	100

Bu bulguya göre köy halkı kendisini pek de mutlu görmemektedir.

5.2.12.2. Avrupa Birliği'ne bakış

Avrupa Birliği Genel Sekreterliği verilerine göre (Anonim 208c), Avrupa Birliği'nin temelini, II. Dünya Savaşı sonrasında sanayi açısından özellikle önemli iki temel hammadde olan kömür ve çelik sektörünü güçlendirmek ve bunları uluslar üstü bir otorite ile kontrol ederek barışı sürdürmek amacıyla 1951'de kurulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu oluşturmaktadır. Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu, 18 Nisan 1951'de Belçika, Almanya, Fransa, Hollanda, Lüksemburg ve İtalya arasında imzalanan Paris Antlaşması ile kurulmuştur.

Avrupa Birliği bundan sonra ardı ardına dört genişleme sürecinden geçmiştir:

- 1957 Belçika, Fransa, Almanya, İtalya, Lüksemburg ve Hollanda (Kurucu Üyeler)
- 1973 Danimarka, İrlanda ve İngiltere
- 1981 Yunanistan
- 1986 Portekiz ve İspanya
- 1995 Avusturya, Finlandiya ve İsveç

1 Mayıs 2004 tarihinde 10 yeni üye ülkenin (Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya, Slovakya, Slovenya, Litvanya, Letonya, Estonya, Malta ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi) Avrupa Birliği'ne resmen katılması ile Avrupa Birliği tarihinin en kapsamlı genişlemesini tamamlamış oldu. Toplam 378 milyon nüfusa sahip olan Avrupa Birliği 15'in nüfusu, son genişleme ile birlikte 454 milyona ulaşırken; 10 yeni ülkenin katılımıyla Avrupa Birliği'nin resmi dillerinin sayısı da 11'den 20'ye yükseldi. Avrupa kıtasının tarihi bölünmesini sona

erdiren bu genişleme dalgası Avrupa Birliği'nin sosyal, kültürel, ekonomik iç dengelerinin yanı sıra kurumsal yapısını da büyük ölçüde değiştirdi (Anonim 2008c).

Avrupa Birliği, 1 Ocak 2007 tarihinde Bulgaristan ve Romanya'nın katılımları ile toplam 27 üye ülkeden oluşuyor. 2003'te adaylık başvurusunu yapmış olan Hırvatistan ile 2005'te müzakerelere başlanmıştır. 2004'te adaylık başvurusu yapan Makedonya ise Aralık 2005'te adaylık statüsünü kazanmıştır. Son olarak da Arnavutluk, Sırbistan-Karadağ, Bosna Hersek ve Birleşmiş Milletler güvencesi altında korunan Kosova adaylık statüsü bekleyen ülkelerdir.

Şekil 5.5. Avrupa Birliği Ülkeleri

Türkiye ile Avrupa Birliği'nin ilişkileri ise 31 Temmuz 1959'da Türkiye'nin Avrupa Ekonomik Topluluğu'na yaptığı ortaklık başvurusu ile başlar. Avrupa Ekonomik Topluluğu Bakanlar Konseyi'nin başvurusu kabul etmesi sonrasında 12 Eylül 1963 tarihinde Ankara Anlaşması imzalanmıştır. Ankara Anlaşması ortaklık yaratan bir anlaşmadır. 1987 yılında üyelik başvurusunda bulunmuş olan Türkiye, 3 Ekim 2005'te müzakere çerçeve belgesinin kabulü ile resmen müzakere sürecine başlamaya hak kazanmıştır (Anonim 2008d).

Çizelge 5.19. Deneklerin Avrupa Birliği üyeliğinin yaşamlarına etkisi

	İşletme sayısı	%
Olumlu etkiler	15	24
Olumsuz etkiler	21	33
Bir şey değişmez	3	5
Fikrim yok	24	38
Toplam	63	100

Anket uygulanan deneklere “Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üye olmasının sizin yaşamınızı ne ölçüde değiştireceğini düşünüyorsunuz?” sorusunu yönelttiğimizde deneklerin %24’ü Türkiye’nin Avrupa Birliği üyeliğinin kendi yaşamlarını olumlu etkileyeceğini, %33’ü olumsuz etkileyeceğini, %5’i değişmeyeceğini düşünmektedirler. %38’i ise bu konuda herhangi bir fikri olmadığını belirtmiştir.

Bu da köy halkının yaşam standartlarının Avrupa Birliği’ne bağlı olmadığını gördükleri sonucuna vardıkları anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.20. Türkiye’nin Avrupa Birliği üyeliği ve referandum

AB üyeliği ve referandum	İşletme sayısı	%
Evet	30	48
Hayır	24	38
Kararsız	9	14
Toplam	63	100

Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üye olması konusunda bir referandum (halk oylaması) yapılırsa sorusuna; deneklerin % 48’i evet yönünde, %38’i ise hayır yönünde oy kullanacaklarını belirtmişlerdir. %14 oranında bir denek ise kararsızdır.

Bu bulgulara göre köy halkının azımsanamayacak ölçüde bir çoğunluğu (%33) Türkiye’nin Avrupa Birliği üyeliğinin yaşamlarını olumsuz etkileyeceğini düşünseler de, Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üye olması konusunda bir referandum (halk oylaması) yapılırsa ülke menfaatleri ve Türkiye’nin daha fazla gelişmesi için %48 oranla evet diyecekleri anlaşılmaktadır.

5.3. Köye Özgü Bazı Kültürel Özellikler

Köydeki toplumsal yapının şekillenmesinde bir diğer unsur da, muhacir (göçmen) olarak gelip köy içerisine ve civarına yerleştirilen topluluklardır. Bu toplulukları Balkan ve Girit göçmenleri oluşturmaktadır. Artan göç olaylarına rağmen köyde geleneksel yapı korunmakta, aile yaşamı, toplum düzeni, yaşamdaki uygulama ve pratikler geleneklere bağlı olarak devam ettirilmektedir.

Topallı Köyünün kültürel yapısı ile ilgili bilgiler; muhtar, imam ve köy halkı ile yapılan yüz yüze görüşmeler ve gözlem sonuçlarına göre değerlendirilerek oluşturulmuştur.

5.3.1. Köye özgü doğum adetleri ve çocukluk çağı törenleri

Çocuk doğmadan önce, anne çocuğun olmasını istediği cinsiyetine göre eşyalarını hazırlar. Hamile kadın fazla topluma çıkmaz. Kıyıda köşede durur. Zaman zaman ailenin yaşlı ve tecrübeli kadınları tarafından kontrol edilir. Hamilelik esnasında kadın, kime gıpta ile bakarsa, çocuğu ona benzer. Loğusa kadının başına al yazma bağlanır.

Yeni doğan çocuğun tuzlanmazsa ağzı ve bedeninin koktuğuna inanıldığı için çocuk aynı gün tuzlanır. Tuzlama yakın akraba ve tanıdıklar çağrılarak merasimle yapılır. Her tarafı iyice tuzlanan bebek yarım saat bu şekilde bekletilir. Sonra güzelce yıkanır. Çabuk büyüsün diye yıkanırken bacakları bir kere yukarı döndürülür. Yeni doğan çocuk yabancılara mümkün olduğunca gösterilmez. Çocuk kırk günlük olana kadar odadan dışarı çıkarılmaz. Yanına küçük çocuklar getirilmez. Yalnız bırakılmaz.

Bebeğe doğumunun üçüncü günü imam veya evin en büyük erkeği tarafından ismi konur. Bu şahıs, üçüncü gün sabah namazından sonra iki rekât namaz kılar ve çocuğun bulunduğu odada ezan okur. Daha sonra çocuğu kucağına alarak kibleye döner ve ayakta olduğu halde; bebeğin her bir kulağına üçer defa adını yüksek sesle söyler. Artık bebek yeni ismine kavuşmuş olur.

Çocuğa adı konurken bir kurban kesilir. Kadınlar çağrılır, yemek verilir. Bu davete gelenler çocuk için çamaşır getirirler.

İsim, genellikle büyüklerin adlarından seçilir. Bebek kız ise, anneanne veya babaanne; erkek ise, dedelerinden birinin adını alır. Erkek evlattan kendi çocuğuna babasının veya annesinin adını koyması beklenir. Ancak erkek kardeşlerden biri bu görevi yerine getirdi ise, tekrar aynı ismin konması beklenmez. Bazen de dini kitap ve metinlerden beğenilen bir isim

seçilerek isim verilir. Bununla birlikte isim verme yetkisi genelde aile büyüklerine aittir. Doğan çocukları yaşamayan aileler yeni doğan çocuklarının yaşamasını temin için adını; Durmuş, Dudu, Dursun, Yaşar, Baki koyarlar. Şunu da belirtelim ki, bu tür görenekler artık yerini daha bireysel yaklaşımlara terk etmektedir. Günümüzün anne ve babaları çocuklarına istedikleri isimleri koymayı yeğlemektedirler.

Çocuk kırk günlük olunca evin en yaşlı bayanı tarafından temsili olarak saç kırkılır (kesilir). Saçtan bir tutam makasla kesilir. Tahmini olarak bu saçın ağırlığınca altın veya gümüşe tekabül eden para, fakirlere verilir.

Aynı gün çocuk merasimle yıkanır. Yine yakın akraba ve komşularla yemek yenir. Çocuk için dua edilir. Artık çocuk dışarıya çıkarılabilme hakkına sahiptir. Anne çocuğuyla birlikte akraba ve komşularına hatta durumu iyi ise, çocuğuyla bağa-bahçeye bile gidebilir.

Çocuk bir yaşına gelince, “ol yaşı” merasimi yapılır. Bu bir bakıma doğum günü merasimine benzer. Bu tören sadece evli çiftin ilk çocuğuna yapılır. Erkek kız fark etmez. Bu merasim, anne ve baba taraflarını düğünden sonra bir araya getiren en önemli toplantılardandır. Her iki taraf da çocuğa hediyeler alır. Hatta anne ve babaya da hediyeler alınır. Bu tören genellikle gece yapılır.

Köyde sünneti genellikle gezgin olan sünnetçiler yapmaktadır. Sünnet töreni herkes tarafından yapılamaz. Maddî durumu iyi olanlar ile bu törene çok önem verenler düğün salonlarında yaptırır. Töreni herhangi bir sebeple yapmayanlar; çocuklarını diğer törenlere götürerek orada sünnetlerini yaptırırlar. Genellikle birinci dereceden akrabaların düğününde bu işlem gerçekleştirilir. Bazen de sünnetçi eve çağrılarak hiçbir tören yapmadan sünnet yaptırılır.

Sünnet töreni, sünnet işleminden bir gün önceki gece başlar. Bu gecede kadınların ellerine ve sünnet olacak çocuğun da silah tutacak eline (parmağına) kına vurulur. Daha sonra, hediyeler takı merasimiyle çocuğa veya çocuğun ailesine verilir. Bu gece genellikle kadınlar kendi aralarında eğlenirler.

Ertesi gün mevlit okutulur. Bütün davetlilere yemek verilir. Bu arada çocuk bir ata veya arabaya bindirilerek konvoy halinde arkadaşları ile birlikte gezdirilir. Özellikle köye çok yakın olan Kurşunlu Şelalesine mutlaka götürülür. Bundan sonra bir odada tekbirler eşliğinde sünnet işlemi yapılır. Çocuklar için sünnet sırasında davul-zurna çalınır. Sünnet davul-zurna eşliğinde yapılır. Kirvelik fazla önemsenmez. Önemli olan problem çıkmadan sünnet işleminin yapılmasıdır. Çocuk mümkün olduğunca şaka ve esprilerle neşeli tutulmaya

çalışılır. Daha sonra sünnet olan çocuk, kendisi için hazırlanmış yatağa yatırılır. Önce erkekler sonra kadınlar hediyelerini takdim ederler. En yaygın hediye cumhuriyet altını veya paradır. Artık merasim sona ermiştir. Kalabalık yavaş yavaş dağılır.

Çocuğun mümkün ve meşru olan bütün istek ve arzuları yerine getirilmeye çalışılır. Onu yatağında tutabilmek için değişik vaatlerde bulunulur.

5.3.2. Köye özgü askere uğurlama törenleri

Askerlik çağına gelen erkekler, aynı dönemde askere gidecek arkadaşları ile birlikte olmaya özen gösterirler. Bu özen, askere gitme vakti yaklaştıkça daha da artar.

Aynı dönemde askere gidecek gençlerin sayısı adedince her gün, bir asker adayının evinde mevlit okutulur. Bu yemeğe bütün köy halkı ve özellikle de köy imamı davet edilir. Bu davetler askere gitme gününden birkaç gün öncesine kadar sürer. Son gün asker adayları akraba ve komşularının ellerini öperek helallik dilerler. Bu arada asker adayına para verilir.

Son olarak asker adayı köy meydanında toplanan kalabalıkla dualarla uğurlanır. Sonra askerin ailesine “Allah Kavuştursun” a gidilir.

Genç askerden döndükten sonra yine aynı şekilde gencin evi yakın akrabaları tarafından ziyaret edilir.

5.3.3. Köye özgü evlenme adetleri

Öncelikle evlenecek olan kız ve erkek birbirlerini beğenmelidir. Bu da ancak uzaktan bile olsa birbirlerini görmeleriyle olur. Beğendiği kızı oğlan, annesine veya kendisine yakın bulunduğu aile fertlerinden birine bildirir. Aile de duruma mutabık olursa, kız evine haber gönderilir. Bu haber bazen doğrudan, bazen de aracılar vasıtası ile olur. Böyle bir istek karşısında kalan kız evi, kızının ağzını arar. Kızından olumlu bir tavır görür ve kendileri de bu teklifi uygun görürlerse, ondan sonra gelebileceklerini bildirirler. Erkek tarafı kız tarafının cevabına göre hareket eder. Eğer kız tarafının verdiği cevap olumsuz ise dünürlüğe gidilmez.

Erkek evinin sözcülüğünü üstüne alan kimse (genellikle oğlanın babası), anne-baba ve yakın bir tanıdık ve akrabadan oluşan topluluk, bir akşam kız evine (önceden haber vermek şartıyla) dünürücü olarak kız evine gider. Bu ziyaret sırasında kızı anne ve babasından isterler. Dünürlüğe, dini yönden hayırlı günler olarak kabul edildiği için perşembe ve cuma gününün akşamı gidilir. Kız ailesinden istenince, oğlan evi tarafından yapılan soruşturma gibi, kız evi de oğlan ve ailesi hakkında tanıdıklar arasında bir soruşturma yapmak için düşünmeleri

gerektiğini ifade eder. Oğlan hakkında toplanan bilgiler olumlu olduğu takdirde oğlan evine haber verilerek, kız tarafının niyeti bildirilir. Söz kesme merasimi için belirli bir gün kararlaştırılmak üzere, oğlan evi kız evine davet edilir.

Söz kesme, aynı zamanda bir anlaşma gibidir. Söz kesme için taraflar bir araya geldiğinde, nişan ve düğün için tarafların neler yapabileceği konuşulur. Erkeğin işinin olup olmadığı, ev geçimini sağlayıp sağlayamayacağı konuşulur. Erkek tarafının mutlaka evinin olması istenir. Hatta evi olmayan erkeğe genellikle kız verilmez. Kız evi, erkek tarafından takılacak altının çok olmasını ister. Ayrıca evin bir odasını, genellikle misafir odasını erkek tarafının yapmasını şart koşar. Diğer bütün eşyalar kız tarafı tarafından alınır. Bütün bu anlaşmalar sağlandıktan sonra nişan ve düğün tarihi belirlenir. Kız ve oğlana karşılıklı hediyeler alınarak söz kesilmiş olur.

Söz kesildikten sonra nişan hazırlıkları başlar. Her iki tarafın yakın akraba ve dostları ile bütün köylü nişan törenine davet edilir. Nişan töreni kız evinde yapılır. Bu törenin bütün ihtiyaçlarının karşılanması kız evine aittir.

Genelde kadınlara yönelik eğlence tertip edilir. Nişan olacak genç kız, yüksekçe bir yere oturturlar. Genellikle bu tören gündüz geniş bahçelerde yapılır. Herkes oynar, oyunlar genellikle hareketli ve yöreye özgü oyunlardır. Özellikle genç kızlar kendilerini seyreden delikanlılar tarafından beğenilebilmek için oyun oynar, şarkı söylerler.

Eğlencenin sonuna doğru nişan töreni yapılır. Müzik eşliğinde kayınvalide yüzüğünü ve kendi nişan hediyesini takar. Arkasından bütün oğlan evi hediyelerini renk renk kurdele ile takarlar. Sıra kız evine gelir. Onlar da nişan hediyelerini takınca artık nişan takılan genç kızın oynaması gerekir. Bu esnada bütün gözler ondadır. Çünkü bütün kolları boynu, parmakları, göğsü çeşit çeşit altın ziynetlerle doludur. Ayrıca altın yerine kâğıt paralar takanlar da bulunur. Bu merasim bitince, tören de biter ve kız evine gider. Bütün bu takılan eşyaların saklanması gerekir. Takılan her hediye kimin tarafından takıldığı öğrenilir. Çünkü takılan bu hediye, yeri ve zamanı gelince karşılık vermek adettir.

Nişan yapıldıktan sonra tarafların artık bir araya gelmesi meşrulaşmış ve akrabalık bağlarının ilk adımı atılmış olur. Değişik vesilelerle dünürler bir araya gelirler. Bu görüşmeler neticesinde, düğün tarihi her iki tarafın da onayladığı bir vakitte yapılmak üzere karara bağlanır. Artık her iki taraf için de işin önemi iyice artmıştır. Alış verişe beraber gidilir. Her

iki taraf da alması gereken ev eşyasını alırken, mümkün olduğunca karşı tarafın da rızasını alır. Bazen eşya alımı yüzünden önemli problemler yaşanır.

Nişanlılık esnasında adaylar birbirlerini daha iyi tanır. Birbirlerini anlamaya çalışırlar. Birbirlerini anlamada çok büyük problem yoksa bu nişan merasimi düğünle neticelenir. Problem aşılamayacak kadar büyükse, bazen nişanın bozulduğu da olur.

Düğünler genellikle Cumartesi günü öğle yemeğinden sonra başlayıp, Pazar günü bitecek şekilde hafta sonları yapılır. Düğün yeri erkek tarafının isteğine göre evde veya salonda yapılır. Hem kız hem de oğlan evinde çalgıcılar tutulur. Düğün töreninin organizasyonu ve düğün gecesi davetlilere yapılacak ikramdan oğlan evi sorumludur. Düğün törenine bütün köy halkı davet edilir. Bu davet yazılı değil sözlü olur. Düğün sahibi, düğüne çağırmakla görevlendirdiği şahsa çağrılan misafirlere verilmek üzere küçük hediyeler verir. Bu hediyeler davet edilen kişilerin yakınlıklarına göre değişir. Cumartesi günü öğle yemeği yendikten sonra kız evine gidilir. Burada 1-2 saat kadar süreyle eğlence yapıldıktan sonra oğlan evine geri dönülür.

Cumartesi akşamı kız evinde kına gecesi yapılır. Kına gecesi için kıza oğlan evi tarafından kıyafet alınır. Kız ve yakın arkadaşları, varsa görümce ve elti de kuaföre götürülür. Kız evinde çalgılar tutulur. Eğlenceler düzenlenir. Bu eğlenceye oğlan evi de katılır. Gelen davetlilere yemek verilir. Geline oğlan evi tarafından takılacak bütün takılar bu merasimde kaynana tarafından takılır. Buradaki eğlence genellikle kadınlara yöneliktir. Eğlence geç vakitlere kadar sürer. Erkek evinde de davul zurna eşliğinde eğlence tertip edilir. Sıra kına yakmaya gelince kayınvalide gelinin başını ötmek için al bir eşarp getirir ve başını örter. Kayınvalide veya varsa görümce gelinin yanına gelerek önce sağ eline kına yakmak ister. Gelin elini açmaz. Para veya altın ister. Hediyesi verildikten sonra önce sağ eline kına yakılır. Üzerine para konur. Eli kırmızı ellik geçirilerek bağlanır. Diğer elinin ortasına da kına yakılır. Artan kına davetlilere dağıtılır. Sonra ağıtlar yakılarak gelin ağlatılır. Evlenmek isteyen genç kızlar kına gecesinin başında gelinin ayakkabısının altına ismini yazarlar. Gecenin sonunda gelinin ayakkabısının altından ismi silinen genç kızın yakın zamanda evleneceğine inanılır.

Nikâh için ayrı bir eğlence düzenlenmez. Kız ve erkek tarafının şahitleri ile belediye sarayına gidilerek nikâh kıyılır. Düğün için erkek tarafı kız tarafına gelinlik, iki takım elbise ve ayakkabı alır. Kız tarafı da erkeğe damatlık, bir takım elbise, ayakkabı ve saat alır. Buna “urba görme” adı verilir.

Erkek evi son olarak, gelin alma hazırlıklarına başlar. Süslenmiş olan gelin arabası önde diğer arabalar arkada oğlan evi kız evine doğru yola çıkar. Bu arada kız evi de son

hazırlıklarını yapmaktadır. Gelin ve damat kuaföre giderler. Gelinin yakınları gelin sandığını hazırlarlar. Gelin kuaförden geldikten sonra davullar, zurnalar eşliğinde eğlenilir. Kız evine topluca gelindiğinde, gelin ailesiyle vedalaşırken damat arabada gelini bekler. Gelinin kardeşi, gelin sandığının üzerine oturarak erkek tarafından bahşiş ister. Erkek tarafı bahşişi verdikten sonra gelin sandığını alır. Gelinin beline babası kuşağını bağlar, duvağını ve üzerine al eşarbını örter. Gelin, babası veya abisi ile dualar eşliğinde evden çıkar. Gelin, babası veya abisi eşliğinde arabaya biner. Damat zaten arabada beklemektedir. Gelinin yengesi de damatın yanına oturur. Gelin alındıktan sonra konvoy eşliğinde biraz gezilir. Daha sonra oğlan evine gidilir.

Oğlan evinde; kayınvalide tarafından hazırlanan ve içinde para, buğday, şeker, nohut, leblebi vb. bulunan bir poşet yüksek bir yerden gelin arabasının üzerine doğru atılır. Gelin eve geldiğinde arabadan hemen inmez. Önce hoca dua okur. Gelin, kayınpederinden “ağırlık” ister. Kayınpederi, arabanın yanına gelip; “Kızım, evine hoş geldin, arabadan in” der. Gelin adet üzere hiç sesini çıkarmaz. Bu defa kayın peder, sana ağırlık olarak ev, tarla, hayvan vb. veriyorum der. Gelin, istediği hediye alınca arabadan iner. Bu esnada gelinin kucağına orada bulunan en küçük bebek verilir. Verilen bebek kız ise, gelinin ilk çocuğunun kız, erkek ise erkek çocuk olacağına inanılır. Gelin arabadan çıkar ve damatla kol kola girerek alkışlar arasında kayınvalidesinin evine gider. Evin kapısına küçük, ince bir ip gerilir. Gelinin bu ipi koparması güçlü olacağına işaret eder. Ayrıca evliliğin tatlı olması için gelin tarafından evin kapısına bal sürülür. Gelinin yumuşak huylu olması için kapıdan içeri girerken ayağının altına koyunyününden örülmüş paspas serilir. Gelin ve damat içeri alınır ve hazırlanan özel bir odada 10 dk. yalnız bırakılır. Bu sırada damat geline yüz görümlüğünü takar ve gelinin duvağını açar. Sonrasında tatlı yiyip, şerbet içerek birlikte dışarı çıkarlar. 1 saate yakın eğlenceden sonra düğün biter ve herkes dağılır.

Akşam imam nikâhı kıyılmak üzere tekrar toplanılır. Gelen misafirler ve imam önce yemek yerler. Daha sonra, hocanın huzurunda gelin ve damada nikâh kıyılır. Nikah kıyıldıktan sonra gelin ve damat kendi evlerinde yalnız bırakılır. Bu sırada gelin ve damada kötü niyetli kişiler tarafından herhangi bir zarar verilmesin diye oğlan tarafının akrabaları evin önünde beklerler.

Ertesi günü gelin erken kalkar ve kahvaltayı hazırlar. Sonrasında elti veya görümcesiyle bütün mahalleye el öpmeye götürülür. Bu sırada herkes gönlünden ne koparsa geline bir hediye verir. Bütün bunlar bittikten sonra gelinle birlikte damat kendi

akrabalarından en yakın olanlarını ziyarete gider. Daha sonra, gelin tarafının akrabalarına gidilir.

5.3.4. Köye özgü bayram adetleri

Bayramdan yaklaşık bir hafta önce, bayram temizliği yapılır. Evler temizlenip sıvanır. Bayramda genellikle yeni elbise ve ayakkabılar alınır. Bu elbiseler bayram öncesi giyilmez. Erkekler bu elbiselerini bayram namazına giderken giyerler. Erkeklerden hemen hemen herkes bayram namazına gider. Bayram namazına gitmeyenler ayıplanır. Namazdan çıkışta bütün köy halkı sıraya durur ve büyükten küçüğe doğru el öpülerek bayramlaşılır. Bayram namazından çıktıktan sonra herkes hızlıca evine gider.

Namazdan dönülünce önce aile fertleri bayramlaşır. Kahvaltı yapıldıktan sonra, çocuklar büyük akraba ve komşularının ellerini öpmeye giderler. Ebeveyn yaş durumlarına göre, bayramın ikinci günü büyüklerin ellerini öpmeye giderler. Eğer yaşları çok büyükse, başkalarının gelmesini beklerler.

Bayramda gelen misafirlere şeker, çikolata tutulur. Kadayıf, baklava, sarı burma gibi tatlılar ikram etmek adettendir. Bu adet hem Ramazan hem de Kurban bayramı için geçerlidir. Genellikle bayram kutlamalarının en canlı olduğu gün, birinci gündür. İkinci ve üçüncü günler işe gidenler bile olur.

5.3.5. Köye özgü cenaze adetleri

Ölmek üzere olan kimsenin yanında en yakın akrabalarının bulunması sağlanmaya çalışılır. Bu esnada orada olanlar, eğer ölmek üzere olan kişinin şuuru açıksa, ondan helallik isterler ve ona kelime-i şehadeti hatırlatırlar. Bir taraftan da imam veya bir bilen Kur'an okur. Kişi son nefesini verip ölünce; gözleri kapatılıp çenesi ve ayakları bağlanır.

Daha sonra gerekli temizlikler yapılarak "rahat döşeğine" yatırılır. Sonra etrafa haber gönderilir. İmam veya bu işi bilen başka biri tarafından "salâ" verilerek, köye ilan edilir.

Cenaze, erkek ise imam kadın ise bir bilen bayan tarafından yıkanır. Cenaze, öldüğü evin bahçesinde müsait bir yer hazırlanarak yıkanır. Cenazeyi yıkamak için özel kazanlarda odun ateşiyle su kaynatılır.

Cenaze fazla bekletilmeden en yakın namaz vaktine yetiştirilmeye çalışılır. Genellikle, öğle namazından sonra defin işlemleri yapılır. Ancak hastanın cenazenin durumu beklemeye uygun değil ise, namaz beklemeden de, mezarlıkta namazı kılınarak defnedilir. Defin işlemini

erkekler gerçekleştirir. Burada mezarın üzerine herkes sırayla toprak atar ve bu toprak üç ürek atılarak tamamlanır. Bu arada hoca dua okur ve salâvat getirilir. Cenaze namazına olan katılım ile cenazenin iyiliği ölçülür.

5.3.6. Yöreye özgü kılık kıyafet

Antalya, Burdur, Isparta, illeri ile Muğla'nın doğusu, Denizli'nin güneydoğusu, Afyon'un güneyini içine alan bölgeye 'Teke Bölgesi' adı verilmektedir. Antalya'nın büyük bir bölümünün Teke Bölgesi içerisinde yer alması nedeniyle bölgenin belirtilen illeri ile Topallı köyü benzer özellikler gösterir. Teke Bölgesi dediğimiz bu bölge; Yörük yaşamının ve iskânının yoğun olduğu bir yerdir. Bölgede yüzlerce yıl sosyal ve kültürel kimliklerini geliştiren Yörükler yazın yaylada, kışın da sahilde sürdürdükleri konar-göçer yaşamın etkisiyle çok fazla iç içe girmiş bir kültürel yapı gösterir. Zamanının çoğunluğunu hayvancılık ve göçle geçiren, avlanan Yörükler, giysilerini hayvansal ürünlerden oluşturmuşlar, doğa koşullarına ve ağır yaşam şartlarına karşı koyabilmek için bedeni koruyacak şekilde olmasına özen göstermişlerdir. Ancak Topallı köyünde yumuşak iklimin de etkisiyle daha rahat ve hafif bir giyim tarzıyla karşılaşmaktadır.

Aşağıda özellikleri ile belirtilen kadın ve erkek giysileri, günümüzde kullanılmamakta, gelişen şartlarda yetişen kız ve erkekler daha modern giyinerek bu adetlere itibar etmemektedirler (Anonim 2008e).

Oyalı yazma: Kare biçimindeki yazma, kenarına yöresel motiflerle işlenmiş boncuk veya iğne oyası ile bu adı alır ve başlık üzerinde kullanılan bir örtüdür (Şekil 5.6).

Şekil 5.6. Oyalı yazma

Üçetek (Çitari-Kutnu): Genellikle çitari veya kutnu kumaşlardan yapılmaktadır. Uzun kollu olup kol ağzları yırtmaçlı ve düğmelidir, önü açık, belden itibaren üç parça eteklidir. Üç eteklerin kenarları dilimli olup, bu dilimlerin üzeri siyah kaytan işlidir. Arka

parçasının alttan itibaren uç kısmında bir ardıç motifi gibi motifler kaytandan işlenir. Üçetek yapılan kumaşlar; kırmızı, mor, vişne renklerindedir. Yarım yakalı olup, ön üstten üç düğmelidir (Şekil 5.7).

Şekil 5.7. Üçetek

Delme (İç yelek): Üçetek kumaşlardan yapılan delme yelek, kısa kollu bele kadar uzunlukta ve önü açıktır. İçi astarlıdır, önünün kenarları oymaların üzeri siyah kaytanla işlidir (Şekil 5.8).

Şekil 5.8. İç yelek

Aba: Kadife kumaştan, sırma işlemeli, astarlı ve diz üstüne kadar uzanan bir giysidir. Genellikle kına gecesinde gelinler tarafından giyilmektedir (Şekil 5.9).

Şekil 5.9. Aba

Çorap: El örgüsü yünden yapılan, düz beyaz çoraplar dize kadar uzunlukta olup, yanlarında değişik renklerdeki yünlerden yöre motifleri bulunur (Şekil 5.10).

Şekil 5.10. Çorap

Camadan (iç yelegi): Çuha kumaştan kolsuz yelek biçimindedir. Önü ve arka yüzü yöresel motiflerle siyah kaytanla işlenmiştir. Ancak önü verev kesimli olup, düğmelerle bağlanmıştır (Şekil 5.11).

Şekil 5.11. Camadan (İç yelegi)

Kebe (cepken): Yörede daha çok açık mavi veya mavi renkli çuha kumaştan yapılan önü açık bel hizasında uzun kollu bir üst giysisidir. Kenarları ve kol ağızları siyah kaytan işlemeli olup, ön ve arka yüzlerle, kol üstleri yöresel motiflerle siyah kaytanla işlemelidir (Şekil 5.12).

Şekil 5.12. Kebe (Cepken)

Şal kuşak: Renkli yün iplerden dokunan yaklaşık olarak 1x1 m. ebatlarında olan bir giysi paçasıdır. Bele sarılarak kullanılır. Uçları püsküllü olup, üçgen olarak kullanılır.

Çorap: Beyaz yünden, elle ve beş şişle örülen düz çorabın yanlarında siyah veya karışık renkli motifler veya işlemler bulunur. Erkek çorapları dize kadar uzunlukta örülmektedir. Bu çoraplara dizleme çorapta denilmektedir. Çağşırın üzerine çekilerek giyilir.

Çarık: Çarıklar yapılacak derinin rengine göre değişik ham deri rengine de olabilmektedir.

Yemeni: Deriden ve kısmen ucu sivri, ince topuklu düz ayakkabıdır. Genellikle siyah rengi tercih edilir.

Kundura: Topuklu, genellikle siyah deriden bağciksız düz erkek ayakkabısıdır.

5.3.7. Köy yemekleri

Topallı köyü, Akdeniz iklimine sahip bir bölgedir. Bundan dolayı her çeşit sebze ve meyve yetiştirilmektedir. Özellikle seracılığın gelişmiş olması sebze yönünden bir sıkıntı çekilmediğini gösterir.

Köy halkının büyük çoğunluğu, çiftçilikle uğraşır. Bu nedenle kendi yiyeceğini kendisi yetiştirmektedir. Ot ağırlıklı yemekler, köyün ayrı bir özelliğidir (Anonim 2008e).

Geleneksel düğün çorbası: Tavuk haşlanır. Haşlandıktan sonra su içerisinde çıkarılır. Göğüs kısmı küçük parçalara ayrılarak çorba içerisine atılır. Su içerisine pirinç atılarak kaynatılır. Başka bir kaptaki yumurta sarısı, limon ile terbiye edilir. Yavaş yavaş çorbanın içerisine atılır ve kısık ateşte pişirilir. İsteğe bağlı olarak üzerine karabiber, maydanoz yaprakları serpilir.

Alafaşı: Doğal otlardan yapılan bir yemek türüdür. İlibada, ebeğümeci veya buna benzer tarla bitkileri toplanır, yıkanıp temizlenerek ince ince kıyılır. Daha önceden hazırlanmış bulgur veya pirinç, zeytinyağı, kırmızıbiber, domates veya salçası, kıyılmış soğan ve tuz ile kavularak üzerine su eklenir ve pişirilir.

Borana: Haşlanmış yumurtalar sarımsaklı yoğurda doğranır. Üzerine yağ, toz biber ısıtılarak dökülür.

İlibada (Labada) Aşısı: Kışın kırlardan toplanan labada otu bulgur ve yağ ilavesiyle birlikte kavrulur. Pilav haline gelince ateşten indirilerek sıcak sıcak yenilir.

Piyaz: Haşlanmış fasulyeler yayvan servis tabağına konur, üzerine sos malzemeleri karıştırarak dökülür. Salata; kabukları soyulmuş ve küp küp doğranmış domatesler, haşlanmış

ve dörde bölünmüş yumurtalar, ayıklanmış ve yıkanıp ince kıyılmış yeşillik ve baharatlar eklenerek süslenir.

Kapama: Yufka kalınca açılır, arasına çökelek, maydanoz, serilerek birbiri üzerine kapatılır. Saç üzerinde pişirilir, pekmez veya balla yenir.

Bastarya (Babacana): Mısır unu ile yapılan ıspanaklı börek.

Kabak Tatlısı: Dilimlenmiş balkabağını tencereye koyulup üzerine şeker gezdirilerek 24 saat bekletilir. Sonra ateşe konup kaynayınca altı kısılarak kaynamaya bırakılır. Suyunu çekmeye yakın altı kapatılır. Soğumuş kabakları servis tabağına aktarılıp üzerine tahin gezdirilir, dövülmüş ceviz ile süslenir.

Kıvrım (Sarı burma): Un içine sıvıyağ, yumurta ve süt katılarak kulakmemesi yumuşaklığında yoğrulur. Biraz nişasta ilavesi ile senitte yufka şeklinde açılır. Bütün yüzeyine ceviz, susam, fıstık, badem, toz tarçın ve toz şeker karışımı ekilerek oklavaya sarılır. İki ucundan ortaya doğru itilerek kırışık bir durumda ortaya toplanır. Sonra oklavadan sıyrılarak bir tepsiye içten dışa doğru dizilir. Üstüne eritilmiş bol tereyağı ilavesi ile mümkünse kor haline gelmiş közde, bir saçın altında veya fırında kızarana kadar pişirilir. Sıcakken üzerine önceden hazırlanan soğuk şerbet dökülüp dinlendirildikten sonra ikram edilir.

Pelize: Önce şekerli su kaynatılır. Ayrı bir kapta suyla karıştırılmış nişasta kaynayan suya karıştırılarak ilave edilir. Muhallebi kıvamına gelene kadar pişirilip ocaktan indirilir. Üstüne eritilmiş tereyağı dökülür.

Kirkitle (Çivirdik): Kışın çok soğuk günlerde yapılan bir tatlı çeşididir. Bal, şeker veya en çok da pekmez ile yapılır. Kavrulmuş susam, ısıtılıp kaynayan pekmez içine atılıp karıştırılır. Bir kap içine dökülür, pencerenin dışına konularak soğumaya bırakılır. Soğuyunca iyice sertleşen kirkitle kırılarak yenilir.

Bestel (Pestil-İncir Reçeli): Maya ya da Amat yemişi olarak adlandırılan incir çeşitleri tam olgunken toplanıp kurutulurlar. Kurutulmuş incirler üst üste getirilip küçük deste yapılab keskin bir bıçak ile ince ince doğranır ve kaynamakta olan şerbetin içerisine atılır. Büyük ağaç bir kepçe ile hafif ateşte sık sık karıştırılarak pişirilir. Sonra içerisine kavrulmuş susam, yerfıstığı, ceviz ve karanfil konulur. Yeterli kıvama gelince ateşten indirilir. Soğuyan bestel içi sırlı toprak testilere doldurularak saklanır. Yaz ve kış günlerinde yufka ekmeği arasına konularak yenilir. Yörede içi bestel dolu olan dürüme (Bestelli tomaç) denir. Zamanımızda incir ağaçları azaldığı için yapımı azalmaktadır.

Kölle: Buğday, kuru fasulye, kuru nohut, kuru bakla, kuru mısır, kaynatılır. Kırmızıbiber, karabiber, tuz eklenir. Üzerine dövülmüş ceviz ve badem, nar ekşisi, limon suyu

ve isteğe göre pul biber, karabiber gibi baharatlar eklenerek yenir. Kölle, özel anma günlerine özgü bir yemektir.

Katmer: Kaymak, un ve yumurtadan oluşan yumuşak hamurun sacın üzerinde pişirilmesi ile oluşur. Hamur çok yumuşak olduğu için sacın şeklini alır.

Keşkek: İyi kalite buğday iyice temizlenir. Islatılan buğday dibekte kabuğu çıkana kadar, taneler ezilmeden dövülür. Sonra rüzgârda savrularak kabukların tanelerden ayrılması sağlanır. Taneler yel önünde savrularak veya su ile iyice yıkanarak kabuklardan arındırılır. Bol su ile hafif ateşte pişirilir, özleşince ateşten indirilir, sıcak sıcak servis tabağına konulunca üzerine, eritilmiş, kavrulmuş ve içine tercihe göre acı kırmızıbiber konulmuş tereyağı dökülür, yanında et yemeği ile servis yapmak adettir. Keşkek yemeği köydeki düğünlerde, mevlitlerde, özel gün yemeklerinin demirbaşdır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerinde tarım sektörü önemli sektör olma özelliğini korumaktadır. Gelişmekte olan ülke ekonomilerinin gelişebilmesinin büyük oranda tarım sektörünün gelişebilmesine bağlı olduğunu söylenebilir.

Tarım sektörünün gelişebilmesi çeşitli etkenlere bağlı olmakla birlikte en önemli etkenlerden biri tarımda yeni tekniklerin ve teknolojilerin gerektiği gibi kullanılarak üretimin artmasını sağlamaktır. Tarımsal yatırımların verimli bir şekilde yapılması ve kullanılması için insan faktörünün eğitilmesi yolu ile etkili olan tarımsal yayım, etkili yenilikler aracılığı ile üretim artışını sağlayan en önemli etkidir.

Tarımsal yayım geliştirmekte olan ekonomilerin yetersiz finansal olanaklarının ve kaynaklarının rasyonel kullanılması, üretim faktörlerinin etkin kullanılarak tarımsal üretimin artırılması, bu faktörlerin rasyonel kullanılması için insan kaynaklarının geliştirilmesi ve bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarının azalmasında önemli bir role sahiptir.

Bu çalışmada, Antalya İli Merkez İlçesine bağlı Topallı Köyünün sosyal ve ekonomik yapısı incelenmiş olup, elde edilen verilere göre anket uygulanan deneklerin:

1. 22'sinin (%35) Bağ-Kur, 11'inin (%17) ise Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamında olduğu, diğerlerinin ise hiçbir sosyal güvencesi olmadığı,
2. %42'lik bir kısmı 1–10 dönüm arasında, %33'lük bir kısmı 11–20 dönüm arasında, %10'luk bir kısmı 21–30 dönüm arasında, %10'luk bir kısmı 31–50 dönüm arasında bir arazi varlığına sahip olduğu ve 50 dönümden yukarı arazisi olan üç işletme bulunduğu,
3. %71'inin çiftçilik dışında herhangi bir ek gelire sahip olmadığı, %29'unun çiftçilik yanı sıra kahve, bakkal gibi mesleklerden ek gelir sağladıkları,
4. Büyük çoğunluğunun (%61) verimlilik çağında (30–49 yaş grubu) çiftçiler oldukları, buna karşın % 5'inin genç (20-29 yaş grubu) diğerlerinin ise 50 ve daha yukarı yaşlarda oldukları,
5. % 90'ının ilkokul, % 5'inin lise mezunu oldukları ve % 5'inin ise okuma-yazma bilmedikleri,
6. %70'inin çiftçi, %5'inin şoför, %5'inin bekçi, %5'inin yazıcı-kurye ve %5'inin de elektrikçi ve %10'unun ise kahvecilik ve bakkalcılık gibi mesleklerde oldukları,
7. %19'unun çiftçilik mesleğini bırakmayı düşündüğü, %71'inin çiftçiliği sevdikleri ve bırakmak istemedikleri, %10'unun ise kararsız olduğu,

8. 42'sinin buğday, 51'inin domates, 12'sinin karpuz, 9'unun biber, 6'sının hıyar gibi ürünleri öncelikli olarak ürettikleri,
9. 39'unun süt ineği, 12'sinin besi danası, 12'sinin koyun, 33'ünün keçi, 45'inin tavuk gibi büyük ve küçükbaş hayvan besledikleri,
10. Görüşlerine göre tarımsal üretimde yaşanan en önemli sorunların başında %62 oran ile yem fiyatlarının pahalı olması, %57 oran ile girdi fiyatlarının yüksek olması ve %38 oran ile ürün fiyatının düşük olduğu,
11. %86'lık gibi büyük bir bölümünün son 5 yılda yeni bir ürün üretmediği, son beş yılda yeni bir ürün yetiştirenlerin ise 7'sinin nar ve 2'sinin enginar yetiştirdiği,
12. %76 gibi büyük bir çoğunluğu tarımsal üretim için kredi ve bilgi desteği istediği,
13. Kredi ve bilgi desteği istekleri gerçekleştiğinde % 33'ü sebzeçilik, %29'u hayvancılık, % 19'u meyvecilik ve % 19'u seracılık alanlarına yatırım yapmak istedikleri,
14. %81 oranında sebze üretiminde, % 79 oranında yumurta amaçlı tavuk üretiminde orta düzeyde bilgi sahibi iken, meyve üretiminde %81 oranında daha az bilgiye sahip olduğu,
15. Tarım İlçe Müdürlüğü (% 57 az oranda) ve Kooperatiflerden (%52 az oranda) yeterli düzeyde bilgi desteği alamadıkları, tarımsal üretimde aranan bilgi desteğini daha ziyade özel kuruluşlar tarafından sağlandığı (%67 orta düzeyde),
16. %48'inin bitkisel üretim, %41'inin hayvancılık, %17'sinin arıcılık, %13'ünün siyaset ve %7'sinin ise futbol alanında bir kurs düzenlenirse ilgi duyacakları ve katılacakları,
17. Topallı köyü için en önemli sorunların %71 oranla köy yollarının dar ve asfaltlanmamış, %48 oranla köyde lise, yüksekokul, sosyal tesislerinin bulunmaması görüşünde oldukları,
18. % 29'u kendilerini refah düzeyininin 1., %19'u 2., %10'u 3., %23'ü 4., %14'ü 5., %5'i ise 6. basamağında gördükleri,
19. %24'ü Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğinin kendi yaşamlarını olumlu etkileyeceğini, %33'ünün olumsuz etkileyeceğini, %5'inin değişen bir şey olmayacağını düşündükleri,
20. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye olması konusunda bir referandum (halk oylaması) yapılırsa % 48'inin evet yönünde, %38'inin ise hayır yönünde oy kullanacakları saptanmıştır.

Elde edilen bu sonuca göre Topal köyünde:

1. 1299 birey yaşamakta olup, köy halkının yarıdan fazlası (%52) sosyal güvence kapsamında değildir.
2. Tarım işletmelerinin yarıya yakını (%42) 10 dönüme kadar arazi sahibi olan küçük işletmelerden oluşmaktadır.
3. İşletmelerin yaklaşık %75'i tarımsal üretim dışında başka bir gelire sahip değildirler.
4. İşletme sahiplerinin büyük çoğunluğu (%80) verimlilik çağındaki 30-59 yaş grubundadır.
5. İşletme sahiplerinin büyük çoğunluğu (%90) ilkokul mezunudur.
6. İşletmelerin büyük çoğunluğu (%70) sadece çiftçilik ile uğraşmaktadır. %30'luk bir kısım çiftçilik yanı sıra şoför, bekçi vb. meslekleri de ifa etmektedirler.
7. İşletmelerin büyük çoğunluğu (%71) çiftçilik mesleğini bırakmayı düşünmemektedirler.
8. İşletmelerin büyük çoğunluğu buğday ve domates üretimini tercih etmekte, bunu karpuz, kavun, bamyası gibi ürünler izlemektedir.
9. İşletme sahipleri hayvancılığı ticaret amacıyla değil, daha ziyade aile ihtiyaçlarına yönelik yapmaktadırlar. Ayrıca iklim ve bitki örtüsünün uygunluğu nedeniyle de köyde az da olsa gezginci arıcılık yapılmaktadır.
10. İşletme sahiplerinin hayvansal üretimde yaşadıkları en önemli sorun, yem fiyatlarının pahalı olması ve bilhassa bitkisel üretimde yaşanan en önemli sorun ise girdi fiyatlarının yüksek olmasıdır.
11. İşletme sahipleri daha önceden bildiği ve öğrendiği ürünlerin üretimini yapmakta, yeni bir ürün arayışına girmemekte ve dolayısıyla tarımsal üretimden sağladığı geliri artıramadığı gibi, yeniliklere kapalı bir yapıya sahip olduğunu söyleyebiliriz.
12. İşletme sahiplerine kredi ve bilgi desteği sağlandığında sebzeçilik ve hayvancılık alanında yatırım yapma eğilimindedirler.
13. İşletme sahipleri gerek sebze ve gerekse meyve üretiminde yeterli bilgi düzeyine sahip olmayıp, geleneksel üretim teknikleri ile üretim yapmaktadır.
14. İşletme sahipleri Tarım İlçe Müdürlüğü ve Kooperatiflerden yeterli bilgi desteği alamamaktadır. Tarımsal üretimde gereken bilgi desteğini ise daha ziyade özel kuruluşlardan sağlanmaktadır. Çiftçiler arası bilgi alışverişi oldukça az düzeydedir.
15. İşletme sahipleri tarımsal üretim alanında açılacak olan kurslara karşı istekli olup ilgi duymaktadırlar.

16. İşletme sahiplerinin büyük çoğunluğu köy yollarının dar olmasını ve asfalt olmamasını köyün en önemli sorunu olarak görmektedirler. Bunu köyde lise/yüksek okul, sosyal tesislerinin olmaması ve köye fabrika, atölye gibi tesislerin kurulmaması gibi sorunlar izlemektedir.
17. İşletme sahipleri refah düzeyi açısından kendilerini pek de mutlu görmemektedirler.
18. İşletme sahipleri yaşam standartlarının yükselmesini Avrupa Birliği üyeliğine bağlı görmemektedirler.
19. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye olması konusunda bir referandum (halk oylaması) yapılması durumunda işletme sahiplerinin %50'sinin evet oyu kullanabileceği sonucuna varılmıştır.

Elde edilen bu bulgulara dayanarak Topallı köyü ve bölgedeki benzer diğer köylerin kalkınması için:

1. Sosyal güvence konusunda bölge halkı bilgilendirilmeli ve teşvik edilmeli,
2. Çiftçilik dışında çalışma olanakları yaratılmalı, bu amaçla farklı meslek dallarına yönelik meslek eğitimi kursları düzenlenmeli,
3. Tarım İlçe Müdürlüğü, Kooperatifler ve tarımla ilgili kuruluşlar tarafından köy halkına tarımsal üretim alanında yayım hizmeti etkin bir şekilde götürülmelidir.
4. Çiftçilerin bilgi ve becerileri etkin tarımsal yayım hizmeti ile artırılarak yeni ürün yetiştirmeye teşvik ettirilmeli,
5. Tarımsal yayım faaliyetlerinde bireysel, grupsal ve kitlesel öğretim teknikleri kullanılmalı,
6. Kredi ve bilgi desteği bölgede yeni ürünlerin yetiştirilmesini teşvik edeceğinden bu yönde tarım politikaları geliştirilmelidir.
7. Serada üretim ve serada organik tarım yaygınlaştırılmalı ve bu ürünler için pazar olanakları yaratılmalıdır.
8. Bölgede görülen don nedeniyle tarımsal sigortaların yapılması yaygınlaştırılmalı ve köy halkı bu konuda teşvik edilmelidir.

7. KAYNAKLAR

Akder H (2000), Türkiye'deki Bölgesel Eşitsizlikler Kırsal Yoksulluk (İnsani Gelişme Yaklaşımları). Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı (TESEV), İstanbul.

Altınkaynak A (2002), Erzurum İli Uzundere İlçesinin Sosyo-Ekonomik Yapısı ve Tarımsal Yayım Açısından Kalkınma Olanakları. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Anonim (2002), Ticari, Ekonomik ve Sosyal Göstergeler İtibariyle İllerimiz, Dünya'da ve Türkiye'de Ekonomik Gelişmeler, Sayı 8. Dış Ticaret Müsteşarlığı, Ankara.

Anonim (2004a), Örtü Altı Tarımı Araştırma ve Geliştirme Projesi. Antalya Ticaret ve Sanayi Odası, Antalya.

Anonim (2004b), Türkiye Geneli Organik Ürün İhracat Raporu. Ege İhracatçı Birlikleri, İzmir.

Anonim (2005), Yaş Sebze ve Meyve Mal Gruplarına Göre Yıllık İhracat Kayıtları, Birlik Bülteni (Sayı:89). Antalya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği, Antalya.

Anonim (2007a), Antalya Hakkında. Antalya Tarım İl Müdürlüğü, Antalya, www.antalya-tarim.gov.tr, (erişim tarihi, 11.10.2007).

Anonim (2007b), Coğrafi yapı. Antalya Valiliği, Antalya, www.antalya.gov.tr, (erişim tarihi, 11.10.2007).

Anonim (2007c), İllere Göre Nüfusun Nitelikleri, 2000 Genel Nüfus Sayımı. Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara, www.tuik.gov.tr, (erişim tarihi, 10.09.2007).

Anonim (2007d), İllere Göre Gayri Safi Yurtiçi Hasıla. Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara, www.tuik.gov.tr, (erişim tarihi, 10.09.2007).

Anonim (2007e), İller İtibariyle Kişi Başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla. Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara, www.tuik.gov.tr, (erişim tarihi, 10.09.2007).

Anonim (2007f), Rakamlarla Antalya Ekonomisi. Antalya Ticaret ve Sanayi Odası, Antalya, www.atso.org.tr, (erişim tarihi, 08.11.2007).

Anonim (2007g), Türkiye Süs Bitkileri İhracat Raporu. Antalya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği, Antalya.

Anonim (2008a), Antalya Tarım Master Planı. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Antalya Tarım İl Müdürlüğü, Antalya, www.tarim.gov.tr, (erişim tarihi, 13.01.2008).

Anonim (2008b), Antalya Merkez Belde ve Köyleri. Vikipedi Özgür Ansiklopedi, <http://tr.wikipedia.org/wiki>, (erişim tarihi, 13.01.2008).

Anonim (2008c), Genişlemenin Tarihçesi. Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, www.abgs.gov.tr, (erişim tarihi, 13.02.2008).

Anonim (2008d), Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri. Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, www.abgs.gov.tr, (erişim tarihi, 13.02.2008).

Anonim (2008e), Kültür ve Sanat. Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Antalya, www.antalyakulturturizm.gov.tr, (erişim tarihi, 13.02.2008).

Ayyıldız T (1975), Büyükdere Köyünün Sosyo-Ekonomik Yapısı. Atatürk Üniversitesi, Yayın No: 182, Erzurum.

Bulut C. S. (2006), Antalya İli Kumluca İlçesinde Örtü altı Alanlarda Üretimde Bulunan Üreticilere Girdi Sağlayan Firmaların Tarımsal Bilgi Sistemindeki Yeri ve Rolü. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 66 s, Ankara.

Ceylan C (1998), Sözleşmeli Tarımda Yayım Eğitimi ve Çiftçi Katılımı. TZOB, Ankara.

Çukurçayır F ve Arabacı Ü (2000), Antalya İklimi. Devlet Meteoroloji Müdürlüğü Yayınları No:2000/2, 122 s, Antalya.

DPT (1970), Türk Köyünde Modernleşme Eğilimleri Araştırması, Rapor 1. Araştırma Şubesi, Toplum Yapısı Grubu, Ankara.

DPT (1971), Türk Köyünde Modernleşme Eğilimleri Araştırması, Rapor 3. Araştırma Şubesi, Toplum Yapısı Grubu, Ankara.

Erel G (1999), Türkiye’de Kırsal Nüfusun Kalkındırılmasında Kırsal Sanayinin Yeri ve İşlevi (Huğlu Örneği). Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Erkan O, Beniwal S.P.S, Ryan J, Bounejmate M (2001), Sustainable Development of Small-Scale Farmers of the Taurus Mountains of Turkey. Integrated Natural Resource Management Technical Report Series 1, The International Center for Agricultural research in the Dry Areas (ICARDA), Aleppo, Syria.

Gökçe O (2000), Ege Köylerinde Toplumsal Değişme. Türkiye 4. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi, Tekirdağ.

Gökçe O, Durmaz S, Çiftçi K (2000), Tarımda Yeni Ufuklar: Kent ve Kent Çevresi Tarım. Türkiye 4. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi, Tekirdağ.

Gökçe O (2001), Ege Köylerinde Toplumsal Değişim: İzmir Örneği; Çiftçi ve Köy Dünyası, Sayı 196, 21-24, Ankara.

Gülbuçuk B (1997), Kırsal Kalkınma Çalışmalarında (TKV) Türkiye Kalkınma Vakfı’nın Yeri ve İşlevi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Gülbuçuk B, Karabıyık E (2002), Avrupa Birliği’ne Uyum Sürecinde Türkiye’nin Kırsal Kalkınma Politikası ve Yükümlülükleri. Türkiye V. Tarım Ekonomisi Kongresi, 18-20 Eylül 2002, Erzurum.

- Güngör Y (1990), Tarımsal Yüksek Öğretiminin Bugünü. Türkiye Ziraat Mühendisliği 3. Teknik Kongresi, 8-12 Ocak 1990, Maya Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti., Ankara.
- Gürel A (1996), Tekirdağ Önder Çiftçi Gruplarında Uygulanan Tarımsal Yayım Modeli ve Yayım Faaliyetleri Üzerine Bir Araştırma. T.Ü. Tekirdağ Ziraat fakültesi, Yayın No: 245, Araştırma No: 92, Tekirdağ.
- Gürel A (1998), Malkara İlçesinde Ayçiçeği Üreticilerinin Teknolojik Yeniliklere Karşı Davranışlarını Etkileyen Etmenler Üzerine Bir Araştırma. T.Ü. Tekirdağ Ziraat Fakültesi, Yayın No: 262, Araştırma No: 90, Tekirdağ.
- Gürel A, İnan H.İ, Gaytancıoğlu O, Oraman Y (1998), Tekirdağ İlinde Alman Tarımsal Yayım Modeli ve Bu Modelin Etkinliğinin Değerlenmesi Araştırma Raporu. Proje No: T.Ü.A.F – 93, T.Ü. Tekirdağ Ziraat Fakültesi, Tekirdağ.
- Gürel A (1999), Tekirdağ Tarım İl Müdürlüğü Tarımsal Yayım Çalışmalarının Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma; “Silaj Yapımının Benimsetilmesi Örneği. T.Ü. Tekirdağ Ziraat Fakültesi, Yayın No: 271, Araştırma No: 103, Tekirdağ.
- Gürgen Y (1988), Aşağı Seyhan Sulama Alanına Götürülen Yayım Hizmetlerinde Öncelik Verilen Konular, Başlıca Sorunlar ve Nedenleri. Ç.Ü.Z.F, Adana.
- Gürgen Y (1989), Adana Tarım İl Müdürlüğündeki Yayım Elemanlarının Yayımcı Niteliklerini Belirleme Üzerine Bir Araştırma. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, Cilt 4 (4): 46-60, Adana.
- Gürgen Y, Kurtay F (1990), Adana ili Osmaniye İlçesinde Yerfıstığı Yetiştiriciliği ile İlgili Üretici Sorunları. Ç.Ü.Fen Bilimleri Enstitüsü, Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, Adana.
- İnan H, Güngör H (1992), Trakya ve Güney Marmara Bölgesinde Hibrit Ayçiçeği Tohumluğu Pazar Araştırması, Tekirdağ.
- Koç M (1983), Tüm yönleriyle Isparta. Türk Köyü Yayınevi, 376s, Isparta.
- Kumlu S (2000), Hayvancılık örgütleri. Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği Yayınları No.2, 114 s, Ankara.
- Özkan B, Akpınar M.G, Kutlar İ (1998), Antalya İlinin Tarımsal Yapısı ve Gelişimi. Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi Cilt 11(1): 33-46, Antalya.
- Özkaya T (1998), Kırsal Kalkınmada Çiftçi Katılımının Önemi Üzerine Bir Araştırma, Halilbeyli Köyü Örneği. TZOB, Ankara.
- Özkaya T, Karaturhan B, Boyacı M (2000), Kırsal Kalkınma, Yayım ve Tarımsal Araştırmalarda Katılımcı Kırsal Değerlendirme Yaklaşımı ve Uygulama Sonuçları. Türkiye 4. Ulusal Tarım Ek. Kongresi, Tekirdağ.
- Özkaya T (2003), Katılımcı Kırsal Değerlendirme Yaklaşımı - Menemen Projesi Uygulaması. TZOB yayını, Ankara.

- Saltan A (2006), Adana İli Aladağ İlçesi Kökez Köyünün Sosyo-Ekonomik Yapısı Ve Kalkınma Açısından Tarımsal Yayım Çalışmalarının Değerlendirilmesi. ÇÜ, FBE, 71 s, Adana.
- Soysal M (1994a), Çukurova Bölgesinde Köy Araştırmaları (Kuşçu Köyü Eğricek Merkez Mahallesi-Adana). Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi, 9 (3): 49-62, Adana.
- Soysal M (1994b), Çukurova Bölgesinde Köy Araştırmaları (Yeniyayla-Adana). Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi, 9 (4): 73-88, Adana.
- Soysal M, Arslan M.R (1995), Adana İli Anadolu Mahallesi G ç Olayı ve G ç Eden Ailelerin Sosyo-Ekonomik Yapıları. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 10 (2): 1-16, Adana.
- Soysal M, G k cek A.A (1997), Çukurova Bölgesinde Köy Araştırmaları (Eğner/Adana). Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi, 12 (4): 183, Adana.
- Taluğ C, Tatlıdil H (1986), Tarımsal Yayım Hizmetlerinin Düzenlenmesi. Güneydoğu Anadolu Projesi Tarımsal Kalkınma Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Basımevi, 595-613, Ankara,
- Yanmaz R (2001), Organik Tarım ve Türkiye'de Organik Meyve ve Sebze  retiminin Durumu. Ekin Dergisi, Ankara, 5: 41-47.
- Yavuz O (2002), Bursa'ya Göç Eden Ailelerin Sosyo-Ekonomik Durumları  zerine Bir Araştırma. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, Sayı:1, Erzurum.
- Yıldırac N, Gülçubuk B, Atalay N (2000), Kırsal Kalkınma  alışmalarında Birliklerin Toplumla Bütünleşmesinin  nemi, Malkara  rneği. Türkiye 4. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi, Tekirdağ.
- Yıldırac N, Gülçubuk B, Gün S, Olhan E, Kılıç M (2002), Türkiye'de Gezici ve Geçici Kadın Tarım İşçilerinin  alışma ve Yaşam Koşulları ve Sorunları. Uluslararası  alışma  rg t  Türkiye Temsilciliği, 57 s, Ankara.
- Yurttaş Z (1979), "Tarımsal Yayım Yönünden Bir Köy İncelemesi ve Program Değerlendirmesi  zerine Bir Araştırma". A. .Z.F, Erzurum.
- Yurttaş Z, Atsan T (2007), Tarımsal Yayım ve İletişim Teknikleri. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, No. 67, 100 s, Erzurum.
- Yüksel, A.N (1989), Sera Planlaması ve Yapımı. Türkiye Zirai Donatım Kurumu Mesleki Yayınları No.51, 197s, Tekirdağ.

EKLER

EK 1. Köy ve bölge atasözleri ve deyimleri (Anonim 2008e)

Acı badılcanı gırâ çalmaz.

Adam olana bi söz yeter.

Ağlamayan çocâ meme vermezler.

Agla garayı seçmek

Alışmış gudurmuşdan beterdir.

Adamın yere bakanından, suyun yavaş akanından korkulur.

Anamdan huyum değil, babamdan soyum değil.

Anamdan emdiğim süt, burnumdan geldi.

Aza ganaat etmeyen çoğu bulamaz.

Bekara avrat boşamak kolay gelir.

Beş parmân beşi de bi olmaz.

Bişmiş aşı su dökülmez.

Borç yiğidin gamçısıdır.

Çatal gazık yere geçmez.

El atına binen tez yorulur.

Fazla naz âşığ usandırır.

Gençliğinde taş taşı, ihtiyarlığında ye aşı.

Güzelliğine güvenme bir sivilce yeter, malına güvenme bir kıvılcım yeter.

Hıdrellezden sonra ekilen darıdan, gün doğduktan sonra kalkan karıdan hayır gelmez.

Isırcak it dişini göstermez.

İyi adam lafının üstüne gelir.

İşleyen demir pas tutmaz.

Kazanmayınca kazan kaynamaz.

Keskin baltayı taşa vurma.

Kılavuzu karga olanın burnu pislikten kurtulmaz.

Kırkından sonra azanı teneşir paklar.

Kıyısına bak bezini al, anasına bak, kızını al.

Komşu komşunun külüne muhtaçtır.
Kötü komşu insanı ev sahibi yapar.
Köpeğin duası geçse, gökten kemik yağar.
Misafir kısmetiyle gelir.
Odun kesenle karısını dövenin yanında durulmaz.
Oğlan dayıya, kız halaya çeker.
Onun pisliğiyle kuyuya inilmez.
Oynayamayan gelin“yerim dar” der.
Öküz öldü ortaklık bozuldu.
Pire için yorgan yakma.
Söğüdün közünden delinin sözünden ne olur.
Tarlada izi olmayanın harmanda yüzü olmaz.
Tencere yuvarlanmış kapânı bulmuş.
Unu elemiş, eleği duvara asmış.

EK 2. Yöresel kelimeler

Aha: Şaşma ünlemi.

Aga: Ağabey

Aggız yokarı getmek: Sırt üstü düşmek

Alettirik: El feneri

Ardılmak: Üzerinden aşmak.

Ayaz: Soğuk

Badılcın: Patlıcan

Bostan: Karpuz

Buba: Baba

Cibi: Tavuk civcivi

Cile: Bir tür kadın giysisi

Civge: Bulgur ve çeşitli sebzelerle yapılan bir tür yemek

Çaldırı sulamak: Gelişigüzel sulamak

Çekişmek: Sinirlenerek çeşitli sözle söylemek, sözle kavga etmek

Dam: Ahır

Dıkı: Az, pek az

Diktir tepesi getmek : Sırt üstü düşmek

Ektilik etmek: Görgüsüzlük etmek

Encek, enik: Hayvan yavrusu (özellikle köpek yavrusu)

Endee: Elindeki, yanındaki, oradaki

Enemek: Hayvanın cinsel organını kesmek

Fıydırmak: Fırlatmak

Fingirdemek, fingirdek : Davranışları beğenilmeyen kızlar için kullanılan bir söz

Gari: Artık

Gatıran: Katran

Gayrı: Artık, bundan sonra

Gözleri pertlemek: Gözleri faltaşı gibi açılmak

Guzgun: Akbaba

Habam: Kaftan, elbise

Hapaz: Avuç

Herif: Erkek çocuk

Hıştınma: Sus

Hiyye: Evet
Hora geçmek: Birisine yaranmak
Hura: Bura, burası
İçdonu: Pijama
Kenef: Pis, kötü
Kürdüşmek: Gürültü etmek, gürleşmek
Mâsuz: Kasten, yalandan
Murayıl: Manyak Seyrimek: Gözün titremesi
Pazı: Yufka
Su çilemek: Su serpmek
Sümdüklenmek: Görgüslük etmek
Temree : Mantar hastalığına benzer bir hastalık adı
Tingedek düşmek: Ansızın korkmak
Tüngüme: Zıplamak
Urba: Elbise
Yaba: Dirgene benzeyen fakat tahtadan yapılmış el aleti
Yaşmak: Başörtüsü
Zirgil: İşi gücü olmayan

EK 3. Köy ve bölge hayır duaları ve bedduaları

Babanın canına rahmet olsun

Allah ıslah etsin

Allah doğru yoldan ayırmasın

Allah gençlikte ölüm, ihtiyarlıkta yoksulluk göstermesin

Allah evlat acısı göstermesin

Allah işini rast getirsin

Allah imandan Kurandan ayırmasın

Allah dünya gözüyle göstere

Ocağı tütesice

Allah ziyade etsin

Allah bereket versin

Ağzının tadı daim olsun

Allah iyiliğini versin

Allah mürüvetini göstere

Kem gözden irak olasın

Koluna kuvvet kesene bereket

Su gibi aziz olasın

Kapısı yumulasıca

Ocağı sönesice

Başına benim kadar taş düşsün

Canın çıksın

Defteri dürülesice

Boynu altında kalsın

Dilini eşek arısı soksun

Allah gençliğine doyurmasın

Allah'ından bul

Gözü kör olsun

Boyun posun devrilsin

İki yakası bir araya gelmesin

Adın batsın

Ocağına incir dikilsin

Kör şeytancığından bulasica

EK 4. Köy ve bölge batıl inançları (Anonim 2008e)

Mezarlığı parmağı ile işaret etmek iyi değildir. Parmakları ile işaret eden kişilerin parmakları kurur.

Ayakkabı çıkarıldığında ters dönerse, ayakkabı sahibinin tez vakitte öleceği düşünülür.

Yatarken çorapları baş tarafa koymak iyi değildir, insan çabuk ölür.

Ölünün elbiseleri ölü yıkayıcılarına verilir.

Mezarlıktan ağaç kesilmez.

Gece ölen kişinin üzerine sabaha kadar bıçak konulur.

Ölünün yıkandığı evde üç gün ışık yanar.

Mezar kazıcısına para verilmezse ölünün rahatsız olacağına inanılır.

Kurt uluyunca ya ayaz olur ya kar yağar.

Bir evin başında baykuş öterse, o evde biri ölür ya da bir yıkım olur.

İnek doğurunca eve ağır bir şey alınır ya da ağır bir şey kaldırılırsa ineğin sütü kesilir.

İneğin sütünü yere sağımak iyi değildir, hayvan hastalanır.

Ateşe tükürmek, ateşe sövmek, ateşe tırnak atmak, su dökmek uğursuzluk getirir.

Sacayağının birdenbire devrilmesi evin başına bir yıkım geleceğini gösterir.

Tencerede su boşu boşuna kaynarsa düşmanlar çoğalır.

Ateşi söndürmek için su dökülmez, ateş toprakla örtülür.

Ateş çok önceden sönmüş olsa dahi külün yanında yatılmaz. Külde cin ve şeytanın oynak yaptığına inanılır.

Ateşin çıkardığı ses ateşi yakan kişi hakkında dedikodu yapıldığına işaretidir.

İncir ağacının altında uyuyanları şeytan alır götürür.

Çocuğun bezleri yabani ağaca asılırsa çocuk yabani olur.

Nar tanelerini yere dökmek günahdır, nar cennet meyvesidir.

Diş düşürülünce o diş kimsenin göremeyeceği bir yere saklanmalı ya da gömülmelidir.

Elleri diz üzerinde kavuşturmak, parmakları birbirine geçirip el bağlamak iyi değildir, insanın kısmeti kapanır.

El yıkanırken önce sağ elden başlamalı, önce sol elden başlamak uğursuzluk getirir.

Tokalaşırken ya da birisine bir şey verirken sağ el kullanılmalıdır, sol el uğursuzluktur.

Baş taranırken dökülen saçları dökmek doğru değildir, bunlar toplanır, ölünce o kişinin kabrine konur. Çünkü bu saçlar kıyamet gününde tekrar bitecektir.

Hamile kadın aş eridiği sırada neye bakarsa doğacak çocuk ona benzeyecektir.

Gece aynaya bakanın ömrü kısa olur.

Gece acı (biber, soğan, sarımsak) evden dışarıya verilmez.

Yoğurt, süt, peynir gece dışarıya verilmez. Vermek gerektiğinde üzerine kömür, üzerlik veya yeşil bir dal konularak verilir.

Gece ıslık çalmak günahtır.

Gece evden eve tuz verilmez.

Akşam kapının önü süpürülmez.

Değirmenden ilk gelen unla yapılan ilk ekmeği yiyen kişinin karısı ölür.

Ekmeğin kırıntılarını yere atmak, ayakla çiğnemek evin bereketini götürür.

Bir kişinin üzerinde dikiş dikilirse o kişinin kısmeti bağlanır.

Evin temelini kara taş koymak iyi değildir.

Kapının önünde oturan kişi iftiraya uğrar.

Evin içerisi temiz olmazsa oraya melekler değil şeytanlar gelir. Böylece o evde mutluluk değil geçimsizlik olur.

Kapı eşiğinde oturulmaz, insan fakir olur.

Kapı eşiğinde oturulmaz, insan bekâr kalır.

Kapı eşiğinde oturulmaz, kapı eşiğinde şeytan bulunur.

Sağ el kaşınınca, para gelir; sol el kaşınınca, para gider.

Akşamüzeri su kenarında durmak ve soba külünün üstünden atlamak şeytanların erişmesine (çarpmasına) sebep olur.

Ezan okunurken uluyan köpek, eve bela getirir.

Kadının yolda erkeğin önünü kesmesi uğursuzluktur.

Gece tuvalete giden kimse besmele çekmezse, şeytanlar erişir.

Bir kişinin dişi çıktığında onu çatıya atarsa, dişleri sağlıklı olur.

Aynaya baktırılan çocuğun benzi sarı olur.

Yeni alınan bir kıyafet ilk defa giyileceği zaman iyi bir yere gidilirse, daha sonra da iyi günlerde kullanılır.

Gelin arabadan indirilirken; kucağına kız çocuk verilirse gelinin ilk çocuğu kız, erkek çocuk verilirse ilk çocuğu erkek olur.

ÖZGEÇMİŞ

1978 yılında Ankara'da doğdu. İlkokulu, Balıkesir Küçükköy İlkokulu ile Ankara Atilla İlkokulu'nda ve Ortaokulu Ankara Demirlibahçe Ortaokulu'nda bitirdi. 1992 yılında lise düzeyinde eğitim veren Çankırı Astsubay Hazırlama Okuluna girdi ve 1995 yılında eğitimini Astsubay olarak tamamladı. Bir yıl süreyle Tuzla Piyade Okulu'nda staj yaptıktan sonra 1996 yılında Astsubay olarak göreve başladı. 1998 yılında Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Bölümünü kazandı ve eğitimini 2002 yılında tamamladı. 2003 yılında Astsubaylıktan Subaylığa geçiş sınavında başarılı oldu ve subaylığa yükseltildi. Halen bu görevi sürdürmekte olup evli ve bir çocuk (erkek) babasıdır.